

בטאון פנימי היו"ל ע"י
איגוד בוגרי ישיבת "כסא רחמים"
ספרדית תכב"ץ ומוסדותיה
טבת - שבט - אדר
התשע"ד
12

כתר מלוכה

אבני הכתר

דבר המערכת	3
מלכם בראשם	4
מלכות הרחמים	6
הדרת מלך	9
מקראי קודש	18
דתי המלך	24
מוסר מלכים	26
מלך על כסא רחמים	32
נקודת אור	55
בשולי הגלימה	58
נכתב בי"ד המלך	72
והיה הוא ותמונתו	74
יתומים	82
כסא רחמים שלי	96
חדשות	100
משובצים	109
שהשמחה במעוננו	111

בשער: הורם הנור והוסר הכתר

אגודת בוגרי ישיבת "כסא רחמים" ספרדית תכב"ץ ומוסדותיה

עורך אחראי: הרב אביתר כהן
כותבים ומשתתפים: הרב מצליח עמוס מאזוז, הרב אדיר כהן, הרב עובדיה חן, הרב יהושע כהן, הרב מאיר ציון אליאס, הרב מאיר גבאי

ביקורת: הרב רפאל מאזוז
הגהה: הרב שלמה מאזוז, הרב אלעד עשוש

ניהול הפקה: הרב עובדיה מאזוז
מזכירת המערכת: נ. ורדי
תמונות: הרב יאיר. מ.
גרפיקה ועימוד: שזהם

המען למכתבים:

ת.ד. 2750 מיקוד: 51127
 לציון עבור כתר מלוכה
 טל': 0504158562
 פקס: 03-6774060
 דוא"ל: keter.meloca@gmail.com

הבטאון יוצא לע"נ החכם השלם שייף עייל
 שייף נפיק ועטיק באורייתא תדירא, הרה"ג
 שנזדכך ביסורים רבים ר' יען חזאד זצוק"ל
 ת.נ.צ.ב.ה.א.

לא האמנו שיבוא היום והגליון יראה כך, על השם הנערץ שהוזכר בסילודין נחתום: זצוק"ל, ורק יוותר לנו לזכור את דמותו כענק וגדול מן העבר. אך לדאבוננו, עינינו ראו ולא זר את מליון האיש שצעדו בלב קרוע אחר מטתו של הרועה הגדול נשיא ישיבתנו הקדושה רבנו עובדיה יוסף זצוק"ל, רבנו הגדול אכן הסתלק מאתנו. חשכו המאורות.

נולדנו אל תוך דמותו הפעילה והכבירה, נסחפנו בהתרגשות כשמראהו המלכותי הופיע, וכמעט חשבנו כי כשם שלעולם יש שמש שמאירה, יש עננים המורידים טל ומטר, כך לעולם יש את מרן שמאיר את שמי היהדות ומרעיף טל של חיים על עמך בית ישראל, ואי אפשר לו ליקום בלא זה. ואם על איתני טבע עסקינן אז בהחלט הוא נמנה על שבעה פלאי תבל, והמופלא שבכולם.

למפרע, אחרי הלילה האפל והנורא, ג' בחשון, כבר לא היינו בטוחים שלמחרת תזרח השמש... אל תוך המציאות הזו עמדנו לפני עריכת הגליון הזה, לא התיימרנו לבוא ולחדש סיפורי מופתים וישועות, קווים על דמותו, ומעשיות על שקידתו המופלאה ופעליו הרבים, כי כבר אפילו המלאך הרע ענה אמן בעל כרחו, למלאך הטוב עוד מה נותר...

דבר ייחודי ומפעים היה הקשר הנפלא והמיוחד של מרן עם הישיבה, קשר נדיר ומפליא שלא נמצא כמותו בשום מקום, ואת אותה האהבה וידידות האמת, בחרנו לתעד.

עבורנו בוגרי הישיבה יהיה זה גם פרק של רגשות מן העבר הנפלא, וגם זכרונות של מנהיג נערץ ודגול שהתמסר לבוא עם כל טרדותיו הרבים למסור שיעורים בישיבה ולטרוח עבור החזקת הישיבה.

נלכה באורחותיו.

מוסדות ישיבת "כסא רחמים" ספרדית
המרכז: רחוב הרב עוזיאל 26 בני ברק טל: 03-6767163

אוי לנו כי שודדנו

נגדע הארץ בלבנון, אבד קברניט האומה, נגזזה התורה והחסידות, בטלה גאונות וענוה, נסתם מעין החסד והרחמים, כבה נר ישראל, אבי הבקיאים וישר השכל ובוסק הדור, שניהל את עם ישראל בארץ ובתפוצות במשך שבעים שנה, והאיד את העולם כלו בתורתו ובחכמתו ובפסקיו בכתב ובעל-פה, סגנון בהיר ומוח צלול וזכרון מדהים. אוי לך ארץ-ישראל, מי ינוד לך?

כי **למחיה** (כמנין 33 שנותיו) שלחהו אלקים לפנינו. ועכשיו נעלה לגנזי מרוזים, הלא הוא מורנו ורבנו מופת הדור והדרו, נזר העם וכתרו, מרן הגאון

רבנו עובדיה יוסף זצוק"ל

תנחומינו למשפחה היקרה שלא יסיפו לדאבה עוד. ומחה ה' אלקים דמעה מעל כל פנים, ויחיש לגאלנו גאולה שלמה בעגלא ובזמן קריב אמן.

נאמ"ן ס"ט
הרב מאיר מאוז
ראש הישיבה

נ.ב. גם אנחנו מצטרפים לניחומים:

הנהלת הישיבה והתת"ם, הרמ"ם, ראשי הכוללים, רבנו ותלמידיהון

ביאורים ערבים ונפלאים על פרקי אבות המתובלים בהגיגי מוסר, שנאמרו מפ"ק של מרן מייסד הישיבה זצוק"ל. רעיונות אלו נאמרו בשיעורים שמסר בין מנחה לערבית בימי העומר, ונכתבו בזמנו ע"י בנו מרן ראש הישיבה שליט"א, ונדפסים כאן לראשונה.

שמעון הצדיק היה משיירי כנה"ג הוא היה אומר על שלשה דברים העולם עומד וכו'. עיין רבינו יונה. ומו"א יצ"ו הרחיב הדברים באורך ורוחב, ולא אכתוב כאן רק מה שהוסיף על דבריו.

על התורה. אמרו רז"ל: בית ראשון מפני מה חרב? מפני עבודה זרה גילוי עריות ושפיכות דמים. בית שני שלא היו בו כל אלו, מפני מה חרב? מפני ביטול תורה, שנאמר (ירמיה ט', י"ב): "ויאמר ה' על עזבם את תורת י"י".

ועל העבודה. היא התפלה כמ"ש רבינו יונה, ולכאורה היה לו להקדים 'עבודה' ל'תורה' כפי קדימת הזמן, שהרי התפלה היתה כבר בימי אברהם אבינו כמו שנאמר "וישכם אברהם בבקר אל המקום" וגו'. והתורה לא ניתנה עד אחר חמש מאות שנים. אבל שתי תשובות לדבר, א) כי מי שאינו לומד בתורה, אין תפלתו כלום. וכמו שנאמר "מסיר אזנו משמוע תורה, גם תפלתו תועבה" (משלי כ"ח, ט'). ועל כן הקדים 'תורה' ל'תפלה', ללמדך שהראשונה עיקר, ותפלה בלא תורה לא סגיא. ב) ללמדך, דזמן תורה לחוד, וזמן תפלה לחוד. וכשיגיע זמן תפלה צריך האדם להפסיק מלימודו. ולא כאותם שלומדים בעת חזרת ש"ץ. ועל זה אמר על התורה - אבל אע"פ שתהיה לומד בתורה, מ"מ ועל העבודה - כשיגיע זמן העבודה, תעסוק בעבודה, ותפסיק הלימוד. ומצינו שתפלה גדולה מעבודת הקרבנות, כמ"ש דוד (תהלים נ"א, ט"ז-י"ז): "כי לא תחפוץ זבח ואתנה", 'זבח' - ר"ל 'שלמים', שחזה ושוק לכהנים והבשר לבעלים, ולא זו בלבד, אלא אפילו "עולה" - שכולה כליל לה' - "לא תרצה". אבל מה תרצה? 'ה' שפתי תפתח" וגו'. הרי שגדולה תפלה מעבודה, וכן אמר ישעיה (א', י"ב-ט"ו): "כי תבואו לראות פני, מי בקש זאת וגו', לא תוסיפו הביא מנחת שוא וגו', ובפרשכם כפיכם אעלים עיני מכם", ואחר כ"ז אמר, "גם כי תרבו תפלה אינני שומע" - פירוש, אף שתפלה גדולה מכל הקרבנות בכל זאת אינו מקבלה, ולפי דרכנו למדנו שערך התפלה למעלה מהקרבנות.

ועל גמילות חסדים. ירמיה הנביא היו לו הרבה שונאים, ושמנו לו סם המות במאכלו, וכשנודע לו נבואה להזהר ממנו, התחיל לקללם בחמת רוחו, ואמר (ירמיה י"ח, כ"ג): "ויהיו מוכשלים לפניך בעת אפך עשה בהם". ודרשו חז"ל ("ב"ק דף ט"ז ע"ב) שאמר ירמיהו רבש"ע אפילו בשעה שעושין צדקה, הכשילם בבני אדם שאינם מהוגנים, כדי שלא יקבלו עליהן שכר. ע"ש. וכמ"ש רבינו יונה.

אנטיגנוס וכו', אל תהיו כעבדים המשמשיין את הרב על מנת לקבל פרס. שהם אינם עובדים את רבם רק עובדים את עצמם בשביל הנאתם. אלא הו' כעבדים המשמשיין את הרב שלא על מנת לקבל פרס. אף שידעין באמת שהרב לא יקפח את שכרם, מכל מקום אינם עובדים אותו בשביל השכר שעתידין לקבל, רק מפני חסד שגמלו ה' כבר היום הזה. ועוד, בהכירו גודל הרב ורוממותו, יתלהב לבו מאד לעבודתו אף בלי קבלת שכר. אדרבא שכר גדול הוא לו כשאדונו מתרצה בעבודתו. ועיין רבינו יונה.

יוסי בן יועזר וכו'. עיין רבנו יונה. והוי מתאבק בעפר רגליהם. אע"פ שתשב כנגדם על גבי קרקע מכל מקום אל תבוש, אלא הוי מתאבק ומתעפר בעפר רגליהם - ר"ל שתכבד אותם יותר מדאי. והוי שותה בצמא את דבריהם. כמו שנאמר: "נפש שבעה תבוס נפת", 'תבוס' כמו 'תבוז' בחילוף זססר"ץ. "ונפש רעבה כל מר מתוק" - אפילו דבר שאומרין לו 'חוקה' כ'פרה אדומה' שאין לו טעם, מכל מקום יהיה מתוק בפיו כאילו יש לו טעם, מאחר שידע שמרועה אחד ניתנו, מפי אדון כל המעשים. אף אתה עשה אונך כאפרכסת וכו', כי הדבר הוא אמת, וצריך לשמוח בו. בילא"ו.

פ"ב מ"ב. רבן גמליאל בנו של רבי יהודה הנשיא. לא כמנהג הדורות הללו, שמי שיש לו איזו משרה חשובה וקרוב למלכות, אינו מגדל בניו לתלמוד תורה רק רופאים ועורכי דין ומהנדסים וכו', ולזה אמר: שרבי יהודה הנשיא שהיה ידידו של אנטונינוס מלך רומי, לא עשה כן. רק בנו של רבי יהודה הנשיא היה נקרא "רבן גמליאל".

מ"ה. ואל תאמר דבר שאי אפשר לשמוע שסופו להשמע. שלשה פירושים: א) אל תגלה סודך אפילו לחבירך, ואל תאמר אין זר בינינו שיוציא הדברים לחוץ. כי לבסוף יתגלו הדברים וסופו להשמע. ב) אל תדבר בלשון קצר וסתום. והכי פירושו: "אל תאמר דבר שאי אפשר לשמוע" - ולהבין תיכף, ותסמוך על "שסופו להשמע" ויבינו אותו, כי אפשר שלבסוף לא יובן כלל. ג) יש גורסים: "ואל תאמר דבר שאפשר לשמוע", והכי פירושו: דבר תורה שאפשר לך לשומעו עכשיו, אל תניחהו לאחר זמן, ותאמר "שסופו להשמע", אלא לאלתר הט אונך ושמע, ואין זה דומה למה ששנינו אחר כך "ואל תאמר לכשאפנה" וכו'. דהתם קא משמע לן רבותא טפי, אע"פ שעכשיו אינך פנוי, השתדל לפנות מהרה מכל עסקיך ולהגות בתורה. והכא מיירי במי שאין לו שום עסק, רק מתעצל ומתרשל באומרו שאשמענו לבסוף.

מ"ה. מרבה נשים מרבה כשפים - ואם תאמר ישים עליהן שפחות, לשמור אותן שלא יעשו כשפים, לזה אמר **מרבה שפחות מרבה זמה -** ואם תאמר ישיא השפחות לעבדים, לזה אמר: **מרבה עבדים מרבה גזל.** וכל זה בעניינים של עולם הזה, אבל ברוחניים להפך - **מרבה תורה מרבה חיים** וכו'.

פ"ג מט"ז. הוי קל לראש. "לראש" - נוטריקון: "לעשות רצון אביך שבשמים". וכמ"ש "יהודה בן תימא הוי עז כנמר וקל כנשר וכו' לעשות רצון אביך שבשמים". [מדרש שמואל בשם מהר"ם אלשקר].

ברכת מזל טוב וסימן טוב

ברכה והצלחה

נשגד לכבוד ידידנו היקר איש חיל רב פעלים

הרה"ג רבי **רון הכהן** שליט"א

מפקח ת"ת "לחם הבכורים"

ירושלים

לרגל נשואי בתו **הכלה הכלולה** ת"מ עב"ג

הבחור היקר החתן המפואר

ר' **יוסף הכהן** הי"ו

יה"ר שיזכו שיהא ביתם בנין עדי עד

מלא ברכת ה' אושר ועושר בנים ובנות

וכל טוב. אכ"ר.

הסוד לכיזן לאמת!

רבות השקיע מרן רבינו הגדול בתלמידיו בלימוד העיון בתלמוד, באומרו שזה העיקר והיסוד להלכה, ורק לאחר שנהיו מעיינים ממעיני הישועה הכניסם לאט לאט לעומקה של הלכה.

ואכן את התלמידים הגדולים שכבר ראה שמעינים הם היטב בלימוד הגמרא, והורגלו בכתיבת חידושים, אף שעדיין צעירים הם, הדריכם לכתוב תשובות בהלכה. ובמשך כל שבוע כותבים תשובה אחת, וביום השבת באים לפניו ועובר הוא על דבריהם ומעיר ומאיר בתוכן ובסגנון. ובזכות זה צמח דור חדש, תלמידיו המסולאים של רבינו, שחיברו ספרים רבים בהלכה, והשיבו תשובות בהלכה לכל דורשי ה', ונתמנו לרבנים ודיינים ומורי צדק בכל רחבי תוניסיה ובצרפת ובארץ הקודש לשם ולתפארת, כפי אשר התחנכו מפי אבי התעודה ועמוד ההוראה - רבינו הגדול זצ"ל. ובדרך זו ממשיכים עד היום בישיבתנו הקדושה

"כסא רחמים" הקרואה על שמו, וממשיכים בגאון בדרך.

גם גדול דורנו נשיא הישיבה מרן מאור ישראל רבינו עובדיה יוסף זצוק"ל, אשר עבר על עשרות אלפי ספרי הפוסקים, וכל רז לא אניס ליה, מתוך שלל הספרים הגדול שראה, מעלה על נס את ספריו הבהירים של רבינו "שמחת כהן".¹ והדגיש לא אחת: **"בכל הפעמים שהתווכח הגאון עם שאר הרבנים, הצדק עמו! הם פשוט לא הבינו אותו. עולה הוא עליהם בתורה. איזה עיון זך וישר! ונחית לעומקא דדינא. לכן כל הזמן ביביע אומר שאני מביא ויכוחים שלו עם רבנים אחרים, אני מצדיק אותו"** (כך אמר לי מרן עצמו בהזדמנויות שונות).

אחת הדוגמאות לזה ב"בייע אומר" ניתן למצוא בחלק ט' (חאו"ח סימן ל"ד) בענין הויכוח הסוער שהיה לרבינו בזמנו על אודות יציאה בשבת לרשות הרבים עם כסא גלגלים:

"והנה הגאון הצדיק והעניו רבי רחמים חויתה הכהן זצ"ל, חלה ברגליו, והוצרך לכסא גלגלים, והעלה בתשובה שהובאה בשו"ת ... ומרוב ענותנותו שלח תשובתו להרה"ג ... ולא הסכים עמו להתיר, והביע דעתו להחמיר. אולם הגאון רבי רחמים חויתה עמד על משמרתו ... וחזר ושלח שאלתו להרה"ג ... לחוות דעתו, ותשובתו הרמתה להחמיר ... וחזר הרה"ג רבי רחמים חויתה לחזק היתרו, ודחה החששות שעל זה. ע"ש."

והכריע מרן:

"ואחר העיון בדבריהם, נראה לי שהצדק עם הגאון רבי רחמים חויתה להתיר ..."

צא וראה כוחו של העיון, אשר לאחר מכן גם לימוד ההלכה נהיה חזק ומוצק לאסוקי שמעתתא אליבא דהלכתא, ולכין לאמיתה של תורה.

1. וראה לשונו הזהב ב"הקדמתו" לשו"ת שמחת כהן מהדורא בתרא שכתב: שמח לבי ויגל כבודי בשומעי כי הספר הנותן אמרי שפר, שו"ת "שמחת כהן" על כל חלקיו, חוזר ונדפס שנית, לזכות את הרבים. וידוע ומפורסם בשערים המצוינים בהלכה, יקרת ערכו של הגאון המחבר זצ"ל, שהיה מגדולי הדור, אביר הרועים, טובינא דחכימי, מורגניתא דלית לה טימו. מופת הדור והדרו, סבא דמשפטים, מופלא שבסנהדרין, הגאון הגדול, מבצר עוז ומגדול, כקש"ת כמנה"ר רחמים חי חויתה הכהן זצ"ל. מגדולי הרבנים בג'רבה (תוניס). אשר יגע בתורה בשנותיו המועטות, ומצא כדי מדתו, מה שאין תלמיד ותיק יכול להשיג במאה שנה. אולם זאת נחמתינו שהשאיר ברכה בחיבוריו וספריו היקרים, המאירים לארץ ולדרים. מלאים זיו ומפיקים נוגה. ועל ידי הדפסתם מחדש יהיו שפתותיו של צדיק דבובות בקבר, ביתר שאת ויתר עוז...

"חזית איש מהיר במלאכתו, לפני מלכים יתייצב" (משלי כ"ב, כ"ט)
בשבחו סיפר הכתוב, שבמלאכת גבוה נדרז (ע"פ רש"י במלכים א' ז, א')

בבואנו בשערי היכלי התורה המורחבים והמרווחים, טוב להודות לאחד המיוחד, מנהל המשק ידידנו היקר והנעלה

רבי יוסף זנזורי הי"ו

שטרח ויגע לילות כימים, לנהל את כל מלאכת עבודת הקודש, והשתדל רבות לזרז את כל העוסקים בבנין ושיפוץ האגף החדש בבית המדרש, שיהיו כלולים בהדרם במועד כנס הבוגרים. יה"ר שהשי"ת הנאמן לשלם שכר, ישלם פעלו, ותהי משכורתו שלמה מעמו. וזכות קול התורה שיתרון בבתי המדרש המורחבים, תעמוד לו שלא תמוש התורה מפיו ומפי זרעו ומפי זרעו עד עולם, הון ועושר בביתו וצדקתו עומדת לעד. אכ"ר.

קול צהלה ורינה שפתינו אז תרננה

כוס של ברכה חי ומלא ברכת ה' - ברכת מזל טוב וסימן טוב

נשגד לכבוד מורנו ורבנו, הגאון הגדול, מעוז ומגדול, ראש על ארץ רבה, כבוד

הגאון רבי **פינחס הכהן** שליט"א

רב העיר נתיבות יע"א

לרגל הכנס בנו החתן המפואר ממצוייני ישיבתנו הקדושה

ר' **רפאל הכהן** הי"ו

בברית הנישואין

יה"ר שיזכו שיהא ביתם בנין עדי עד מלא ברכת ה' אושר ועושר בנים ובנות וכל טוב

אכ"ר

ברכות מאליפות

נשגד לכבוד הגאון

רבי **חננאל הכהן** שליט"א

ראש מוסדות "חכמת

רחמים" ברכיה

לרגל הכנס בנו נ"י לנועם עול המצוות

יה"ר שיזכה לגדול בתורה

וירא"ש ומדות טובות

לתפארת אביו וכל המשפחה,

וירוו ממנו רוב נחת ושלוה,

מתוך בריאות ושמחה אכ"ר.

איש האשכולות

במשך כארבעים דקות נעמד מרן ראש הישיבה שליט"א על רגליו במאמץ רב להספיד את הנשיא שליווה את הישיבה מראשית ימיה | בהספד המרכזי שנערך בישיבה בתום השבעה לפטירתו של מרן ובמלאת י"ג שנה להסתלקותו של מוה"ר רבי משה הלוי זצוק"ל פרס מרן רה"י שליט"א את משנתם ואת תורתם את גדולתם ואת מעלתם | על העמקות שב'ביע אומר' ועל ההפסד של אלו שהתעלמו ממנו, דברי הספד ודברי נחמה וני עוד יוסף חי בספריו הנפלאים.

פגישה עם הראשונים

מרן הגר"ע יוסף זצ"ל קיים את זה במלא מובן המלה, עיניו מרוכזות בספר, אזניו אינן שומעות כלום. אם בא ראש הממשלה או נשיא המדינה, אפילו מדברים בקול רם, אבל הוא מרוכז בתוך הספר, הוא לא שומע, האזנים לא שומעות. ר' אליהו ישי אומר לנתניהו: אני יכול להגיד לו שראש הממשלה מחכה? ראש הממשלה אומר לו: לא, לא, אני רוצה לראות איך הוא מרוכז, איך הוא לא שומע אותי, איך זה יכול להיות. הם מדברים קצת בקול רם והרב לא שומע. הרב "נמצא בגן עדן", הרב מטייל בין הנודע ביהודה והאבני נזר והרשב"א והריטב"א. פעם אחת היה ממתין באיזו חתונה, אמר: תמהרו, אני ממהר הביתה, יש לי פגישה. שואל אותו הבן ר' משה יבלח"א: פגישה עם מי? "עם הרשב"א, עם הריטב"א, עם הרמב"ם, זו לא פגישה?! זו פגישה הכי טובה מכל העולם". הכל הבל הבלים, כלבוש תחליפם ויחלופו, הפגישה עם התורה היא משהו נצחי. אח"כ הרב מסלת את דברי הפוסקים, ממיין אותם, עורך אותם בטוב טעם, יש לך דבר יפה מזה?! **ולבו** כולל שני דברים, יש **לב** שמורה על השכל שאומרים "מוחו" היום, אבל בלשון המקרא נמצא לב שמורה על ההבנה, ולבי ראה הרבה חכמה ודעת (קהלת א' ט"ז), ונתת לעבדך לב שומע (מלכים א' ג' ט'). ויש **לבו** שפירושה רגש. הרב היה שלם גם בשכל וגם ברגש, ואין שום סתירה ביניהם.

הרמב"ם - שלטון השכל וגם הרגש

אומרים העולם, שהרמב"ם היה בעל שלטון השכל, כולו שכל. רבי יהודה הלוי היה בעל שלטון הרגש, תקרא את הפיוטים שלו, אפילו אדם כופר,

דרוש שדרשתי בישיבה בליל י"ב בחשון התשע"ד, בתום השבעה לפטירת מרן הגר"ע יוסף זצ"ל ובמלאת י"ג שנה לפטירת הגר"מ לוי זצ"ל

מורי ורבותי! כבוד מנהלי הישיבה, כבוד הרבנים, הרמ"ם, האברכים, הדיינים, תלמידי חכמים! יוסיף ה' עליכם ככם אלף פעמים, מה זה ככם? תלמידי חכמים כמותכם, שידעו ללמוד עיון ישר, אמיתי, סגנון ברור, להגיע לקצה מעלותיו של מרן הגאון רבינו עובדיה יוסף זצ"ל.

רינוז בתורה

רציתי לפתוח בלשון רש"י פרשת האזינו. אחרי השירה נאמר: "ויאמר אליהם שימו לבבכם". רש"י כותב כך: "צריך אדם שיהיו עיניו ואזניו ולבו מכוונים לדברי תורה, וכן הוא אומר (יחזקאל מ' ד') בן אדם ראה בעיניך ובאזניך שמע (השי"ן דגש חזק כדין אתי מרחיק) ושים לבך לכל אשר אני מראה אותך, כי למען הראותך הובאתה הנה". כשהראו בנבואה ליחזקאל את בית המקדש השלישי שיבנה במהרה בימינו, אמר לו: בן אדם תקשיב טוב. הרב האר"י אומר, יחזקאל היה גלגול של הבל, בנו של אדם הראשון, לכן נקרא "בן אדם", אין עוד נביא שנקרא בן אדם רק הוא, תסתכל בעיניך ותשמע באזניך ושים לבך. "הרי דברים קל וחומר, ומה תבנית הבית שהוא נראה לעינים ונמדד בקנה צריך אדם שיהיו עיניו ואזניו ולבו מכוונים, להבין דברי תורה שהן כהררין התלויין בשערה על אחת כמה וכמה". (רש"י שם). דברי תורה עמוקים מני ים, אתה קורא קושית מהרש"א פעם פעמיים שלש אתה לא מבין אותה. השבוע היה לי דבר כזה, לא הבנתי אותה לפום ריהטא. היום אחד התלמידים שיחיה הסביר אותה בטוב טעם. מהרש"א צריך להוסיף עוד כמה מלים שנבין מה שהוא מדבר. צריך להתרכז בתורה.

מתה - כפרה, אין מה לעשות, כפרה בעד השבת. אין דבר כזה, לא, משפטי התורה הם לא נקמה בעולם, כולם צדק וחסד ורחמים. הרמב"ם מצא לנכון לכתוב את זה. מרן למשל לא כותב את זה, רק פוסק את ההלכות וזהו. מי שיסתכל היטב, בכל מקום שהרמב"ם גומר את ההלכות מכניס דברי מוסר, אבל באיזו עדינות הוא כותב. על פי רוב המפרשים אומרים: "אין לזה מקור, דברי רבינו הם ראויים אליו". ולעומתו ר' יהודה הלוי, שנראה לכאורה כולו רגש ולא משתמש בשכל, תקרא ספר הכוזרי איך הוא מתווכח עם הפילוסופים, איך הוא מפוצץ את דעותיהם.

נקיאות עצומה לפני דור המחשנים

מרן זצ"ל היה איש שכולו רגש וכולו שכל. הוא היה יחיד בדורו, גאון בתורה, בקי בתורה שבכתב ובתורה שבע"פ, גאון בבקיאות. לפני שהמציאו את המחשבים ידע את הכל. אתה לא יכול למצוא עליו פעם שנעלם ממנו משהו. פעם למדתי ירושלמי בגירסא בעלמא, יש לי ירושלמי בלי מפרשים שקניתי אותו ב-16 לירות באייר תשל"ג. כרכתי אותו אחרי כמה שנים, הכריכה עלתה לי פי 12.5 אלף (!) ממחיר הספר, כי אז היו לירות והתחלפו לשקלים ולשקלים חדשים (כל שקל חדש שווה 10000 ל"י). אז גרסתי אותו. הירושלמי שואל בפרק אין עומדין איך נחלקו תנאים איפה להגיד אתה חוננתנו, זה דבר קורה כל שבוע, איך לא יודעים הדבר הזה? אמרתי בלבי: מכאן ראייה ליביע אומר ח"א (סימן ג') שאומר: "תסתער עלינו קושיא עצומה", ביטוי כזה אינני יכול לשכוח אותו, לדעת בא"ח שאומר בכל הדורות הניחו שני זוגות, איך פתאום שכחו, הגאונים הניחו שני זוגות, וכבר בתקופת הראשונים שכחו והניחו רק זוג אחד, איך זה יכול להיות?! אמרתי מכאן ראייה, אם דבר שעושים אותו כל שבוע הירושלמי אומר

לא יכול לקרוא בשלוה, אם הוא מבין עברית היטב ויקרא את הפיוטים של ריה"ל לימים נוראים לבו יתפוצץ, אא"כ לבו עשוי מאבן. היה מעשה, המורה שלנו לערבית שמו "מוסיו לוי" (מר אליהו לוי), זה סיפור מלפני חמשים ושלוש שנים (תשכ"א), באמצע השיעורים לערבית מספר לנו סיפורים, הוא מתגעגע למשהו יהדות, יידישקייט. אומר, היה בתונס אחד שבא מא"י מהשומר הצעיר. חילוני גמור. בימים נוראים אין יהודי בתונס שלא יבוא לבית הכנסת, אפילו חילוניים גמורים, ביום כיפור על אחת כמה וכמה, וזה "השומר הצעיר" הוא מבין עברית, כמובן בא מא"י, אבל חילוני גמור. ואין בתונס מנין לאשכנזים רק של ספרדים. הוא בא תופס את המחזור וקורא את הפיוטים, והוא בוכה, והוא בוכה. אמר לו: למה אתה בוכה? אתה הרי חילוני! אמר לו: אתה משוגע! "למה אני משוגע?" אמר לו: אם היית מבין מה שכתוב כאן היית ממלא את המטפחת דמעות, אתה לא יודע מה כתוב פה. אז ר' יהודה הלוי מומחה לדברים האלו. רק לקרוא למשל פיוט (לר"ה) המתחיל: ה' יום לך אערוך תחינה, בקטע: "ה' יוצרי אתה וצורי, ומי זה בלתך עזרי". לפי המנגינה שלנו, המתאימה ביותר לשיר: ומי זה בל-תך עזרי, נשמע כמו: ומי זבל - כל העולם זבל, ומי זה בלתך עזרי א-דני. כל העולם זבל, גם הנשיא השחור זבל, גם נשיא איראן זבל, גם סוריה זבל, כולם זבל, בלתך עזרי. אתה קורא ואתה מרגיש את העוצמה שיש בדברים. ריה"ל כולו רגש, כך חשובו, והרמב"ם כולו שכל. אבל זה לא מדויק, הם משולבים, אין אפשרות לאדם להיות כלו שכל בלי רגש, וגם לא להיפך. מנין לנו שהרמב"ם היה בעל רגש? בהלכות שבת (פ"ב) אחרי שאומר דחוייה שבת מפני סכנת נפשות, הוא הביא דוגמאות שצריכים לחלל שבת מפני פיקוח נפש ומסיים: "הא למדת שאין משפטי התורה נקמה בעולם, אלא רחמים וחסד ושלוה בעולם". מה הכוונה? הקראים למשל אומרים, אשה שהיתה כורעת ללדת בשבת ויש לה צירים חזקים, אין מחללים עליה את השבת,

השפה שלו, הסגנון שלו מיוחד. תענוג לקרוא יביע אומר. **בבקיאות** אמרנו, **בעיון** יש לו עיון ישר מאד, פעם נתן הסכמה לספר של הרב שרביט מאשקלון שיהיה בריא לאורך ימים ושנים טובות, כתב לו הסכמה, בסוף ההסכמה העיר לו: "כמו שביארתי בספרי כך וכך עיין שם". והמחבר ענה. הרב כתב חצי עמוד, והוא כתב עמוד וחצי, אולי שני עמודים וחצי, האריך והאריך והאריך והאריך. והרב ראה אח"כ כל מה שענה ואמר: אני כתבתי "עיין שם", הוא לא עיין, מה אעשה לו. נתנו את זה לר' אלטר מאזוז זצ"ל בן דודי, שהיה רב במושב איתן, ואמר: הוא לא עיין טוב, הכוונה של הרב כך וכך היא, והכל נרמז בשתי אותיות ע"ש - עיין שם, אם לא תעיין זו בעיה שלך. עיון ישר אמיתי. לפעמים אני הבנתי בשו"ת שואל ונשאל הבנה מסוימת, פתחתי וראיתי שהרב מבין אחרת, והוא צודק!

איך שכחו, דבר שעושים אותו כל יום על אחת כמה וכמה. אה יופי, הפעם היביע אומר "שכח" את הירושלמי, לא חשב להביא ראיה ממנו, בוא נכתוב בגליון: ויש לו ראיה מהירושלמי. פתחת, כבר הביא את הירושלמי (שם באות ט"ו). מה לעשות. פעם אחרת ראיתי שאלה בחלק ששי (חיו"ד סי' כ"ט) אם מותר לקיים מצוה או להפריש תרו"מ במקום מטונף. ונזכרתי ששמעתי מהרב אלכסנדר בן-נחמיה מחסידי חב"ד (בשנת התשל"ד) שברוסיה הסובייטית אסור היה ע"פ החק לקיים מצוות. ומה היו עושים חסידי חב"ד? נכנסים לבית-הכסא ומניחים שם תפלין בסתר בהחבא, אפשר לעשות דבר כזה? והרב כתב ע"ז תשובה ארוכה, ואני זוכר בשו"ת תורה לשמה דיבר בזה, הרב לא הביא אותן, אה... זה פלא פלאים. הגעתי למילואים בסוף הספר, כתוב: הנה עתה ראיתי בשו"ת תורה לשמה (בסימן קלב) שדן בזה. כל רז לא אניס ליה. לא יכתוב פסק עד שיפתח 200-300 ספר. ואת העריכה והסגנון אי אפשר לתאר.

לכתוב תשובה ביבי"א דרוש הרבה חריפות

בחריפות, העולם חושבים שהרב אין לו חריפות, אולם כדי לכתוב תשובה אחת ביביע אומר דרוש הרבה חריפות. פעם היה תלמיד אחד באיזו ישיבה של אשכנזים או משוכנזים, שלא רצה ללמוד גמרא רק פוסקים. הוא שומע את הרב שמדבר הלכה, הלכה, ללמוד רק פוסקים. אמרו לו: למה אתה לומד רק פוסקים, "כי אני הולך בשיטת יביע אומר". אמר: בוא, בוא תשמע, אגיד לך איזה חידוש יפה, נדמה לי הרב זילברשטיין שליט"א או מישהו אחר, נתן לו איזה פלפול יפה, שמע, אמר לו: הפלפול יפה בעיניך? אמר: יפה מאד, אתה יודע מה המקור שלו? יביע אומר. יביע אומר?! יביע אומר לומד פשט! אמר

הסגנון שלו מיוחד, תענוג ללמוד ביבי"א

הסגנון שלו לא למד אותו מאיש, אף אחד לא כתב סגנון כזה, יש שכתבו סגנון קצר, יש שכתבו בר"ת, כמו הגאון מווילנא בר"ת ממש, ויש שכתבו בהרחבה יותר מדאי עד שהיו חוזרים על מלה עוד פעם ועוד פעם כמו שאתה כותב לטמבלים, ואתה יכול לסכם הדברים בחצי המלים. אבל הרב כותב בדיוק, והלשון מבוארת עם עדינות בלשון, איזה סגנון מיוחד. אומר מקשה טוב החכם הזה, אומר: "בטוב ילין מר", מה זה בטוב ילין מר? הספרדים אומרים: תלין בטוב, אבל לחכם אומרים: "בטוב ילין מר" והרב מתכוין בטוב ילין מר, הוא מתלונן נכון, מקשה נכון, כך

לו: יביע אומר, הנה בוא תראה. אתה חושב לפסוק הלכה מהראשונים כמו מחשב?! לא, לא, להבין, לעיין, להתבונן, כשאתה גם פוסק הלכה הכל ברור, הכל כמו שמלה פרוס לפניך. זו חריפות. אני בתחילה כתבתי בין תוארי הרב זצ"ל: "ישר השכל". אבל העולם לא מבין זאת. חריפות של אמת זאת חריפות, חריפות של תוס' זאת חריפות, חריפות שלוקחים דברים ומסובבים אותם מאה סיבובים זה שקר, לא שוה כלום. אומרים היום "אין זו כוונת המחוקק". אתה תשמע חריפות יפה מאד, אתה חוזר על המלים ותמצא אותן רחוקים כרחוק מזרח ממערב, רש"י התכוין לזה?! לא, הגמ' התכוונה לזה?! לא, התוס' התכוונו לזה?! לא. יש לי הרבה דוגמאות כאלה, אבל אני לא אאריך.

תורה מגן עדן

עד שלא הופיע יביע אומר (לא ראינו אותו בחו"ל) היינו חושבים מי שידע להסביר בכתב זה הרב שלמה יוסף זיין. הוא היה חסיד חב"ד, היה מבוגר מהאדמו"ר האחרון ב-16 שנה. הוא נולד בתרמ"ו והאדמו"ר נולד בשנת יושב **בסתר** עליון (תרס"ב). האדמו"ר היה קורא לו רש"י, ר' שלמה יוסף. יש לו ספר "אישים ושיטות". קיבלתי אותו מתנה בגיל עשר. יש לו גם ספר "המועדים בהלכה". יש לו כל מיני ספרים. הוא מסביר טוב, אבל לפעמים מביא סוגיא בגמ' ואני מנסה להבין מתוך הלשון שלו, לא מבין, שובר את הראש, לא מבין. ילד הייתי ולא מבין. סוגיא של שנים אוחזין בענין הילך והילך, לא מובן. אמרתי: טוב, זה תכלית כח אנושי, אין מה לעשות. היו השופטים החילוניים אומרים: אנחנו מוכנים לפסוק ע"פ התלמוד אבל לא מבינים אותו,

תנו לנו תלמוד מבואר. ישבו הדתיים והחרדים וכתבו להם ספרים. אבל הם לא רוצים ללכת בדרך ישרה, לא רוצים לשמוע, סתם נוח להם ללכת במשפטי העותומנים וכל המשוגעים שבעולם ובלבד שלא ללמוד את הרמב"ם, הרי הרמב"ם מבואר וברור בדרך כלל. עד שבא מרן רבי עובדיה יוסף ע"ה, וההסברה שלו זה תענוג לשמוע אותה. לקרוא את הספרים שלו אתה לא צריך לפתוח שום ספר. הייתי חולה בתשל"ד שוכב על ערש דוי בבית לוינשטיין, והיו עושים בכל יום פיזיותרפיה, כלילה שוכבים, היו מביאים ארוחת ערב בחמש-שש לפני שקיעת החמה. מצאתי רמז לזה, אומרים הרופאים: טוב לאכול מוקדם כדי שבלילה תוכל לישון ולא יהיו לך בעיות בעיכול, איפה זה כתוב? "בין הערבים תאכלו בשר", בין הערבים זה מוקדם, כמו קרבן פסח בין הערבים מחצות עד השקיעה, אתה רוצה לאכול? תאכל בין הערבים. ובלילה בשעה 8 עובר אחד שמו אהרן, זקן כזה לובש לבן כמו להבדיל אהרן הכהן שלובש בגדי לבן, מי רוצה עוגה? מי רוצה קפה? אז מה עושים החולים, כלילה יש להם או טלוויזיה או נשף או ריקודים. הם לא מרקדים, הם צמודים לכסא גלגלים. ואני יושב בחדרי במטה, יש לי יביע אומר חלק ב' מודפס על נייר עיתון. אז אני לומד, תענוג לקרוא כל תשובה, אתם יודעים מה זה תענוג? כאילו אתה רואה תורה מגן עדן. פעם אמר ר' אברהם הררי רפול, היה מבוגר מהרב ב-25 שנה. נולד בתרנ"ו, כך שמעתי, והרב נולד בתרפ"א. אמר "עבדיה יוסף" בגימטריא "גן עדן בחיים", זה בדיוק, אם תכתוב עובדיה בלי וי"ו, אפשר לכתוב גם בוי"ו וגם בלי וי"ו. רבי עובדיה הדאיה היה כותב בוי"ו, באו אליו בחלום אמרו לו: למה אתה כותב בוי"ו? עבדיה זה שם הוי"ה אדנו"ת 91, תכתוב בלי וי"ו. מאז כותב בלי וי"ו. הרב ע"ה הרבה פעמים כותב

לא עזרו לה. אמרתי להם שתלך במוצ"ש לביהכ"נ (בעזרת נשים) לשמוע את הרב עובדיה בלויין. אחר זמן שאלתי עליה ואמרו: תוך שבועיים נתרפאה...

נל יהודי היה בשבילו עולם ומלואו

כשהרב נותן ברכה, כשהרב מדבר, הוא נותן לך רוגע בנשמה, "כי רגע באפיו", אל תיקרי רגע באפו אלא רגע באפו, נותן לך שמחה, "נתת שמחה בלבי". כך תמיד. בא אליו נועם שליט, הלך לכל מיני אנשים, כולם ברחו ממנו, מה נעשה לך? והלך לרב, הרב בכה כאילו זה היה הבן שלו, חיבק אותו, הוא בכה אתו. כאשר התבשר בבשורה הנפלאה שבנו חזר אמר אני אגיד קודם כל לרב עובדיה, מדוע? כי הוא הראשון שהרגיש את הכאב שלי. כל יהודי היה בשבילו עולם מלא, דאג לקרב כל יהודי כמה שאפשר בחסד וברחמים. שחקני כדורגל היו עולים לתורה ביום שבת, מברך אותם בהצלחה רבה שתבעטו טוב בכדור אבל לא בשבת, תעשו את זה בחול. בסדר, העיקר שנרויח כסף, מה איכפת לנו לבעוט בשבת או בחול. לאט לאט חוזרים בתשובה ולומדים, לומדים, כי הרב נותן הנשמה שלו לכל ישראל, הכל בחסד, הכל ברחמים, הכל בענוה, זה אי אפשר להאמין. השם שלו (עובדיה יוסף, מלאו') בגימטריא "והיה ברכה", נפטר בפרשת לך לך והיה ברכה "הברכות מסורות בידך", כך רש"י אומר. כמה סיפורים מדהימים על ברכות שנתן והתקיימו.

פני משה בפני המה

עכשיו נדבר על הגאון המנוח ר' משה לוי זצ"ל, שזכינו שהיה בישיבה שלנו. הוא למד בישיבה אשכנזית, ישיבה טובה דוקא, ישיבת "היישוב החדש". אמנם ישיבה תיכונית, אבל מי שעמד בראשה היה גאון גדול, הרב יהודה קולדצקי שקיבל ברכה מהרב שמעון שקופ, נדמה לי, אמר

בלי וי"ו, ובשנים האחרונות כותב בוי"ו. אפשר לכתוב גם בוי"ו וגם בלי וי"ו, לא משנה. חוזרים החברים שלי מהטלויזיה ואני רואה פניהם כביות, למה כביות? אני שמח, למה אתם כבויים וזועפים? כי הם בעולם הזה. היו עושים ריפוי בעיסוק ושרים: "מי ישקנו כוס חלב, מי יאכילנו לחם רב, למי תודה למי ברכה, לעבודה ולמלאכה". אבל מסכנים אין להם לא עבודה ולא מלאכה, הם מקבלים ביטוח לאומי נכות, נו... אז מי ישקנו כוס חלב? ביטוח לאומי או עבודה ומלאכה, שקר. כשאתה לומד תורה התורה מחייה אותך, מי שלא טעם טעם תורה הוא לא יודע כלום. כל החכמות לא ישוו לה. ואכמ"ל.

ענוה מעל ומעבר

הענוה של הרב היתה מעל ומעבר. אני זוכר סיפור אחד, אשתי נ"ע היתה שוכבת במחלקה אונקולוגית בתל-השומר, אז ר' אליהו ישי שיהיה בריא הזמין את הרב, היה בבני ברק כנראה, שיבוא לתל-השומר לתת לה ברכה. נכנס לחדר, בירך אותה. אני זוכר איך בירך אותה, כמעט בדמעות, קרא שיר למעלות, ובירך ובירך. הוא יצא את החדר, עבר דרך חדר אחר, והנה מישהו קורא לו: הרב עובדיה, הרב עובדיה, תברך אותי. נכנס הרב בירך אותו והלך. למחרת באה אשתו של החולה ההוא ואמרה: אתם יודעים, בעלי קצין בצבא, חילוני גמור, בשבועיים האחרונים לא נתן שינה לעיניו מרוב כאבים, מרוב צער, מחלה קשה, לא יכול לישון, אתמול פעם ראשונה אחרי שהרב עובדיה בירך אותו הוא נרדם, הוא נרגע. עוד סיפור כיו"ב: לפני כמה שנים ביקשו ממני לברך אשה בשם אורה בת אסתר (או אסתר בת אורה - אינני זוכר בדיוק) שחלתה בדכאון לידה ל"א וסובלת כמה חדשים, ופסיכיאטרים ופסיכולוגים וכדורים

בחור מהישיבה שנעשה דיין, גם הוא למד לפני כן אצל הרב קולדצקי. משמע כסא רחמים ישיבה טובה, ברוך השם. אבל ר' משה היה למדן לפני כן, היה משנן כל שבוע תשובה אחת משו"ת יחווה דעת, מלה מלה בע"פ, את הסגנון, את העריכה, את הסדר, אבל לפעמים גם תיקוני לשון שאף אחד לא יודע. אדם מתחיל ללמוד מתחיל להשתגע "מה שכתב הנודע ביהודה טעה". לא כותבים טעה על הנודע ביהודה, מחר יתנו לך מלקות על זה, לא כותבים כך, כותבים בעדינות "במחילה מכבוד תורתו דבריו צריכים עיון", אבל אתה עוד לא מבין אותו, אומר טעה?! תתבונן. כל זה למד בישיבה במשך שנה אחת, וחייבר כמה ספרים, מה זה ספרים, אי אפשר להאמין שבגיל ארבעים שנה הספיק לכתוב כל כך הרבה. ומרן הגר"ע זצ"ל היה מעריך אותו, אפילו שלפעמים יש חילוקי דעות, כך דרכה של תורה.

יש דברים שמרן הגר"ע חזר בו

יש דברים שהרב עובדיה חזר בו מפני דברי תפילה למשה. כך אומר רבי דוד יוסף שיהיה בריא, אומר: אבא פוסק עכשיו שמברכים ברכה אחרונה על לבן ועל פריגורט, כי לפני כן היה מסופק אולי דינם כמו שתיה שצריך לשתות רביעית בבת אחת. רבי משה הוכיח מלשון הרמב"ם המקורי שאמר "ללועטו" לא אמר ללועסו, מה זה לועט, משהו סמיך שנאכל בכפית, שאתה לא לועס בשיניים ולא שותה, ללועטו כמו "הלעיטני נא", כמו נזיד עדשים, ברכתו הולכת כדין האכילה, אם אוכל כזית בכדי אכילת פרס מברך ברכה אחרונה. וכך נכון. ועוד דבר, לברך על גלידה באמצע האוכל, גם כן מברכים על גלידה, זה לא בא לרוות את הצמאון, להיפך זה גורם צמאון עוד יותר, אז אין ספק.

לו כל יום שתתן שיעור יש לך חיים. עד גיל 94 הוא נתן שיעורים כל יום, לא ויתר על יום אחד. והוא אח"כ היה מכיין את תלמידיו: תמשיכו בישיבות, ישיבות ממש. רבי משה היו 400 ישיבות שכולם רצו להשים אותו עטרה לראשם, כי הוא היה מספר אחד בין 400 תלמידי ישיבת היישוב החדש, 395 אשכנזים ו-5 ספרדים, כך צריך להיות, אחוז אחד מן השמונים ספרדי. והרב קולדצקי ז"ל היה אומר לאמו תבדל לחיים: מכל התלמידים שיש לנו בישיבה יש שני תלמידים אחד שמש ואחד ירח, ושניהם הבנים שלך. מי זה השמש ומי זה הירח? אמר: אַתָּה לא יודעת?! כתוב "פני משה כפני חמה", זה ר' משה הוא הַשֶּׁמֶשׁ. גמר ללמוד שמה, קיבל בגרות, לא יודע מה קיבל. אח"כ הרב קולדצקי שאל עליו: "ומשה היכן הלך". זה לשון רש"י בפרשת יתרו (י"ח י"ב). אמרו: הלך לישיבת כסא רחמים. "לא שמעתי על הישיבה הזאת, מה זה כסא רחמים?" והישיבה היתה נמצאת באיזה מקום רעוע, שמה על יד סלבודקה בבנין שקיים בנס. מ' וס' שבלוחות בנס היו עומדים. הלך שמה וראה איזו ישיבה עלובה, "לא מצא לאן ללכת?" עלה אליו אמר לו: משה, תגיד לי מה אתה עושה כאן?! יש לך כל הישיבות המפוצצות, פונוביז, קופולוביץ, סלבודקה, כל מיני ישיבות כאלה, למה לא הלכת לשם? במקום לענות לו, אמר לו: יש לי שאלה בהלכות נטילת ידים, מה הדין? אמר לו: יש דעות לכאן דעות לכאן. עוד שאלה, אמר לו: אינני יודע... יש דעות לכאן דעות לכאן. אמר לו: כאן אני לומד איך לפסוק, דעות ודעות ודעות. יש לנו רמב"ם הלכות דעות ואח"כ יש הלכות תלמוד תורה, תלמד ותדע לפסוק. אה... מה, באמת?! כך זה פה. אחרי שנים שמע שהוא קיבל פרס תורני מטעם עיריית בני ברק. פעם ראשונה שספרדי מקבל פרס כזה מטעם עיריית בני ברק. אמר: אם כך, יפה עשה שהלך, אם היה הולך למקום אחר, היה כותב ספרים?! היה כותב פלפולים, והסגנון ג"כ לא היה משהו משהו. ואח"כ עוד שמע על

אין בתורה מונופול לאף אחד

יש טוענים שהרב משה חלק על הרב עובדיה במאתים מקומות. אין דבר כזה בעולם, אפילו בחמשים אני לא מאמין. אולי כדאי שמישהו מבחורי הישיבה יעשה רשימה בכמה מקומות חולק, ובכמה מקומות הרב חזר והסכים לו. זה דבר טוב. התורה אינה נחלת איש, כך הגר"ע יוסף עצמו הסביר לנו: "והוי מתאבק בעפר רגליהם", מתאבק לשון "ויאבק איש עמו". כך הוא התווכח עם הבן איש חי. העירקים בזמנו מטומטמים היו, מי שחולק על הבן איש חי אוכלים אותו. כך גם גרמו לו שפשוט לא יכולים לשמוע דרשה שלו. היה לנו גאון גדול בג'רבא, מרן רבי משה כלפון הכהן זצ"ל מחבר שו"ת שואל ונשאל, ורבנים צעירים יותר מאוחר, ר' חיים מאדאר וכדומה, לפעמים חולקים עליו, אף אחד לא אוכל אותם, מותר לחלוק. התורה כך היא, אין בתורה מונופול לאף אחד. והרב משה זצ"ל למד וכתב ספרים. אני הגהתי את שו"ת תפלה למשה חלק שביעי שלשה ימים בחול המועד סוכות האחרון מהבקר עד הערב, לא יצאתי מהבית. וב"ה שהספיק להופיע במועדו ביום פטירת המחבר זצ"ל.

הקנאה אוכלת אותם

צריך לדעת שכמה דברים שחכמי האשכנזים לא היו מתיחסים להגר"ע יוסף, היו אומרים חבל על "אסוקי שמעתתא", מה שמעתתא, שמעתתא אליבא דהלכתא, מה זה חרוזים אנחנו עושים?! אנחנו צריכים ללמוד רק פלפול פלפול פלפול. אחרי שנים הבינו שדרכם היא לא בסדר. ב"מאורות הדף היומי" מכניס תמיד תשובות, אבל לא מזכיר את יביע אומר. בתחילה לא היה מזכיר לא את ספרי חב"ד, ולא

את יביע אומר. אבל חב"ד תקיפים, ראיתי פעם באיזה "כפר חב"ד" אמרו כיון שהרב חיים דוד קובלסקי לא מזכיר אותנו אנחנו נחרים את הדפים שלו, לא נקבל אותם, במרכזי חב"ד לא נקבל אותם. אבל הוא היה חדק, חדק ר"ת חיים דוד קובלסקי. בערבית חָדַק פירושה חכם. אז בחוברות הבאות כבר הזכיר פעם שו"ת צמח צדק, פעם האדמו"ר הזה והאדמו"ר הזה. בסדר, זה דברי תורה. אבל הספרדים לא עושים כך, לא הזכרת, לא צריך. לאט לאט התחיל להזכיר גם יביע אומר, ב"ה. אנחנו לא מחכים שיזכירו לנו את יביע אומר, אנחנו יודעים מי זה יביע אומר, אפילו כל חכמי אומות העולם וחכמי ישראל גידו שהוא לא יודע ללמוד והוא לומד כמו שיעור א' בישיבה קטנה בבית שמעיה - אנחנו יודעים שהכל הבל, הקנאה אוכלת אותם, כי קנאת יביע אומר אכלתם. אנחנו יודעים שהוא למדן יותר טוב מכולם, שמכניס את כולם בכיס הקטן שלו.

מדוע ברא ה' שתי נליות לאדם?

פעם אמר לי הרב אהרן פויפר זצ"ל בדרום אפריקה בתשנ"א, אמר: אתה יודע מה שחידשתי, חידשתי שאפשר לעשות בדיקת חמץ ע"י פנס. אמרתי לו: איזה חידוש נפלא, בתשנ"א חידשת אותו?! הגר"ע יוסף בחזון עובדיה (תשי"ב) כבר כתב את זה, אתה חיכית 39 שנים עד שהגעת לזה?! איפה אתה, כבר קדמוך רבנן. פעם אחרת היה רב גדול, הרב שריה דבליצקי שיהיה בריא, כתב שהוא מפחד להתיר לתרום כליה. הרב היה מתיר, אמר מצוה לתת, והביא ראיות מהרדב"ז ועוד פוסקים. אבל הרב דבליצקי שליט"א חושש, למה? כי אחרת למה ה' ברא שתי נליות לאדם, היה מספיק אחת. ועוד שאלה אחרת, למה מי שתורם כליה

את הראיה הזאת. הוא לא ידע שהראיה הזאת הביא אותה היעב"ץ לפני מאתיים שנה, שמע אותה מאביו הרב חכם צבי, והרב חיד"א דן בה, והאחרונים דנו בה, יש שדחו בדוחק, והרב עובדיה שיהיה בריא בגן עדן כתב סימן שלם על זה (ביביע אומר ח"ג סימן י"ד). אבל הם לא קוראים אחרונים, בשבילם אחרונים זה איבוד זמן. אי אפשר ללמוד רק גמרא בלבד, רק משנה ברורה יבש?! צריך לרענן את המחשבה. אז אם היה יודע הגר"ח קנייבסקי מה זה יביע אומר היה לומד בו כל יום, כמו שגומר את כל הש"ס בבלי וירושלמי ותוספתא והרמב"ם כך יגמור גם חלקי יביע אומר פעם בשנה ויעשה קידוש עליהם בערב פסח, ואני מבטיח לכם שהכוס של הקידוש הזאת תעשה פלאים ופלאי פלאים לא פחות מכל הלימודים הנ"ל, כי צריך לדעת את הערך של הספר, כולו תורה, כולו תורה.

עוד יוסף חי!

הגר"ע יוסף עשה מופתים נסים ונפלאות בברכות שלו, בלי להשתמש לא בקמיעות ולא בכוונות ולא בקבלה ולא בשום דבר, השתמש רק בתפילה פשוטה, קרוב ה' לכל קוראיו לכל אשר יקראוהו באמת. קיבלתי כמה מכתבים אומרים לי: מה יהיה עלינו אחרי שהרב נפטר, עזב אותנו לאנחות, איך נוכל לחיות בלעדיו. יש קטע שהרב כתב על רבי יוסף חיים בקול סיני (עמוד 326), ואני מעתיק אותו כאן: אולם הגאון ר' יוסף חיים לא מת. ספריו הקדושים והחביבים המלאים זיו ומפיקים נוגה יתנו עדיהם ויצדקו, כי אמרו חז"ל בן איש חי שאפילו במיתתו קרוי חי. אף ספרו בהלכה ואגדה "עוד יוסף חי" מעיד כי עוד ר' יוסף חיים חי בקרבנו וזכרו לא ימוש מתוכנו. זכותו תגן עלינו. ע"כ. עכשיו ראיתי דבר פלא פלאים, אי אפשר להאמין,

כותבים לו בביטוח לאומי שיש לו נכות 30%? 30% לא מקבל פרוטה, אבל חזי לאיצטרופי, מחר עוד 20% עוד 30% יקבל כמה גרושים מביטוח לאומי, הם קמצנים, מה לעשות, כך זה. אבל זו הוכחה ברורה. בא העורך ר' ישראל כהן הי"ו והדפיס זה באור תורה, אולם העיר למטה: ואני שמעתי תירוץ יפה למה ה' ברא שתי כליות, שאם אחד חולה יתרום לו כליה אחת, ברא את הכליה השניה בשביל לתרום אותה. אמרתי לו: מאיפה למדת את התירוץ היפה הזה? אמר: מאשתו, סיפר לה את השאלה הזאת אמרה לו יש לי תירוץ יפה. אבל יש תירוץ יותר טוב, שאם תיפגע אחת השניה תעבוד, למה ברא שתי עינים, אפשר בעין אחת להסתדר? שאם אחת נפגעה תראה בשניה, למה ברא שתי אזנים? יש כאלה שומעים באזן אחת? אבל יותר טוב לשמוע בשתי אזנים, למה ברא פה אחד? יעשה שני פיות זה שגעון, הפה מדבר רק במחשבה, אדם לא יכול לחשוב שני דברים, צריך להתרכז במחשבה שלו, אז מחשבה מכאן ומחשבה מכאן ושני פיות מבלבלים את המוח, אין דבר כזה, הכל מסודר להפליא. (ובלא"ה יש טעם בירושלמי שלא ידבר יותר מדאי לשון הרע).

סיום על יביע אומר יעשה פלאים

ראיתי ספר על הרבנית קנייבסקי ז"ל "הרבנית". רצייתי לקנות, אין, נגמר, אזל. אז כשראיתי אותו, יש שם מכתב שכתב רבי חיים קנייבסקי שיבלח"א לרב שך זצ"ל, לפי חשבונני נדמה לי כתב אותו בגיל 22. הוא כותב לרב שך שאלה, יש לי הוכחה מהגמ' ברכות כ"ב שאפשר להזכיר שמות האזכרות בלימוד כמו שהם, אפשר להזכיר שם השם במילואו, מהגמ' שם ברכות כ"ב, וזה פלא אף אחד לא הביא

צריך ללמוד בא"ה ולעיין בהליכות עולם

הרב חי 93 שנים. עליו נאמר ביוסף הצדיק "כי למחיה שלחני אלהים לפניכם", "למחיה" 93. שמע רבי נסים דיין שיהיה בריא, יש לו 200-250 ספר, כל שבוע מחבר ספר חדש, אין לי איפה לשים אותם, אמר: **למחיה** זה כולל כל הספרים שלו, הלמ"ד - לוית חן, המ"ם - מאור ישראל, החי"ת - חזון עובדיה, היו"ד - יביע אומר ויחווה דעת, והה"א - הליכות עולם. נשאר טהרת הבית, ועוד כמה ספרים קטנים, על ציונו נרשמו כולם. למחיה עולה 93, למחיה שלחני אלהים לפניכם. הקב"ה ראה שהדור הזה הולך ומתדרדר ומתדרדר. הבן איש חי היה עושה שהכל יהיה בהידור, מתאים לפי דורו, הדור שלנו אם תבקש מהם יותר מדאי הידור לא יכולים לעמוד. צריך רב שיהיה לו כחא דהיתרא, רב שיחזק רב שיעודד. ובכל זאת אנחנו לומדים בא"ח בישיבה כמו שלומדים ש"ע עם הרמ"א, פעם פוסקים כמו הש"ע פעם המנהג כמו הרמ"א. לומדים בא"ח, צריך להכין את השיעור לפני כן וללמוד הליכות עולם. יש דבר שהליכות עולם מיקל, יש דברים שהוא מחמיר, אז נאמר זו דעת הבא"ח, ומעיקר הדין אפשר לפסוק כדעת מרן, אין מחלוקת בין החכמים. אף אתה כוף אנך לשמוע דברי האוסרים ודברי המתירים דברי הפוסלים ודברי המכשירים, שנאמר: "דברי חכמים כדרבונות, וכמסמרות נטועים בעלי אסופות, כולם ניתנו מרועה אחד". זו גמרא בחגיגה (דף ג' ע"ב). בפסוק בקהלת (י"ב י"א) כתוב **מרעה** בלי וי"ו, **משה רבינו ע"ה**, כולם ניתנו ממשה רבינו. יש מקום לכאן או לכאן, תמיד אפשר להסביר כל הדעות בלי מחלוקת. התורה כולה דרכיה דרכי נועם וכל נתיבותיה שלום. תזכו למצוות.

שמו של הרב עובדיה אם נכתוב את זה בוי"ו. רוב העולם כותבים בוי"ו. אם תכתוב בלי וי"ו זה עֶבְדִּיָהּ. עובדיה בוי"ו כך זה טבעי לכתוב. עובדיה זה עולה 97 יוסף 156, 97 ו-56 253, "עוד יוסף חי" 254, כלומר "עובדיה יוסף" עם הכולל זה "עוד יוסף חי". ואם לא תאמינו לי, כי לא כולם יש להם מחשב בראש, אז אגיד לכם הוכחה ברורה, יוסף יוסף, פה יוסף פה יוסף, נשאר עובדיה, ו"עוד חי" - עובדיה יש וע"ד, זה "עוד", מה נשאר מעובדיה, בי"ה 17, חי 18, זה הכולל. תקח את השם של הרב תוסיף לו כולל אחד - עוד יוסף חי. הרמז בא אלי בהיסח הדעת. כלומר הרב עובדיה עודנו חי. כל זמן לומדים בתורתו יומם ולילה. אתה פוסק הלכה אתה חייב ללמוד מה אומר הרב עובדיה. הרב יצחק וייס זצ"ל רב העדה החרדית אמר: מוכן אני להשאיל כל הספרים שבעולם חוץ מספרי הרב עובדיה, כי ספר יביע אומר כולל את כל הספרים, אני אוציא אותו מהבית?! בשום פנים. היה מישהו היתה לו שאלה בהלכות טהרת המשפחה, יהודי ספרדי, ויש פוסק אחד בישיבת פונוביז. הלך אליו לשאול אותו, פתח ספר טהרת הבית. "כבודו מעיין בספר הזה!?" אמר: כן, אני מעיין. והוסיף ואמר לו: אתה חושב שהמחלוקת שהיתה בעוה"ר היתה לרעתכם, אתם הפסדתם! אנחנו הפסדנו! אנחנו האשכנזים הפסדנו מהמחלוקת, חבל שהיתה מחלוקת, אסור להיות מחלוקת, צריך הכל להיות בשלוה, בשלום, במישור, כמו שהרב מזכיר את כל הרבנים בספרים שלו, אין לו שום הבדל בין החולקים עליו בין המסכימים לו, ככה זה. הרב וואזנר שליט"א פעם נשאל בענין זיעה באוכלין, למד יביע אומר בחלק חמישי (חי"ד סי' ז') שדן בזה ועפ"ז הורה הלכה.

מקראי קודש

ליקוטים נבחרים מתורתם של רבותינו על החגים והמועדים

הרב מצליח עמוס מאזוז

מעשר כספים

טוב איש חונן ומלווה יכלכל דבריו במשפט (תהלים קי"ב, ה'). פירוש, שלא יבזבו יותר מדאי פן יעני. וזהו שאמר: "כי לעולם לא ימוט". וזה רמז יכלכל, יו"ד (10) מן כלכל"ל (100), והוא מעשר כספים. ונשאר לו בידו תשעים אחוז כמנין ר"ת כי לעולם לא ימוט.

(אמת קנה למרן ראש הישיבה שליט"א, תהלים קי"ב ה')

הארת הצדקה

אמר מורי [רבנו האר"י] זללה"ה, כי כל מצוה ומצוה יש לה אות מכ"ב אותיות, וכשאדם עושה מצוה, מאיר במצחו אותה אות של אותה מצוה, והאות של מצוה ראשונה מסתלק, וזו בזמן שעושה אותה לבד, כי אח"כ נבלעת בפנים. אבל אם עושה מצוה של צדקה, האות שלה אינה מסתלקת מהר כשאר אותיות של שאר מצות, אלא מאיר במצחו כל אותו שבוע, וזהו: "וצדקתו עומדת לעד". (מהרח"ו בטעמי המצות פרשת ראה, בענין צדקה ותפלה)

הווי מחשב...

לפעמים עולה בלבנו מחשבה חצופה במקצת,

טבת

רבנו הקדוש!

נשבעה בטוב ביתך קדוש היכלך (תהלים ס"ה ה'). כאן נרמז שם אמה"ג זצ"ל וספרו, כי המלים "בטוב ביתך" - בגימטריא: רבי מצליח מאזוז, "קדש היכלך" בגימטריא: איש מצליח, והוא פלא. (אמת קנה למרן ראש הישיבה שליט"א, תהלים קי"ב ה')

מדוע אין מברכים על הצדקה

מובא בשם גדולי החסידות בדרך צחות הטעם שאין מברכים לפני קיום מצות הצדקה, כמו בכל המצוות, כי אילו היה חיוב לברך לפני נתינת הצדקה, יהיו כאלה שירצו תחילה לטבול במקוה... או לומר תחילה "לשם יחוד"... ובינתיים, מי יודע מה יקרה עם העני... יתכן שהמקוה יהיה סגור, והסידור לא יהיה בהישג ידו, וכיון שקודם הטבילה במקוה ואמירת לשם יחוד אינו יכול לומר את הברכה, ממילא, אינו יכול ליתן צדקה לעני...

כי

אם אתן

צדקה, אתרום יותר

מידי למוסדות תורה וחסד, מה ישאר

בשבילי?! יתכן אף שיגרמו לי חלילה הפסדים...

אך הגאון רבי חיים פלאג'י זצ"ל עוצר אותנו לרגע, ואומר "בואו חשבון" כמה הוצאות מוציא האדם מבלי שירצה, ונותן הון תועפות מרצונו הטוב!

א'- כשחלילה יש לאדם חולה בתוך ביתו, ל"א, האם הוא עושה חשבון כמה הוא מוציא?! הלא מוכן הוא לשלם ככל אשר יושת עליו, ובלבד שיטופל החולה על הצד הטוב ביותר.

ב'- כאשר פורצת שריפה בעיר חלילה, היזנק לאש שתחוס על ממונו שכה עמל עליו, הלא יברח משם כל עוד נפשו בו, והיכן כל מה שטרח עליו כל ימי חלדו?

ג'- כשהאדם מסתבך חלילה עם 'מס הכנסה', והוא עלול לבלות בגין כך כמה שנים בכלא, מלבד הקנס הכספי הגבוה שיושת עליו. האמנם אז יחוס על כספו?!

ד'-

לפעמים

משקיע כסף גדול

בעסק, ומצפה שתניב תשואה

גבוהה, ולפתע מתברר לו כי למגינת לבו

העסק ההוא 'פשט רגל', או עשו לו "עקיצה"

חלילה, היש לו למי לפנות ולהתרעם על כך שנתן

את כספו - שכה יקר ללבו - מרצונו הטוב?!

וכשהאדם חושב לעצמו על ה'הוצאות' הללו -

השכיחות למדי לצערנו - מי עדיין יכול לומר אינני

נותן בכדי שלא יחסר ממוני?

לעומת זה, מצאנו שהנותן צדקה ניצל מכל

ארבעת הבעיות שנמנו למעלה.

שהרי במדרש שוחר טוב (מזמור ה' פסוק ז')

נאמר: "אתה מוצא שלש לגיונות הולכים לפני

הקדוש ברוך הוא, ואלו הם: צדק לפניו יהלך

(שמות כ') כבד את אביך, דהיינו שיהיו לו בנים שיכבדוהו.

(מעשה חושב פרשת לך לך לרבי שמעון הכהן דריהם)

תן-תקבל

שמעתי פה נא אמון יע"א מפי ידיד נפשי הרב כמוהר"ר שמואל לחסין נר"ו, לבאר את הפסוק: "איש כמתנת ידו כברכת ה' אלהיך אשר נתן לך" (דברים ט"ז י"ז), על פי מה שאמרו רז"ל בספרי "נתן תתן" - אפילו מאה פעמים, "פתוח תפתח" - אפילו מאה פעמים. אבל יש אומרים: דברה תורה כלשון בני אדם. ולפי זה אם יבוא עני לפני האדם, ונתן לו פעם אחת והוא מבקש פעם שנית יכול לומר לו אני סובר לי כמאן דאמר: "דברה תורה כלשון בני אדם", ואיני חייב ליתן לך עוד. אבל זה אינו, דעל כל פנים כפי הפעמים שנותן אתה לעני, כן יתנו לך מן השמים. וזהו שאמר: "איש כמתנת ידו" - שהיא הצדקה, כך "ברכת ה' אלהיך" - שאם אתה תתן פעם אחר פעם, גם הברכה תבוא לך פעם אחר פעם, ואם לא תתן רק פעם אחת, גם הברכה לא תנתן לך רק פעם אחת.

(ברוך אברהם - מאני, פרשת ראה)

כרטיס כניסה לעוה"ב

ביום פטירתו של הרב החסיד רבי יצחק ברוך סופר (נ"ע י"ט שבט התרס"ה) אביו של הגאון בעל "כף החיים", פירש את הפסוק במשלי (י"ט, כ"א) "רבות מחשבות בלב איש ועצת ה' היא תקום" - שכן האדם חושב בלבו תמיד באיזה זכות יזכה לעוה"ב, ורמז לו הכתוב "ועצת ה' היא תקום", עצ"ת ר"ת ענוה צדקה תורה, עי"ז יזכה לעוה"ב. ור"ל ע"י שיעשה אותם לשם ה', בלא פניה היא תקום, ר"ל תקום ותעמיד את האדם לעוה"ב.

(יגל יעקב על התורה פרשת תצוה)

(תהלים פ"ה, י"ד) ואש לפניו תאכל (תהלים נ', ג'), לפניו ילך דבר (חבקוק ג', ה'). ואיזה לגיון הפנימי והקרוב ביותר להשי"ת? צדק! שנאמר: "ולך תהיה צדקה לפני ה' אלהיך" (דברים כ"ד, י"ג). א"ר יודן להודיעך כמה כוחה של צדקה, ועד היכן מתן שכרה? שכך נאמר: "לא יגורך רע". הרי לנו שע"י הצדקה אדם ניצול הן מַדְבָּר ומחלות ב"מ, והן מסכנת שריפה ח"ו. ומעלילת 'מס הכנסה' וכיוצא, גם כן מצינו בגמ' (ב"ב דף י"ד ע"א) המעשה הידוע בבני אבותו של רבן יוחנן בן זכאי שראה עליהם בחלומו שיפסידו בשנה הקרובה שבע מאות דינרים, מה עשה? החל להתרימם יום-יום לצדקה, עד שלקראת סוף השנה חישב ומצא, שנתנו את כל הסכום העצום הזה לצדקה פחות שבעה עשר דינרים. כשהגיע ערב יום כפור, שלחו מבית הקיסר והניחו אותם בבית הכלא. אמר להם רבן יוחנן בן זכאי: אל תפחדו, שבעה עשר דינרים בלבד יקחו מכם. אמרו לו: מנין ידעת? אמר להם: כך ראיתי בחלומי עליכם. א"ל: ולמה לא אמרת לנו שניתן? אמר להם: אמרתי, עדיף שתעשו מצוה לשמה. ואף מהפסדים בעסקים מגינה הצדקה, כמבואר בספרי (דברים פרשת כי תצא פיסקא רס"ג) על הפסוק: "למען יברכך ה' אלהיך בכל מעשה ידיך", שע"י הצדקה השי"ת שולח לו ברכה במשלח ידו. ע"ש. וממילא ברור שבודאי ובודאי לא יפסיד בעסקי

(מהרח"ף בברכת מועדיך לחיים ח"ב דרוש לחודש טבת)

סגולה לעושר אריכות ימים ובנים

רודף צדקה וחסד ימצא חיים צדקה וכבוד (משלי כ"א, כ"א), הנה ארז"ל (מועד קטן דף כ"ח ע"א) בני חיי ומזוני לאו בזכותא תליא מילתא אלא במזלא תליא מילתא, אמנם על ידי הצדקה הקב"ה משדד מערכות הטבע (כמ"ש הר"ן בפסחים דף נ' ע"ב), וזהו: "רודף צדקה וחסד ימצא חיים" - כנגד חיי, "צדקה" - נגד מזוני, "וכבוד" - נגד בני. דכתיב

בעוה"ב מלמדים את המחזיק תורה

איתא במדרש (ויק"ר פרשת קדושים פרשה כ"ה פסקא ב'): רב הונא ורב ירמיה אמרו בשם ר' חייא בר אבא: עתיד הקב"ה לעשות צל וחופה לבעלי המצות אצל בני תורה בגן עדן. ואית ליה ג' קריין; חדא - "כי בצל החכמה בצל הכסף" (קהלת ז' י"ב). ב' - "אשרי אנוש יעשה זאת [דהיינו יעסוק בתורה הנקראת "זאת"] וכן אדם יחזיק בה" (ישעיה נ"ו ב'). והדין - "עץ חיים היא למחזיקים בה" (משלי ג' י"ח). ע"כ. וקשה, הלא אותם בעלי מצוות אינם בני תורה, וא"כ איזה כבוד או שכר יש להם בזה, הלא אדרבא יש להם מכך בזיון שאינם מבינים דברי החכמים העוסקים בתורה והיו מעדיפים לשבת אצל בעלי מצוות שכמותם שלא יתביישו? אך הגאון רבי יצחק אזולאי (אביו של מרן החיד"א) זצ"ל ביאר, ע"פ דברי חז"ל, שאמרו שהמחזיק ת"ח מכיון שעל ידו הת"ח ישב ועסק בתורה, זוכה ובעולם הבא מלמדים אותו דברי תורה. וזו ג"כ כוונת המדרש הנ"ל שבעלי מצוות הם מחזיקי ת"ח, יושבים בגן עדן ע"י ת"ח ואין להם מכך שום בושא כי גם הם חכמים ונבונים בתורה.

(ראש דוד למרן החיד"א פרשת קדושים)

שבט

שובבי"ם כאלול

רמז לסגולת ימי השובבי"ם מן התורה, בפרשת ויחי (הנקראת בדיוק לפני ימי השובבי"ם), שאומר יעקב אבינו ע"ה ליוסף "ואני נתתי לך שכם אחד על אחיך", כי יוסף מדתו יסוד כנודע. ורמזו לו שימים אלה מסוגלים לתיקון היסוד, וזהו: "נתתי לך שכם" - בגימטריא שובבי"ם. ואני - בגימטריא: אלול. נתתי - בגימטריא: ראש השנה. נתתי לך - בגימטריא: תשרי. לך - בגימטריא: נ', הם נ' יום מר"ח אלול עד הושענא רבה. למדנו שימי השובבי"ם מסוגלים לכפר פשע ולהתם חטאת, כימי אלול ר"ה ויוהכ"פ.

(שמעתי מהרה"ג רבי שמעון חירארי שליט"א בתוספת נופך. ועיין בירחון אור תורה התשמ"ג ס"י ע"א).

(מרן ראש הישיבה שליט"א בהקדמתו לסדר תענית דבור)

קדושת פירות א"י

יש להקשות מדוע דוקא בארץ ישראל המן הרוחני הפסיק לרדת? וי"ל כי בהיותם במדבר - ארץ העמים - לא יתכן שתכנס הקדושה בתבואה הגדלה שם, וע"כ נתן להם הקדוש ברוך הוא את המן מן השמים. אמנם פירות א"י הם על ידי הקדושה, ואותה הרוחניות שהיה במן, נתלבש בפירות הקדושים ההם, ועל כן לא היה צורך במן בארץ ישראל.

(חסד לאברהם למהר"א אזולאי, מעין שלישי עין הארץ, נהר כ"א)

אדר

מחצית השקל

מחצית השקל, הוא רמז למה שאמרו חז"ל: "לעולם יראה אדם עצמו כאילו חציו חייב וחציו זכאי, עשה מצוה אחת, אשריו שהכריע את עצמו לךפ זכות (קדושין דף מ' ע"ב). וזהו שאמר הפסוק: "מחצית השקל בשקל הקודש" - דכאשר האדם יתן אל לבו שהוא נמצא ב'מחצית השקל' במשקל של שמים, אז יתעורר להכריע 'שקל הקודש' - היינו כף הזכות.

(מתוק מדבש לרבי מעתוק מאזוז מערכת מ' אות ל"א)

מרבנים בשמחה - מרבנים בתורה

אמרו חז"ל (תענית דף כ"ט ע"א): "משנכנס אדר מרבין בשמחה". ויש להבין מה הכוונה "מרבין בשמחה", הלא בשמחה סתם ודאי שלא, שהרי

שם לא מצאו מקור לדברי הרמב"ם בזה (ועיין בהגהות מהר"ץ חיות בסוטה דף י"ב ע"ב). וגם לא מצינו שעמרם נמנה מכלל מ"ח נביאים, עיין בפירש"י מגלה דף י"ד ע"א ובהגהות הגר"א שם. וצ"ע. ומ"מ כיון שלא נודע איזה מצוות נצטווה עמרם ולא כתבו בתורה, לא נכללו בחשבון].

(מ"רן ראש הישיבה שליט"א בסנסן ליאיר הנד"מ עמ' ק"י, הערה 3).

פורים על שום מה?

טעם שקראוהו 'פורים' ולא 'פור', שמעתי ממורי נר"ו [מהר"ש אלפסי ממחברי משחא דרבנותא], לפי שיש בו ב' פור. פור - על שם הגורל. ופור אחר - לשון "פור התפוררה ארץ" (ישעיה כ"ד י"ט), כלומר שהפיל פור, ורצה לפרר אותן ולזרותן ברות, להשמיד להרוג ולאבד. ולזה כיון הכתוב באומר: "על כן קראו לימים האלה פורים, על שם הפור". וכי תימא היה לו לקרותו 'פור' ולא 'פורים'? לזה אמר: "על כן, על כל דברי האגרת הזאת" - כלומר שיש ב' טעמים, אחת היא - "על כן" שאמרת, דהיינו: "על שם הפור". וגם "על כל דברי האגרת הזאת, ומה ראו על ככה, ומה הגיע אליהם" - שבקש לפררם מן העולם. ע"כ שמעתי ממורי נר"ו.

(כרם שלמה טובייאנה מאמרים דף ס' ע"ב)

מה הקשר בין מילה לפורים?

אורה ושמחה וששן ויקר. אורה זו תורה וכו' ששון זו מילה (מגילה דף ט"ז ע"ב). אפשר לפי שמשה רבנו ע"ה נולד בשבעה באדר ונימול ביום פורים, וזהו: אורה זו תורה וששון זו מילה. ועוד שמעתי מהשיש המנוח ר' אברהם ברוך פיקסלר זצ"ל (נלב"ע ביום ד' בתשרי התשנ"ח), לפמ"ש רש"י בשבת (דף פ"ט רע"ב) שכל אחד נתעברה אשתו במוצאי מתן תורה בבן זכר במצות שובו לכם לאהליכם. ע"ש. וזה היה בליל ז' בסיון, וילדו

"אסור לאדם למלאת פיו שחוק בעוה"ז" (ברכות דף ל"א ע"א). ואף בשמחה של מצוה יש להזהר בזה, כמבואר שם. ואם הכוונה לשמחה בעבודת ה', מה המיוחד בחודש אדר דוקא, הלא בכל עת וזמן חייב אדם לעבוד את ה' בשמחה? ועוד יש לברר עד כמה יש להרבות בשמחה, האמנם בלי קץ וגבול? אולם האמת היא שהכוונה להרבות בלימוד התורה שהיא גורמת לשמחה, וכמו שנאמר: "פקודי ה' ישרים משמחי לב" (תהלים י"ט, ט). וכמות הריבוי, היא לעסוק בתורה יותר מהרגלו כפי כוחו ויכולתו. וזו ג"כ הסיבה שחכמים לא נתנו שיעור לדבריהם, כי אין השיעור שווה לכל אדם. ומה שראו חכמים מקום להזהיר בזה דוקא בחודש אדר יותר משאר חודשים, מכיון שחז"ל אמרו (שבת דף פ"ח ע"א) דאע"פ שבמתן תורה קבלו תורה מאונס, הדור קבלוה מרצון ובשמחה בימי אחשורוש. ובודאי שהיתה אז השראת שכינה גדולה כמעמד הר סיני, ואולי אף יותר. וא"כ דבר בעתו מה טוב שירבה עתה בלמוד התורה, ועי"ז יזכה לגילוי שכינה מעין אותה השראה שהיתה אז. ונזכה ג"כ לנס ופלא כימי מרדכי ואסתר.

(ויקח עובדיהו למהר"ע הדאיה ח"ד דרוש כ"ה)

איך כותבים משה רבנו?

וראיתי לחכם אחד שכתב שיש לכתוב **משה רבינו** ביו"ד, שעולה בגימטריא תרי"ג. ואני אומר דאדרבא יש לכתוב **משה רבנו** בלא יו"ד כפי הדקדוק, כי אדם הראשון נצטווה בשש מצוות ונח נצטווה על אבר מן החי, ואברהם במצות מילה, ויצחק במצות מעשר ויעקב במצות גיד הנשה (כמ"ש הרמב"ם ריש פ"ט מהלכות מלכים) הרי עשר מצוות, ומרע"ה הוסיף תר"ג מצוות כמנין **משה רבנו**, מעין מ"ש על רות המואביה שקיבלה על עצמה תר"ו מצוות. ואכמ"ל. [ושוב העירוני שהרמב"ם שם (בריש פ"ט מהלכות מלכים) כתב שבמצרים נצטווה עמרם במצוות יתירות, וא"כ בצרי להו ממנין תר"ג. ובאמת מרן בכ"מ והרדב"ז

לתשעה חדשים בז' באדר ונימולו ביום פורים. וזה קשר אורה זו תורה וששון זו מילה.

(מרת ראש הישיבה שליט"א, בסנסן ליאיר הנד"מ, בחי' מגלת אסתר ח' ט"ז. עמ' קפ"א)

בגדי שבת זכר למרדכי ואסתר

כתב מור"ם (סי' תרצ"ה): יש נהגו ללבוש בגדי שבת ויו"ט בפורים, וכן נכון. וכתב הרב מחזיק ברכה (בקונטרס אחרון בסי' תרפ"ז): והוא מנהג טוב, ומה גם לשמחת התורה דהדור וקבלוה בימי אחשוורוש ברצון, וכן נהגו בעיה"ק שלמים וכן רבים. וכן ראיתי בספרי המוסר שכתבו שיאות לנו לעשות זכר לנס, שנאמר: "ותלבש אסתר מלכות". וגם מרדכי נאמר בו: "ומרדכי יצא מלפני המלך בלבוש מלכות". וכ"ש לכבוד האורות המתגלים בשמים ממעל. על כן כל ירא ה' יזדרז ללבוש בגדים נאים ויפיהם מבעוד יום, לכבוד והדר היום הקדוש הזה, שאמרו ז"ל: שכל המועדים בטלים חוץ מפורים. ולכבוד קריאת המגילה שלא יקרא אותה בבגדים הצואים שעליו, אלא בבגדים של שבת ויו"ט, לכבוד ולתפארת. ובר מן דין בהתלבש האדם בגדיו החמודות מתפעל יותר אל התעוררות השמחה, ונשמה טהורה וחדשה מתווספת בו וכבר ידוע מרז"ל כמה מהצורך והחיוב יש להכין לקראת אלהיו נאים ולכן טוב לנהוג ללבוש בגדים נאים וחמודים לכבוד יו"ט הקדוש והנורא הזה.

(שלמי תודה בעניינים נפרדים שבסוה"ס ענין פורים)

חייב איניש לבסומי - מדוע?

הגאון רבי יהונתן אייבשיץ זצ"ל בספרו יערות דבש (דף נ"ח ע"ד) כתב שבפורים אדם צריך למחול לחברו כמו ביום הכפורים. ע"ש. והנה דרך העולם כשאדם עצב, הרי הוא מתרגז וכועס אף על דברים פעוטים, וכ"ש שאינו מסוגל לסלוח ולמחול.

אך כשאדם שמח וטוב לב, בנקל אפשר לפייסו. על כן ציוו חז"ל חז"ל חז"ל חייב איניש לבסומי ולשמוח בפורים, בכדי שמתוך כך יקל עליו למחול ולסלוח. [ואפשר שמאותה סיבה ג"כ ציונו השי"ת לאכול ולשתות בערב יו"כ, כדי שייטיב את לבו, וימחל לחברו. יש"א ברכה ס"ט]. וזו הכוונה "עד דלא ידע בין ארור המן לברוך מרדכי", דהיינו שלא יהיה ניכר אצלו הבדל בין שנאו כ'המן' לבין אהובו כ'מרדכי'.

(ציון במשפט תפדה ח"ב-ח"ג, מערכת הפ"א אות א')

המן ומרדכי

המן גם הניקוד (שני קמצים, כל קמץ - קו ונקודה - עולה ט"ז) עולה קכ"ז, כנגד קכ"ז מדינות שנגזרה עליהם גזירת המן. מְרַדְכִי עם הניקוד (ס"ב) עולה כמנין פורים, שעל ידו זכינו לחג פורים. גם 'המ' מהמן גימטריא אדם, כדאיתא בש"ס דמגילה (דף י"א ע"א) על פסוק "בקום עלינו אדם" (תהלים קכ"ד ב') 'אדם' ולא מלך. ונו"ן פשוטה של המן רמז לעץ שנתלה עליו גבוה ו' אמה.

(מרת ראש הישיבה שליט"א, בסנסן ליאיר הנד"מ, בחי' מגלת אסתר ג' א'. עמ' קל"ו)

ברכת מזלא טבא וגדיא יאה

נשגה לכבוד ידידנו הנעלה

חבר המערכת

רבי יהונתן שלמה מאזוז שליט"א

בני ברק

חבר מכון הרב מצליח

לרגל הולדת הבת ת"מ

יה"ר שיזכה לגדלה לתורה ולחופה

ולמעש"ט, מתוך נחת ושלחה וכל

טוב אכ"ר.

הסופגניות מנהג או סיבה למסיבה?

חגיגת הסופגניות שפורחת משום מה מיד אחרי ארבעת המינים, הגיעה מצוואת דוד המלך: "לכו והתפרנסו..." או שמא מנהג קדום של ממש? | ומי קבע בכלל שסופגניות אוכלים בחנוכה, אולי דווקא בהושענא רבא ובפורים? | איך הגיע הבצק המטוגן הזה גם לכתביהם של אבי הרמב"ם והתוספות | ואיזו סופגניה עלתה על שלחנו מרן מאור ישראל ושאר הפוסקים?

הרב אדיר כהן
מח"ס ילקוט כהונה ג"ח ועוד

מנהגי האומה באלו המנהגות כמו זה, והראש [של כבש] בראש השנה, החלב בפורים ובמוצאי פסח, והפולים ביום הושענא רבא. ואותם המנהגות אין לנו לבזותם, ומי שהנהיגם זריז ומשתדל הוא כי הם מעיקרים נעשים ולא יבזו במנהג האומה, וכבר אמר הנביא ע"ה ואל תיטוש תורת אמך, דת אומתך אל תעזוב, ובקבלות הגאונים ראשי ישיבות נזכרו מנהגים כמו אלה בהנהגותיהם בסיפוריהם ולא יתבזה דבר ממה שעשו הקדמונים. עכ"ל.

טעם המנהג כבר נרמז בדברי רבינו מימון, שסופגנים אלו מטוגנים בשמן, ועיקר הנס בחנוכה נעשה במציאת פך השמן.

אולם מענין הטעם שכתב הגרש"ז אוירבך למנהג זה² כי בחנוכת בית חשמונאי טיהרו את כלי המקדש, ואילו את אבני המזבח ששקצום היוונים לא ידעו לטהרם, ולכן גזוזם (ע"ז דף נ"ב ע"ב), והצטערו על כך, ולכן נהגו במאכלים שמברכים עליהם מעין שלש שבה מזכירים ועל מזבח, משא"כ בברכת המזון שאין מוזכר בה המזבח ביחוד. עכ"ד. ולכאורה יש לתמוה על טעם זה,

2. הובא בספר הליכות שלמה (תשרי-אדר עמוד שי"ט).

מנהג אכילת הסופגניות בימי החנוכה, פשט כיום בכל תפוצות ישראל, ורבו המהדרים לאוכלם בכל ימות החג, דבר יום ביומו. אפילו תחרות נסתרת כבר שוררת בין המאפיות עד כדי חלוקת הסופגניות לקטגוריות: 'כשר לאכילה' 'מהודר', 'מהודר א' עם שוקולד, ואפילו מהודר א' א' עם מילוי נוגט וציפוי שוקולד לבן ושיביבי קקאו וכו'...

ובאמת שמנהג זה קדום מאד, וכבר נמצא עדות למנהג זה בדברי רבינו מימון אבי הרמב"ם ונכתב שם בזה הלשון: כתב רבינו מימון בן יוסף בחיבורו על התפלות בלשון ערבי, בפירושו על ענין חנוכה. אין להקל בשום מנהג ואפילו מנהג קל ויתחייב על נכון לו עשות משתה ושמחה ומאכל לפרסום הנס (של חנוכה) שעשה ה' יתברך עמנו באותם הימים. ופשט המנהג לעשות סופגין בערבי אלספינג והם הצפיחיות בדבש ובתרגום האסקריטין, והוא מנהג הקדמונים משום שהם קלויים בשמן זכר לברכתו. וכתב רבינו נסים במגילת סתרים, כי כל

1. הובא בקובץ שריד ופליט (ירושלים תש"ה, עמ' 7-8), מתורגם מעברית לעברית.

זמן חתימת הדין הסופי, ונהגו לאכול ספינג' עם סוכר, רמז לסימן טוב, כמו תפוח בדבש בראש השנה. וכיצא בזה נוהגים האשכנזים להשאיר את צלוחית הדבש על שולחנם עד ליום הושענא רבא. ומה שנהגו גם בפורים לאכול ספינג', כנראה והוא להרבות בששון ושמחה, וכמו שפשט המנהג לשלוח מנות ממיני מתיקה (עיין בחזו"ע - פורים עמוד קל"ה).

אם כי מענין לראות שגם מנהג זה של אכילת סופגנין בפורים, ככל מנהגי ג'רבא, הינו קדום מאד. וכבר בדברי רבותינו בעלי התוספות יש סמך למנהג זה. וכמו שמצינו להתוספות (ברכות דף ל"ח ריש ע"א) שדנו בענין ברכת הסופגנין, וכתבו בתוך דבריהם בזה"ל: ומיהו אם קבע סעודתיה עליהו כמו בפורים מברך המוציא וכו'. ע"כ. ומשמע שכן היה נוהג לאכול בפורים.²

ברכת מזל טוב וסימן טוב ברכה והצלחה

נשגור לכבוד ידידנו היקר
רבי **אליהו הכהן** שליט"א
בן ידידנו היקר רב פעלים מקבציאל
החכם השלם והכולל אור גולל
הרה"ג רבי **ישראל הכהן** שליט"א
עורך הירחון הוותיק "אור תורה"
ירושלים
לרגל נשואי בתו / נכדתו
הכלה הכלולה ת"מ
עב"ג הי"ו

יה"ר שיזכו שיהא ביתם בנין עדי עד מלא ברכת
ה' אושר ועושר בנים ובנות וכל טוב אכי"ר

שאם כן למה בחרו לעשות דוקא סופגניות מיוחדות מטוגנות בשמן עם ריבה, והלא בשביל ברכת מעין שלוש יכולים לקחת כל מיני מזונות עוגות ועוגיות, או לשתות יין, או לאכול פירות משבעת המינים. ושמא חיפשו דבר משביע, ומכל מקום עוגיות לא רצו, כיון שאם יאכל שיעור קביעות סעודה (ארבע ביצים) יש לברך ברכת המזון ולא מעין שלוש, מה שאין כן סופגניות שמטוגנות בשמן כמה שיאכל מהם לעולם הברכה האחרונה היא על המחיה (עיין בספר חזון עובדיה - ברכות עמוד ס"ו). ועו"ל דהא והא איתנהו, גם זכר לנס שקרה בשמן וגם זכר למזבח. וכל זה ליישב טעמו של הגרש"ז, אבל יותר נראה הטעם הפשוט משום שהם מטוגנים בשמן והנס קרה בשמן, וכמו ששגור טעם זה בפי כל, ושורשו פתוח מדברי רבינו מימון.

כל כך נתפשט מנהג הסופגניות, עד שעלו על שולחנם של גדולי הפוסקים שאלות רבות בעניין מנהג זה, אם יש לברך על הסופגניה כשאוכלים אותה באמצע הסעודה, ואם מותר לחמם הסופגניה בשבת קודש על גבי הפלאטה. וראה למרן מלכא פוסק הדור רבינו הגר"ע יוסף צצוק"ל בספרו חזון עובדיה - חנוכה (עמוד י"ט) שעמד בספיקות אלו.

אולם בקרב יוצאי ג'רבא וגלילותיה, למרות שמנהג אכילת פולים בהושענא רבה שנוכר בדברי רבינו מימון בשם רב נסים גאון, עדיין מתקיים אצלנו ביתר שאת כידועי, מכל מקום מנהג הסופגניות המפורסם בכל בית ישראל (ובשמו הערבי ספינג') לא ידוע כלל בחנוכה, אלא דווקא בזמנים אחרים. במעגל השנה, בהושענא רבא ובפורים. בהושענא רבא כפי הנראה כיון שאז הוא

2. וכבר הביא ראייה זו הרב הכותב באו"ת (תשרי תשס"ו סימן ט' עמוד נ').

1. וכן העיד על המנהג מ"ר ראש הישיבה נר"ו בירחון אור תורה (סיון תשמ"ח סימן זק"ן סוף אות א') והביא דברי רבינו נסים.

הכל בידינו של הבורא, והוא משלם על כל מעשה קטן כגדול, גם פרעה קיבל שחר וגם השקדן נענש, על הכל יביא האלקים במשפט

לעבור האחרון שבהם, ורק אז חזר הים שוב על המצרים, האם זה חידוש? הרי אם אנחנו בני אדם יכולים לעשות רמזור, פה ירוק - אפשר לעבור, פה אדום - עוצרים וממתניעים. מכוניות עוברות בני אדם עוברים, הכל מדויק ומסודר בצורה נפלאה, אז למה אני צריך להתרגש שהקב"ה עושה זאת? מה יש לי להתרגש מזה?

הפלה ה' בינינו ובין מחנה מצרים

אביו - רבי חיים שמואלביץ', כמובן התפעל מדבריו, אבל השיב לו, שהדבר הגדול שממנו יש להתרגש ולהתפעל, הוא, ההבדלה הגדולה שעשה ה' בין המצרים ליהודים, "והפלה ה' בין מקנה ישראל ובין מקנה מצרים" (שמות ט', ד'), הקב"ה למצרים עשה כך, ולנו עשה אחרת. בכל הפרשיות מודגש הנקודה של והפלה ה'.

לדוגמא, במכת דם, לכל המצרים היה דם ולנו היה מים, וגם אם היה המצרי שותה מאותו בקבוק עצמו של הישראלי, היה מיד נהפך לו דם. ואפילו אם שותים בשעה אחת באותו בקבוק עצמו, שניהם יחד שותים עם קש, ליהודי מגיע מים ולמצרי מגיע דם. בקריעת ים סוף, באותו הזמן ממש, שאנחנו - עם ישראל, עברנו בתוך הים ביבשה, להם עשה הקב"ה מהפכה גדולה שהים עבר עליהם וכיסה אותם. זהו הנס הגדול. ההבדלה בין מחנה מצרים ובין מחנה ישראל.

איתי סיפור יפה על הגאון הרב חיים שמואלביץ' זצ"ל. מספרים שבערב פסח אחד, תפס את בנו הקטן בסביבות גיל ארבע-חמש והושיבו על ברכיו, והתכוון לקיים מצות 'והגדת לבנך'. הילד היה עוד קטן והיה קשה לו להבין הרבה מההגדה, לכן אמר רבי חיים, אתחיל לספר לו קצת הקדמות על יציאת מצרים, על עשרת המכות, ובנתיים בבית היו מכינים את הקערה לליל הסדר.

הושיב אותו על ברכיו והתחיל לספר לו, עשרת המכות, דם צפרדע כינים, מכת בכורות, קריעת ים סוף, את כל הנסים שה' עשה, ציפה קצת לראות את הילד שלו מגיב ומתפעל, שיגיד איזה יופי, שישאל איך קרה דבר כזה? אבל ראה אותו שהוא נשאר אדיש, לא מתלהב. כשסיים לספר את כל עשרת המכות וראה שהבן עדיין נותר אדיש, אמר אני אשאל אותו, אקיים "את פתח לו". אמר לו, בני, האם אתה לא מתפעל מכל הנסים הגדולים האלו שה' עשה במצרים?

השיב לו הילד, אבא, מה יש לי להתפעל? אני למדתי שה' יכול לעשות מה שהוא רוצה, וכי אני לא יודע שהקב"ה יכול לעשות את הכל?! ה' הפך להם את כל הים שלהם לדם, ובמקום צבע כחול רואים שכל המים נהפכו לאדום, וכי זה חידוש?

בקריעת ים סוף הים כולו התייבש ונעצר, ועם ישראל נכנסו לתוכו ועברו בלי לטבוע, כל המים עומדים וממתניעים להם כמו רמזור, עד שיסיים

טנר מצוה

הזה, אני יכול להשפיל אותו, אני יכול להרעיב אותו, אבל אדוני תדע שאתה טועה, אתה טועה! למי יש את הכח להעלות ולהוריד? רק לקב"ה!

אומרים שיש בתורה למעלה מחמשים מצוות, שכתוב בהן "זכר ליציאת מצרים", חמשים מצוות שהן קשורות לאמונה הזו: "אני ה' אלוקיכם אשר הוצאתי אתכם מארץ מצרים", חוזרים ומזכירים זאת כיון שיציאת מצרים זה היסוד בשבילנו בכל הדורות, לדעת ולהאמין שה' אחד ושמו אחד, ויש לו את הכח לעשות בעולמו כרצונו. ואחרי שנדע ונזכור את זה, אליו ורק ממנו אנחנו נבקש את כל הבקשות שלנו.

אנחנו מאמינים - בלי שאלות

תמיד מזכירים את יציאת מצרים כדי לזכור שהקב"ה הוא אחד ויחיד בעולמו. וכך האמונה תהיה חזקה, למה הפעם הזאת הקב"ה קיבל בקשתי, למה לא קיבל, אין שאלות. רק הוא יודע! אסור לו לאדם שמכח קושיא או מכח שאלה חס ושלוש יגיע למסקנא. לא, אין לנו שאלות.

אנחנו תמימי דעים, ומאמינים באמונה שלימה, ה' אחד, הוא אחד והוא יכול לעשות בעולמו כרצונו, ואם כן אין מקום לשאול, למה קרה כך? ולמה פלוני קיבל כך? האם אתה יודע את כל הסודות של הקב"ה, אף אחד מאתנו לא יודע את מחשבותיו יתברך. נמשיך ונחיה באמונה הזאת, בלי שאלות. ובזמן שהקב"ה רוצה לפקוח לנו את העינים ולהסביר לנו ולהגיד לנו - באותו זמן נקבל באהבה. אבל גם אם אנחנו לא יודעים מה הסיבה לכל דבר, לא מכח קושי, לא מכח שאלה נגיע למסקנא אחרת ח"ו. כיון שהאמונה שלנו היא מבוססת, וגם אם אין לנו תשובות לכל השאלות

כנראה נתן לו תשובה זו, כדי להרגיע ולהניח את דעתו של הילד. אבל האמת היא, ובודאי כולכם זוכרים את זה, כי כולם מקיימים את זה בשעת הנחת תפלין. בזמן שהאדם מניח תפלין, צריך לכוין בהנחתן שהקב"ה ציוונו להניח תפלין, כדי לזכור שהקב"ה יש לו את הכח ואת הממשלה לעשות בעולמו כרצונו. לזכור שלקב"ה יש את כל הכוחות בידו, ואת זה צריכים לכוין בהנחת תפלין כל יום. זה א'-ב' שצריך לכוין בהנחה. מצוות צריכות כוונה. המשנ"ב כותב, מי שלא כוין זאת כשהניח תפלין, יצא ידי חובת הנחת תפלין רק בדיעבד. כלומר, מה שאנחנו רואים בהרבה מצות "זכר ליציאת מצרים", הפירוש הוא, לזכור שהקב"ה יש לו את הכח לעשות כל מה שברצונו.

ואם באמת נבוא ונקשה את הקושיא של התינוק הזה. נשאל, מה החידוש בכך, הרי כולנו יודעים שהקב"ה היה יכול לעשות את הכל, זו לא קושיא, כיון שהקב"ה ברא טבע בעולם, בדרך כלל הקב"ה לא רוצה לשנות את הטבע, הוא ברא את הטבע במטרה שישאר כך באופן תמידי, אלא אם כן הוא רואה שיש צורך לשנות אותו. ואם כן בודאי שיש לנו להתפעל משינוי הטבע. מה קרה שהקב"ה קורע לנו כאן את ים סוף, מדוע כל הימים שבנילוס במקום מים נהפכים לדם? אכן אנו מזכירים ומספרים את הנסים הגדולים, כיון שיש לנו להתפעל מכך שהקב"ה שינה את הטבע מההרגל שלו.

זהו מה שאנחנו תמיד צריכים לזכור ולדעת, שמיי זה שיש לו את הכח בעולם לעשות כרצונו, הוא אחד ויחיד והוא הקב"ה. ולכן אנחנו יושבים ומספרים ביציאת מצרים, כדי להחדיר אמונה זו בלבנו. יש אנשים חושבים, יש לי כח, אני יכול להכות את האדם

- אנחנו מאמינים באמונה שלמה שזוהי האמת.

גם אם תביא לי את כל הקושיות שבעולם, עדיין אני רגוע. כי אני יודע בבירור שזוהי האמת, ואפילו אם אני לא אדע לענות עליהם, עדיין אני רגוע. כיון שאני יודע שאני לא יודע הכל.

אמרת לי לכם כמה פעמים, יש לי דבר אחד יסודי שאני יודע והוא: שאני לא יודע הכל! הרבה חושבים שהם יודעים את הכל, ולכן מכח זה כשיש להם קושיות מגיעים למסקנות עגומות. אבל ברוך ה' אני זכיתי לדעת שיש דברים שאני לא יודע. ולכן גם אם יבואו וישאלו אותי שאלה, אם כן אז למה כך וכך, וכו'... אני לא יודע. אבל ח"ו זה לא צריך לגרוע מהאמונה השלימה.

כוחו של מעשה קטן

הפרשה פותחת, "ויהי בשלח פרעה את העם, ולא נחם אלקים דרך ארץ פלשתים, כי קרוב הוא, כי אמר אלקים פן ינחם העם בראותם מלחמה, ושבו מצרימה".

במכילתא (בשלח י"ז) כתוב ויהי בשלח פרעה, אין שילוח אלא לשון לוויה. בשעה שהיו ישראל יוצאים ממצרים, פרעה לווה את עם ישראל, 'בעצם היום הזה הוציא ה' את בני ישראל מארץ מצרים', רבבות רבבות של יהודים יוצאים מארץ מצרים, ומה קורה אז? פרעה המלך הגדול יוצא מהארמון שלו ומלווה אותם כמו אדם שבא לו אורח חשוב לדבר אתו, וכאשר סיימו את הפגישה החשובה, הוא מלווה אותו והולך אחריו כמה צעדים.

אני זוכר, שמוה"ר הגאון רבי בוגיד סעדון זצ"ל, חסיד קדוש, פעם הייתי אצלו בבית שלו בפאריז, וכשיצאתי יצא ולווה אותי עד למדרגות, אמרת לי, רבנו, במחילה במחילה, אמר לי יש לי כאן מצות לוויה, צריך ללוות. אנשים גדולים, קדושים, יודעים את הערך של כל מצוה. מצוה ללוות, אני לא עושה את זה רק בשביל לתת לך כבוד, מוטלת עלי מצוה לוויה, לכן אני מלווה אותך כמה פסיעות.

פרסום בספר המודפס ביתר

ולהבדיל מליוני הבדלות לאין קץ, המדרש כאן מעיד שפרעה לווה את עם ישראל, והתורה רואה לנכון לכתוב ולציין את זה, ונחרט הפסוק הזה בתורה הקדושה לעד ולעולמי עולמים: "ויהי בשלח פרעה" - פרעה לווה את עם ישראל, פרעה עשה מצוה. והתורה גם שילמה לו שכר על זה.

אין הקב"ה מקפח שכר כל בריה (ב"ק דף ל"ח ע"ב), אפילו כלב, שאין לו בחירה, כיון שהכלב שמע למה שאמר הקב"ה, "ולכל בני ישראל לא יחרץ כלב לשונו, למאיש ועד בהמה, למען תדעון אשר יפלה ה' בין מצרים ובין ישראל", בעת שהיתה צעקה גדולה בכל ארץ מצרים, אצל היהודים בארץ גושן היה שקט ושלום, אף כלב מהרובע של היהודים, לא נבח, כך ציוה הקב"ה, ולמרות שאין לכלב בחירה לעשות משהו אחר, יש לכלב שכר על כך. יש לנו מצוה דאורייתא, "ובשר בשדה טריפה לא תאכלו, לכלב תשליכון אותו" (שמות כ"ב, ל'). אין הקב"ה מקפח שכר כל בריה. אדם טוב, אדם רע, ואפילו כלב, על כל מה שעשה, גם אם עשה דבר קטן מאד, הקב"ה משלם.

ומה קיבל פרעה בשכרו? "לא תתעב מצרי כי גר היית בארצו" (דברים כ"ג, ח'). וכולם שואלים, כיצד יתכן לומר דבר כזה? לא תתעב מצרי כי גר היית בארצו? פרעה שהיה רשע גדול, ושיעבד את עם ישראל באכזריות רבה, פרעה הרשע הזה שהיה שוחט כל יום מאה וחמשים תינוקות מעם ישראל כדי לרחוץ בהם ולהתרפאות מהפצעים שלו, האם מגיע לו השכר הזה?

אומרים המפרשים, אכן, הקב"ה לא מערבת חשבונות ורגשות. על מה שפרעה עשה רע יקבל את הרע ואת העונש שלו, ועל הטוב שעשה, לא יגרע חלקו. עשה טוב, הלך ארבע אמות, לווה את עמ"י, לכן נחרט כך בתורה, לעד ולעולמי עולמים. אומרים שהתנ"ך זה הספר המודפס ביותר בעולם יותר מכל הספרים, בכל השפות שבעולם, וכמובן כולם צריכים

**גם אם תביא לי את כל
הקושיות שבעולם, עדיין אני
רגוע. כי אני יודע בכירור
שזוהי האמת, ואפילו אם אני
לא אדע לענות עליהם, עדיין
אני רגוע. כיון שאני יודע
שאני לא יודע הכל.**

בהפסקה של הלימודים, כדי לא להפריע ואין לה ברירה אחרת.

אבל הוא היה חוזר ומעיר לה מידי פעם בפעם, ויום אחד הוא בא וצעק, וכ"כ כאב לה מדבריו, עד שנפלט לה מהפה משפט קשה, אמרה לו, שלא יראה אותם. הוא הבין שלא יראה אותם, את הילדים שלה, כי היא כבר לא תביא אותם לשם.

חלפו עברו כמה שנים, והוא התחתן, כמו שרגילים בישיבות אחרות להתחתן בגיל מאוחר, עד שמוצאים מי שתסכים להביא לו כמות גדולה של כסף. והנה שנה חולפת ועוד שנה נכנסת, שנה חולפת שנה נכנסת, וילדים - אין. הלכו לרופאים פה ושם, ולא מצאו שום מזור. נסע לחוץ לארץ, חמיו עשיר גדול תמך בהם שיסעו לחוץ לארץ, ויחפשו מזור, אך - ל"ע ול"ע - לא מצאו שום תרופה.

עברו חמש-עשרה שנה מהנישואין, ויום אחד התחיל לפשפש במעשיו. מה קרה, למה הוא לא זוכה

לכתוב ולהדפיס את הפסוק הזה... כל כך שכרו גדול על מעשה פעוט שעשה.

מכאן נבין מה כוחו של מעשה קטן. אצל הקב"ה אין דבר כזה מעשה קטן או גדול. גם מעשה קטן, אם הוא טוב, אדם מקבל עליו שכר טוב שמגיע לו. ואם חלילה עשה משהו רע, בסופו של דבר יקבל את עונשו הרע בעבור מעשיו.

אבל מה מטעה את האנשים, כיון שהקב"ה לא משלם במזומן, אלא נותן לאדם זמן להמתין, ולכן לא רואים את התוצאה של כל מעשה. לפעמים הקב"ה משלם אפילו רק אחרי ארבעים וחמשים שנה, עד שהאדם כבר כמעט שכח לגמרי ממה שעשה, והוא פתאום בא ושואל, למה למה, והתשובה היא, אדוני, אתה זוכר מה היה לפני חמשים שנה? זה התוצאה של המעשה שלך!

רצה שקט - קיבל שקט

קראתי באיזה ספר סיפור מחריד, שיכול להמחיש לנו מעט את הדברים.

היתה איזו אשה אלמנה שהיו לה שני ילדים קטנים, וחפשה עבודה שממנה תוכל קצת להתפרנס ולחיות, והציעו לה לבוא כל יום בהפסקת הצהריים לשטוף את בית המדרש. והיא היתה מגיעה ושוטפת בזריזות, ועושה את העבודה שלה בנקיזות ובנאמנות.

כשהיא היתה מגיעה, האברכים והבחורים כולם כבר יצאו לבתיהם להפסקת צהריים, אבל היה שם בחור שקדן שהיה נשאר ללמוד בבית המדרש גם בהפסקה, וכשהוא היה רואה את הילדים הקטנים שלה הוא טען שהם מפריעים לו לריכוז בלימוד, מסתובבים פה, מסתובבים שם, לכן הוא בא לאותה אלמנה וצעק עליה, מה הילדים עושים כאן? אל תביאי אותם, הם מפריעים לי ללמוד! אמרה לו, אבל אין לי איפה לשים אותם - ל"ע - אין לה בעל, אין לה איפה לשים אותם. אבל מה אכפת לי, אני רוצה ללמוד, ביטול תורה, את לא מבינה מה זה "ביטול תורה"?! והיא היתה אומרת לו, שלכן היא מגיעה

אין לו ילדים. צער גדול וקשה, ה' ישמור. כך ביקש והתחנן לפניו, עד שמחלה וסלחה לו. ואמרה לו שילך ויראה שזכתה ב"ה ושני ילדיה בישיבות חשובות, תלמידי חכמים גדולים וחשובים. ואכן באותה שנה זכה ונפקדה אשתו. אם חלילה לא היה נזכר באותו משפט נורא שאמרה לו האלמנה, היה ח"ו יכול למות ערירי בלי ילדים.

כמוה זה נורא כאשר אדם מסתכל רק על עצמו ולא מסתכל על השני. האנשים לא תמיד זוכרים כמה חמור לצער את הזולת, אבל כבר אמרו חז"ל (ב"מ דף נ"ח ע"ב), גדול אונאת דברים מאונאת ממונ". כסף אתה יכול להחזיר, אבל אונאת דברים, פגעת במישהו איך תתקן?! מסכנה אותה אשה אלמנה, מה היתה יכולה לעשות? היית אולי יכול לבוא ולתת לה עצה, תאמר לה, אמא שלי אולי תשגיח לך על הילדים עד שתגמרי לשטוף. תן לה איזה פתרון. אבל לא, אנשים יודעים לצעוק הרבה, ולא יודעים להתחשב ולהבין את מי שמולם. רחמנא ליצלן, דיני שמים קשים.

לא מקפח שכר!

מכאן נבין, כמה יש לנו לשים לב שלא לזלזל גם בדבר קטן. דבר קטן ודבר גדול אצל הקב"ה שניהם שוים. פרעה עשה טוב בדבר קטן, נכון שהוא היה רע בליעל פרעה הרשע, חצוף שמעיז להגיד על הקב"ה "מי ה' אשר אשמע בקולו" (שמות ה', ב'). עינה את בני ישראל בעבודות קשות, שנה אחרי שנה בלי שום רחמנות. וגם גזר "כל הבן הילוד היאורה תשליכוהו" (שמות א', כ"ב), מוגיע לו עונש על הכל. אבל עם כל הרוע שבו, כיון שיש בו דבר טוב שעשה, יש לו מצוה אחת שליווה את עם ישראל ארבע אמות, כפי שכותב המדרש, לכן נחרט מעשה זה בתורה "ויהי בשלח פרעה". וגם קיבל על זה שכר לעד ולעולמי עולמים, "לא תתעב מצרי כי גר היית בארצו".

המחזירים בתשובה הראשונים

כך אנו רואים גם בהמשך הפרשה, "ופרעה הקריב

אנשים יודעים לצעוק הרבה, ולא יודעים להתחשב ולהבין את מי שמולם. רחמנא ליצלן, דיני שמים קשים.

לפרי בטן? הוא הרי כ"כ זהיר במצוות, כ"כ צדיק, אדם טוב, עמל בתורה, אשתו גם היא צדקת. אז מדוע ולמה? למה הם לא זוכים?

בסוף, אחרי מושבה ארוכה, נזכר באותו משפט שזעקה לו אותה אלמנה, אמרה לו ש"לא יראה אותם". עכשיו הוא הבין שהכונה שלה היתה מתוך כאבה, שלא יראה ילדים. הוא כ"כ רוצה את השקט, שקט, בסדר, איחלה לו שלא יראה אותם. רח"ל.

מהסיפור הזה כבר עברו כמעט עשרים שנה, איפה ימצא את האלמנה הזו? מאיפה ידע אם היא בחיים או לא בחיים. הלך וחקר, הוציא ממונ, במקום להוציא כסף על רופאים, הוציא כסף על אנשים שיחפשו לו ויחקרו ויבדקו וישאלו עד שהצליח להשיג את הכתובת שלה. הלכו אליה הוא ואשתו, אמר לה אני זוכר שבזמנו הערתי לך שהבאת את הילדים לבית המדרש, ואת אמרת לי כך וכך, באתי היום לבקש סליחה, לבקש מחילה. אני מבקש מכל הלב, תמחלי לי. כבר חמש עשרה שנה שהוא נשוי, וה' ירחם עדיין

וישאו בני ישראל את עיניהם והנה מצרים נוסע אחריהם, ויראו מאד ויצעקו בני ישראל אל ה'".

רש"י שואל מה זה הלשון ופרעה הקריב? הוא הקריב את אחרים? היה צריך לכתוב 'ופרעה קרב', מה זה 'הקריב'? רש"י כתב ליישב לפי פשוטו של מקרא, אבל רבותינו במדרש אומרים דברים גדולים, (שמות רבה פרשה כ"א אות ה'), ופרעה הקריב, שהקריב את לבם של בני ישראל לאבינו שבשמים.

פרעה רדף אחריהם, בא עם קבוצה גדולה של חיילים, ברגע אחד היה יכול לפגוע בהם לרעה וחס ושלום לא היה משאיר בהם אחד לפליטה, עם ישראל פחדו מאד, ולכן מה עשו, ויראו מאד ויצעקו בני ישראל אל ה'. על ידי שפרעה בא ורדף אחריהם, פחדו בני ישראל והתעוררו לעשות תשובה בזכותו.

פרעה לא התכוין לעורר אותם לתשובה, ודאי שכוונתו של פרעה היתה לרעה בכדי להרוג ולפגוע בהם, אבל יצא מזה תועלת, יצא מזה משהו טוב, ונחרט בתורה לעד: 'ופרעה הקריב' - שהקריב את ליבם של בני ישראל לאבינו שבשמים. נכון שזה מעשה קטן - אבל נשאר לדורות עולם.

הגמרא (גיטין דף נ"ז ע"ב) אומרת, מבני בניו של המן למדו תורה בבני ברק. מבני בניו של סיסרא לימדו תינוקות בירושלים. מבני בניו של סנחריב למדו תורה רבים.

והשאלה הנשאלת, כיצד יתכן, הרשעים הארורים האלה, איך באמת הקב"ה זיכה אותם לשכר גדול שזכו שמבני בניהם יהיו מזכי הרבים, יצאו אנשים שזוכים ללמוד בתורה הקדושה, למדו תורה, לימדו תורה, מדוע ולמה?

והתשובה לדבר, כיון שעל ידם התגלגלה מצווה. על ידי המן, התגלגלה מצווה גדולה, שבזכות הגזירה שלו, עם ישראל כולם חזרו בתשובה וצמו שלשה ימים ושלוש לילות.

על ידי סנחריב הרשע שהשווה את הקב"ה ח"ו כמו כל אותם העבודות זרות אשר לא יראו ולא ישמעו,

שכמו שהעבודות זרות לא הצילו את אלה שעבדו אותם, גם הקב"ה חס ושלום. אבל כיון שבזכותו היתה לעם ישראל ההתעוררות לדעת ולהבין, אין לנו על מי להשען אלא על אבינו שבשמים. (סוטה דף מ"ט ע"ב), לכן זכו, והקב"ה שילם להם שכרם שמבני בניהם, אחרי כמה דורות, למדו ולימדו תורה.

הקב"ה נאמן לשלם שכר, אפילו אחרי כמה דורות, אבל אין אצל הקב"ה דבר כזה "דבר קטן", אלא כל דבר, קטן כגדול, כל ביטוי, כל מעשה, מטוב ועד רע, יש לו משמעות, ויש לו תוצאה.

אבל אדם בא מסתכל ושואל, תראה, עשיתי כך וכך, השתדלתי התאמצתי ומה קבלתי? מה קרה לי? אדוני, חכה בסבלנות, ההיסטוריה עדיין לא נגמרה, לרבונו של עולם יש זמן, והוא יודע לשלם בזמן שצריך לשלם, "לי נקם ושילם לעת תמוט רגלם" (דברים ל"ב, ל'). יש זמן להקב"ה. תעשה טוב, ומובטח לך שתקבל שכר טוב. גם אם לא היום, בודאי שעוד כמה זמן. הקב"ה יודע לעשות את החשבון בצורה מדוייקת, ולתת את השכר בדיוק בזמן המתאים. פרעה עשה דבר אחד טוב לעומת הרבה רע, וקיבל את השכר שלו, וגם כשעשה להיפך - קיבל להיפך. אם עשית טוב - תצפה לגמול שכר טוב על מעשיך, ואם ח"ו עשה לא טוב - אל יתיימשך מן הפורענות.

המסקנא היא, לא לזלזל בדברים שלכאורה נראים קטנים, כי באמת הם לא קטנים! היית אומר על פרעה, ליווה?! שילווה! לא מגיע לו אפילו כקליפת השום, אבל באו חז"ל ופתחו לנו את העינים, והמצוה הזו נכתבה בתורה, לא תתעב מצרי כי גר היית בארצו, בגלל המצוה הקטנה הזאת שעשה. ומכאן נהיה קצת חושבים מחשבות, לעשות חשבון, "הוי מחשב הפסד מצווה כנגד שכרה, ושכר עברה כנגד הפסדה". אם על מצוה כזו קטנה - כך, על כל המצוות כולם על אחת כמה וכמה.

הקב"ה נאמן לשלם שכר. עד כמה גדול שכרם של העוסקים בתורה ועושים רצונו של מקום, "מה רב טובך אשר צפנת ליראך" (תהלים ל"א, כ').

מרו הראשל"צ הגר"ע יוס

על

בסארת

א תרצה
א תנאף
א תנב
א תענה
א תחמד

ספר זצוק"ל נשיא הישיבה

יחידים

יחד עם האבל הגדול של כל בית ישראל, לבני ישיבתנו הקדושה נתבצר אבל יחיד. לנו, יחסר מעתה גם הנשיא - שהשפיע מהודו ומרוחו על הישיבה, הקברניט - שבארבעים שנותיה של הישיבה בארץ, עמד לה כרב חובל. עמוד הענן ההולך לפני המחנה - שניבד בנוכחותו את אירועי הישיבה, מסר בה עשרות שיעורים ושיחות, השפיע על דרכי הלימוד, התם על תעודות וברכות, המליץ בכל מקום על הישיבה, ופעם אף יצא במיוחד למסע התרמה בצרפת עבור החזקתה | בפרויקט מיוחד ומקיף, חוזר "כתר מלוכה" לקשר המיוחד שהיה למרן זצ"ל עם הישיבה ורבניה, על רגעים אישיים עם תלמידי הישיבה, על ביקוריו מלאי ההוד בישיבה במשך השנים הרבות, על ההערכה שרחש לישיבה ועל האהבה שהחזירה לו הישיבה | סיקור מרתק מהיום הראשון בו נרקם הקשר הנפלא הזה, ועד לרגעים הנואבים בו נפרמו החולצות בישיבה עם הסתלקותו לגנזי מרום.

לישיבה, כמעט בכל פעם שהיה בסביבות העיר בני ברק, היה מקפיד לבקר בישיבה ולמסור שיעור. כאשר היה רב ראשי לתל אביב, היו תקופות שבהן כמעט מידי שבוע מסר שיעור הלכתי בישיבה.

דומה כי הקירבה המיוחדת לה זכתה הישיבה אצלו, היא בזכות היותה הישיבה היחידה שהלכה בדרך של אסוקי שמעתתא אליבא דהלכתא, שבו לימוד העיון משולב עם לימוד הבית יוסף והפוסקים, דרך אשר כידוע קשר לה כתרים בכל הזדמנות. ויותר מכך, בין הדברים שקבע במצע שהגיש עם מועמדותו לתפקיד הראשון לציון, נמנה להקים מקום בו יוכשרו בחורים ואברכים להורות הלכה והוראה, וכל זה התגלם בישיבה עצמה. ובעצמו אמר פעם שזו הסיבה שרק בישיבתנו הוא מקפיד לבקר מידי שנה (בשנים שהיה עוד יוצא מחוץ לעיר),

הרב עובדיה חן והרב אביתר כהן

עוד מראשית ימיה בארץ ישראל, זכתה ישיבתנו הקדושה שמרן פאר הדור זצוק"ל שימש לה כנשיא וככתר לראשה, וכמדומה כי היא גם המקום הראשון שעמד בנשיאותו. באירוע שבו נחנכו מוסדות הישיבה בנגב, ביום י"ד בתמוז תשמ"ה, נשא מרן הראשון לציון את המשא המרכזי, ובו דיבר בשבח הישיבה, והדגיש בדבריו כי אין הוא נשיא הישיבה רק על הנייר, אלא בפועל הוא מעורה בה ומוסר בה שיעורים כפעם בפעם.

קרובה מאוד היתה הישיבה ללבו הגדול, ובכל הזדמנות דיבר בשבחה. באירועיה השתדל לכבד את המעמד בנוכחותו ובדבריו. מרוב חיבתו

זורים הנזר והוסר הכתר

נשיא של ממש

מה שאינו עושה בשיבות אחרות. כמו כן, במעמד העלאת עצמותיו של מרן הגאון רבי כלפון משה הכהן זצ"ל בהר המנוחות, נקרא מרן לשאת את המושא המרכזי, ובדבריו עמד על כך שרבי כלפון הקים עולה של הלכה בג'רא, וציין כי כיום בשיבת כסא רחמים צועדים בדרך שהתווה.

רבי גולן אלוף שליט"א מבוגרי הישיבה וראש כולל לדיינות יחזה דעת: "פעם הייתי נוכח בשעה שהגישו למרן זצוק"ל מכתב שבו מנו כמה שמות של ישיבות מפורסמות, וביקשו להורות לאיזו ישיבה עדיף ללכת ללמוד, ומרן פסק על אתר "כסא רחמים" היא הישיבה הטובה ביותר".

מושא להערצה

וכמים הפנים לפנים, ישיבתנו היא הישיבה היחידה ששמרה בעוז על כבודו של מרן לאורך כל השנים (ולא רק בשנים האחרונות או אחרי-מות קדושים...). בשעה שבשאר הישיבות ביטלו דבריו בגסות, וניסו מתוך קנאה לגמד את דמותו הגדולה, ישיבתנו היתה אחת הישיבות היחידות, ואפשר לומר היחידה בחלק מהזמנים, שרבניה ותלמידיה עמדו מנגד כחומה בצורה להגן על כבודו נגד אותם משמיצים, שהיום, נאלצים לאכול את כובעם מבושה. כך למשל, מורנו הגר"מ לוי זצ"ל, כשנוכח לראות את הזלזול הנורא שלהם במרן בגין היתר

גם מבחינת איכות הלימוד, ישיבתנו נחשבה בעיניו לישיבה הטובה ביותר, כפי שאמר במפורש בהלולא של שנת התשס"ח. עוד העיד הגאון

במעמד העלאת עצמותיו של רבי כלפון

מרן, ויעידו על כך כרכי ספריו הנמצאים בספריות הישיבה הבלויים מרוב שימוש, שכבר הספיקו להיכרך מספר פעמים. הסיבה שלא גונזים אותם ומחליפים אותם בחדשים, היא כמובן אודות לעשרות ההגהות וההארות הפזורים סביב הטורים הצרים והעמוסים, שהצטברו מרוב לימוד ועיון בספרים.

ישיבתנו היא הישיבה היחידה בה נמסרים שיעורים בספריו של מרן. בעבר, מידי יום חמישי, היה מרן ראש הישיבה שליט"א מוסר בכלל שיעור בעיון (!) ב'טהרת הבית' וב'ביע אומר'. בתקופת אוסלו, מסר פעם מרן שיעור בישיבה, ומרן ראש הישיבה שליט"א ככל הנראה חש שמרן נמצא במצב רוח ירוד עקב הרדיפות שהיו לו באותו זמן, ולכן קם ואמר "אני רוצה להגיד לרב שאנחנו לומדים מידי שבוע שיעור קבוע ביביע אומר". מרן הרים מיד ראשו, וניכר כי שמחה ונהרה הציפו את לבו...

גם כאשר מתחילים בישיבה גדולה ללמוד כתיבת תשובות, בדרך כלל לומדים תשובות מיחזה דעת, כשהרב מכין ומראה בקווים כלליים איך לומדים ממנו לכתוב תשובה בהלכה כהלכה. בשנותיו הראשונות של מורנו הגר"מ לוי זצ"ל כתלמיד בישיבה, בהן עמל לסלול את דרכו בביורו וכתיבת תשובות בהלכה, היה משנן על פה תשובות שלימות בהלכה מספרי "שו"ת יחזה דעת", אשר בהן המשא ומתן בא בקצרה ביחס ל"ביע אומר", והינן קלות יותר לזכירה. וזאת כדי להרגיל את הלך מחשבתו בצחות לשונו הנפלאה של מרן הראשון לציון, אשר תשובותיו מסודרות להפליא ודבריו

מכירת קרקעות בשביעית, הוציא לאור בשנת התשמ"ז ספר שלם "דבר השמיטה", המשיב אחת לאחת על כל טענותיהם ומענותיהם, ספר שאגב מרן חיבב עד מאוד.

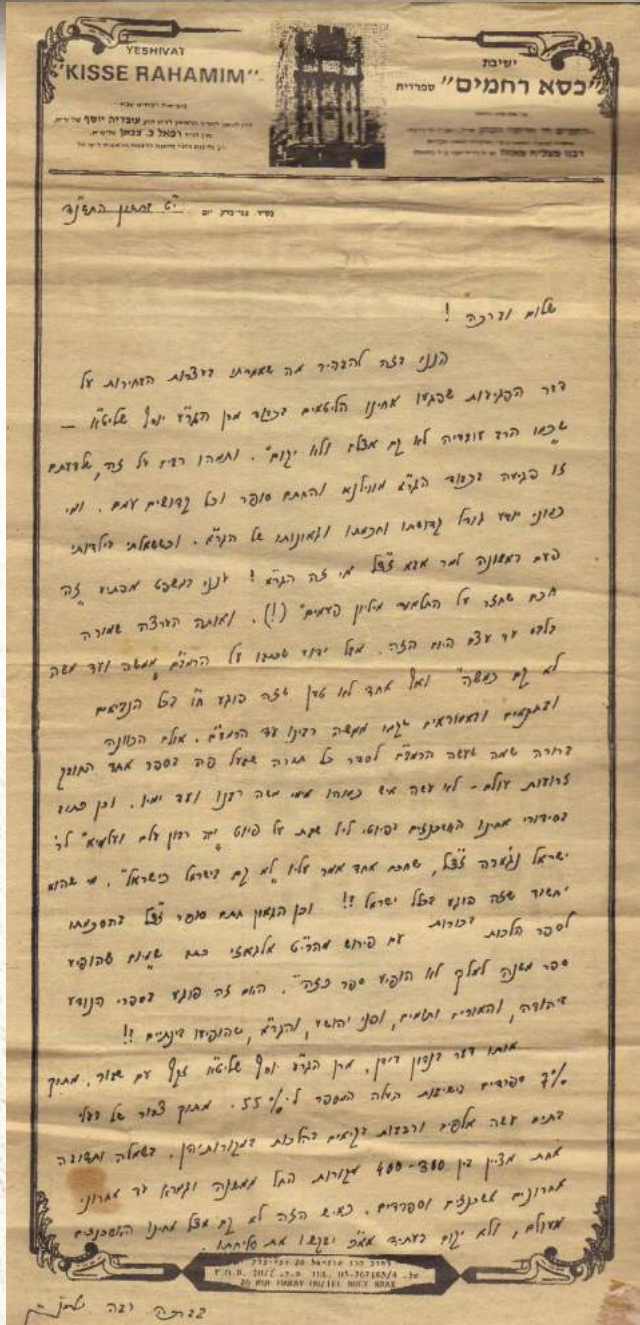
המדף המבוקש בישיבה גדולה

שמו של מרן מוזכר בישיבה בסילודין. בשיחות-מוסר שנאמרות על ידי רבני הישיבה, שמו מוצג כשאיפה לגדלות וכמושא להערצה. והוא נקרא על ידי תלמידי הישיבה בסתם "מרן הראשון לציון".

כשיוצא ספר של מרן, הוא נרכש על ידי בחורי הישיבה מקיר לקיר. האחראי על חנות הישיבה יודע היטב כי כשיוצא ספר חדש מבית מדרשו של מרן, עליו לדאוג להביא מספר חבילות ובהקדם האפשרי...

תלמידי הישיבה בקיאים מאוד בתורתו של

זורים הנזר והוסר הכתר

קולחים וברורים. מנהג מקורי נוסף היה לז: בשעת הארוחות בחדר האוכל, היה מרצה לבחורי הישיבה בכל פעם תשובה אחת משו"ת "יחווה דעת".

גם במישור הציבורי ידעה הישיבה להחזיר אהבה למרן, וכאשר אחד העיתונים העיז לפעור פיו על מרן, היה מרן ראש הישיבה שליט"א הראשון שעמד והוקיע ללא חת את אותם הבריונים שלא הגיעו לשולי גלימתו... גם בימים בהם פסע מרן כמעט בודד ויחיד נגד מתנגדיו, נצבה הישיבה תמיד לצדו. כך קרה שבאחד הכנסים הראשונים של תנועת ש"ס, הכינו המארגנים במה גדולה ומכובדת לעשרות רבנים, וברגע האמת "נעלמו" כל הרבנים שככל הנראה "חששו לעורם", ואת הבמה המכובדת פיארו שני רבנים בלבד: מרן הראש"ל ולהבה"ח מרן ראש הישיבה שליט"א...

כמו כן כמעט ובכל מערכת בחירות הוזמן מרן ראש הישיבה שליט"א, להיות הרב המוקדים ודווקא בשבוע הסמוך ביותר למועד הבחירות, והסיבה... מה שמעניין היה לראות את האהבה העצומה שהופגנה שם, עד שבפעם האחרונה באמצע משאו של מרן ראש הישיבה לפתע יצא מרן הראש"ל מגדרו ולהפתעת כולם הושיט את כוס התה שלו למרן ראש הישיבה שליט"א.

בשם ישיבת כסא רחמים ספרדית, שתהווה כעין המשך לישיבה אשר יסד תלמידו המנוח הקדוש הרה"ג כמוהר"ר מצליח מאזוז זצוק"ל הי"ד בתונס. והיה בדעתו לעלות ארצה בקיץ הנוכחי, אך לא אסתייעא מילתא בעוה"ר."

בתגובה, השיב מרן בלבביות ובנתינת כתף: "לכבוד ידידנו היקר רב פעלים לתורה ולתעודה ר' שמואל עידאן יצ"ו שלום וברכה! שמחתי מאד לשמוע שעומדים לפתוח ישיבה קדושה בפרדס כץ, ושלושת בניו של הגה"ק רבי מצליח מאזוז זצ"ל הי"ד יהיו נכללים מלומדי הישיבה. ואשר ידעתי מכבר כי עמם עוז ותושיה יראי ה' וחושבי שמו. תחזקנה ידיכם, וכל אשר תפנו תשכילו ותצליחו. מצדי אשתדל לעזור לכם כמיטב יכולתי, ובפרט בנתינת שיעורים כמיסת הפנאי. בכבוד רב ובברכת חזקו ואמצו עובדיה יוסף".

שיעור שבועי בישיבה

וכפי שהבטיח מרן במכתבו, כן היה. עשרות שיעורים מסר מרן במשך ארבעים שנותיה של הישיבה בארץ. וכאמור, בזמן שכהן כרב ראשי בתל אביב, היה מוסר מידי שבוע שיעור הלכתי בישיבה, ומיד לאחר מכן נותן את השיעור המפורסם שלו בבית הכנסת לעולי משהד שהיה בקרבת מקום. כשרצו המשהדים לברר אם מרן יגיע אליהם, היו באים לישיבה לראות אם הרב הגיע.

בחורים מהישיבה ש'קבלו תיאבון', ורצו להשתתף גם בשיעורו של מרן ב'משהדים', היו

הקשר הראשון

למעשה, עוד לפני הקמת הישיבה, היתה למרן זצ"ל היכרות עם מרן מייסד הישיבה הגאון רבי מצליח מאזוז זצ"ל, דרך התכתבויות ארוכות וענפות שהתנהלו ביניהם בשנת התשי"ז אודות גיטין שנשלחו מתונס לבית הדין בו ישב מרן בפתח תקוה.

יודעי דבר אומרים כי ישנו מכתב ששיגר מרן אבי הישיבה רבי רחמים חי חויתה הכהן זצוק"ל שכבר עלה לארץ, לתלמידו מרן מייסד הישיבה רבי מצליח, בו הוא מספר לו על השמש העולה בארץ ישראל, וכי הוא ת"ח צעיר ובקי עצום, ואף המליץ לו להתכתב אתו בדברי הלכה ופסק.

עם הישיבה עצמה, הקשר הראשון היה עוד בטרם הקמתה בארץ. היה זה בשנת תשל"א, כשהגיעו בני מרן מייסד הישיבה לארץ, ותכננו לפתוח את הישיבה. לצדם פעלו ללא לאות הצדיק רבי שמואל עידאן זצ"ל ועמיתו רבי נחום סעדון זצ"ל, ושיגרו מכתבים למשרדי הממשלה ולאישי ציבור ידועים לפעול בענין.

אחד מהאישים הבולטים אליהם שיגר רבי שמואל מכתב, היה מרן הראש"ל הגר"ע יוסף זצ"ל, שכהן באותו זמן כרבה של תל אביב. במכתב הוא שיתפו ברעיון לפתיחת הישיבה, ובין הדברים כתב: "קמנו ונתעודד, ואמרנו להקים ישיבה וכולל אברכים עם שיעורי ערב בפרדס כץ ע"ש מוה"ר הגאון רבי רחמים חי חויתה הכהן זלה"ה

זורים הנזר והוסר הכתר

מקבלים אישור, ללכת לדרשה, בתנאי שייבחנו אחר כך על השיעור, להוכיח שהשתתפו ברצינות בשיעור. אחד הבחורים הללו היה מורנו הגאון רבי משה לוי זצ"ל. במענה לשאלת ידיו רבי אליהו הכהן שליט"א מדוע מקפיד הוא כל כך להשתתף בשיעור זה,

שיעור בישיבה

גוום ולהיות בבחינת חסיד שוטה, הזמינה הנהלת הישיבה את מרן לתת שיעור בענין, כשלפני כן שלח לו מרן ראש הישיבה שליט"א מכתב עם שמונה קושיות והערות שלא באו על פתרון בתשובה שפרסם ענין היתר המכירה, כשהשאלה האחרונה היא כיצד יש לנהוג בישיבה עצמה.

ואכן, מרן הגיע למסור את השיעור ביום טו"ב באלול התשל"ט. בתחילת השיעור, כובד מנהל הישיבה המיתולוגי הרב שמואל עידאן זצ"ל להציג בפני מרן את שמונה השאלות, ולאחר מכן עמד מרן על רגליו במשך שעתיים רצופות והרצה את משנתו בבהירות, כאשר במהלך הדברים תירץ את כל הקושיות אחת לאחת.

הסביר: "כשאני רואה את הוד פניו של הרב, מעניין לי הדבר כוח ללמוד ביתר שאת ומחזק אותי לשאוף להיות כמוהו".

אחד השיעורים המעניינים והבלתי-שגרתיים שנמסרו על ידי מרן בישיבה באותה תקופה, היה בנוגע להיתר מכירת קרקעות בשביעית. היה זה בשנת התשל"ט (שנה לפני השמיטה), לאחר שפרסם מרן על גבי ירחון "קול סיני" את דעתו דעת תורה שאפשר לסמוך על היתר המכירה.

עולם התורה סער וגעש סביב ההיתר, וגם לתלמידי הישיבה שעיינו בנושא בכובד ראש נערמו כמה קושיות בענין. כדי לא להשליכם אחרי

ומעשה אבות סימן לבנים. בשנת השמיטה האחרונה, הדפיסה הנהלת הישיבה את התשובה המפורסמת של מרן בענין 'היתר המכירה' מספרו "יביע אומר" בחוברת גדולה ונאה, ובאישורו של מרן ששמח על היוזמה, ונכנסה לתוך חומר לימודי החובה של ישיבה גדולה. לאחר מספר שבועות בהם עסקו בחורי הישיבה בתשובה, הוזמן בנו של מרן הגאון רבי דוד יוסף שליט"א רבה של הר-נוף ומסר שיעור מקיף ומרתק בנושא לבחורי הישיבה.

מעניין כי באחד מכרכי שו"ת "יחווה דעת" המונחים בישיבה, מופיעות למרבה הפלא הגהה בשולי הדף מכתב יד קדשו של מרן. מהיכן הגיעו הגהות אלו? מסתבר שפעם באמצע שיעור שנשא בישיבה ביקש מרן שיביאו לפניו את חלק שני משו"ת "יחווה דעת", כדי לראות מה כתב שם, ותוך כדי עיון, הוסיף בגליון הגהה: וכן כתב פלוני וכן כתב אלמוני...

בשיעוריו באותם ימים, זכו הבחורים ממנו ליחס אישי. בחורים למשל שהיתה להם שאלה על השיעור, היו ניגשים ללבן הדברים בסיום השיעור. פעם אחת הגיע מרן לשיעור בישיבה, ובאותה תקופה יצא לאור אחד מכרכי שו"ת "יביע אומר". לבקשת התלמידים, ישב מרן וכתב הקדשות לבחורים. קשר נוסף היה לתלמידי הישיבה, כאשר זכו להיבחן אצלו באופן אישי להוראה. במשך השנים, היה מרן בוחן את תלמידי הישיבה, וחותרם על תעודות "יורה יורה" שקיבלו.

במבחן לאברכי הישיבה

הדברים היו כל כך שמחים ומאירים, עד שבסיום השיעור הגיב מרן ראש הישיבה שליט"א בהתפעלות: "ידעתי שהרב גאון, והיום אני יודע שהוא גאון הגאונים!".

מן הסתם, בשיעור זה נבטו הזרעים לחיבור הספר "דבר השמיטה", שכתב לימים מורנו הרב משה לוי זצ"ל.

אגב, בסיום השיעור, התייחס מרן לשאלה השמינית: "האם אנו שגרים בבני-ברק ומצויים אצלנו ירקות של גויים, יש לנו להחמיר בזה?", וענה: אם זה לא במחיר יקר, "מהיות טוב אל תקרי רע", (כלשון הגמרא ברכות דף ל' ע"א).

יום הנזר והוסר הכתר

יום חג בישיבה

"שחלק מחכמתו ליראיו", כאשר תוך כדי היתה נמשכת השירה האדירה של "יחיד אל דגול מרבבה" דקות ארוכות. האגדה מספרת כי באחד מביקוריו בישיבה, ניגש אליו מוה"ר הגאון רבי צמח, וביקש את פסיקתו האם אחד מבני הישיבה יברך "אשר חלק מחכמתו ליראיו" או כולם יחדיו?

יום ביקורו ניום הג

יום שביקר מרן בהיכלה של הישיבה, היה יום חג עבור התלמידים והרבנים. עד שכאשר הגיע, ביום א' ט"ו בתמוז התשנ"ז, לאחר תקופה ארוכה בה לא פקד את הישיבה, הורה מרן ראש הישיבה לחזן שהתפלל באותו יום הרב אדיר עמרוצי הי"ו (כיום ראש ישיבת "כסא רחמים" סניף תל אביב) שלא לומר תחנון באותו יום. אגב, באותו מאורע סיפרו כי כשמרן חזר לביתו ציין כי נהנה מהתפלה המדוקדקת.

כמו חשמל הבזיק בהיכל

חוויה מרגשת ומרוממת היתה שעת ביקורו. אך היה נראה בהדרו בפתח, וכמו חשמל הבזיק בהיכל הישיבה. כולם היו נעמדים על רגליהם בכבוד ומברכים בקול רם ובשם ומלכות ברכת

מצאנו היה אומר כי הוא משום מה אוהב במיוחד את בני עדות המזרח, וכנראה שבגלגול הקודם היה ספרדי... וסיים מרן: אני אוהב את חכמי תנוס וג'רבא למרות שבגלגול הקודם לא הייתי תוניסאי...

השיעור האחרון

הפעם האחרונה בה ביקר מרן בישיבה, היתה דוקא באירוע יוצא דופן - סיום ספר "טהרת הבית". מפסח תשס"א, מסר הגאון רבי אליהו בנימין מאדאר שליט"א שיעור לאברכי הכולל בספר הגדול "טהרת הבית", וכאשר סיימו ללמוד את הספר, החליטה הנהלת הישיבה לערוך מסיבת סיום מפוארת, כאשר אורח הכבוד יהיה לא אחר מאשר מחבר הספר מרן הראש"ל זצ"ל בכבוד ובעצמו.

ואכן, הסיום נערך ברוב עם בט"ז בכסליו תשס"ה (ביום אזכרת הרבנית ע"ה אשת חבר למרן ראש הישיבה שליט"א). הנוכחים שהיו במקום מעידים כי מרן היה שרוי בשמחה מיוחדת, וכל הערב נהרה היתה שפוכה על פניו. באותו מעמד, נתן מרן שיעור בדברי הרמב"ם בענין "סמוך מיעוטא אחזקה". על פי הוראת מרן ראש הישיבה שליט"א, נערך הסיום בנוסח ה'הדרן' שאומרים בסיום מסכת עם קדיש. באותה הזדמנות, הוגשו למרן כמה דפים עם הערות מרכזיות שעלו לבני השיעור במשך השנים.

גם בשנים האחרונות בהן התקשה לצאת מביתו, לא ויתרו בני הישיבה על שיעורו השנתי, ובאחד

תמה הרב בענוה ובהומור האופייני לו "למה כבודו שואל? מי הגיע?". אמר לו "כבודו הגיע!". נבון מרן והניף ידו בביטול "טוב, אז אחד יברך".

בשיעור הנ"ל שנשא בשנת התשנ"ז, הקדים מרן ראש הישיבה את הדברים הבאים (כפי שפורסמו אז בעתון 'יום ליום'): "זהו יום נדיר בתולדות הישיבה. פעם, מרן הראש"ל, היה מבקר בישיבתנו פעם פעמיים בשנה, והיה נותן שיעור בפני תלמידי הישיבה ורבניה. היום, קשה לו, ועל כן, אנו מברכים, לא רק את הברכה "ברוך שחלק מחכמתו ליראיו", אלא גם שחלק ממנהיגותו ליראיו". לאחר מכן בירך מוה"ר הגאון ר' צמח מאזוז נר"ו את ברכת "ברוך שחלק מחכמתו ליראיו" בשם ומלכות.

בסיום שיעורו, בירך מרן את יבלחט"א מרן ראש הישיבה שליט"א, וסיפר כי בזמן ביקורו בצרפת, פגש יהודים תוניסאים יראי שמים בתכלית, המחזיקים את מוסדות התורה, וחיזק את ידיהם באומרו להם, כי הגאון הנאמן, "בכל ביתי נאמן הוא".

בפנותו לתלמידי הישיבה, אמר מרן: "דעו, כי אל לכם להתאוות לשלחנם של מלכים, כי "שלחנך גדול משלהם", וכמו שנאמר: "בי מלכים ימלוכו". הישיבה הקדושה הזו נוסדה, כדי לפאר את לימוד התורה, ויש לשקוד על דלתות התורה יומם ולילה". בסיום, העניק מרן ראש הישיבה שליט"א למרן זצ"ל שי למזכרת אהבה.

באותו המעמד סיפר הראש"ל כי האדמו"ר

1. נדפס בקובץ "משה ואלעזר" תשס"ה חוברת מס' 20.

זורים הנזר והוסר הכתר

סיום טהרת הבית ברוב עם

מימי אלול הרחמים לאחר ליל שליחות בכותל היו באים לבית מדרשו, ושם היה מרן מוסר להם שיעור מיוחד.

השיעור האחרון, התקיים ביום שני כ' באלול התשע"ב. בשעת ערב מוקדמת, עלו כל תלמידי הישיבה לירושלים עיר הקודש, להיכנס אל הקודש פנימה, למעונו של מרן. הבחורים התכנסו בבית הכנסת הממוקם מתחת לביתו והמתינו בציפיה דרוכה לבואו.

יצא מגדרו

אין ספק, כי השפעתו של מרן על הצד הלימודי בישיבה - עצומה. הכל יצינו כמובן את תנופת כתיבת השו"תים, אך לא רבים יודעים ואולי הוא אפילו לא ידע, כי בזכותו הוגבר ביתר שאת לימוד הבקיאות בישיבה, לצד לימוד העיון כמובן.

בשנותיה הראשונות של הישיבה, הגיע פעם מרן לבחון את התלמידים. כאשר אחד הבחורים ענה לו תשובה, ביקש ממנו הרב להמשיך את העמוד עליו נשאל. הבחור התקשה בדבר, וטען כי אין זה כלול בחומר המבחן. בתגובה, דיבר מרן ארוכות בגודל מעלת הבקיאות, והמריץ את הבחורים ללמוד מסכתות, באמרו "הרי אתם מעיינים טוב, וחבל שתפסידו את הבקיאות". במבחן אחר, אחר שהשיבו כיאות על שאלתו, הוסיף לשאול היכן המקור, ולא ידעו לענות, ואז תבע מהבחורים

עם כניסתו, ברכו התלמידים ברכת "ברוך שחלק מחכמתו ליראיו". לאחר מכן התפללו תפלת ערבית, כשלפני התיבה עבר החזן המפורסם רבי **ציון יחזקאל** הי"ו מבאי ביתו של הרב, שהזדמן לשם באותה שעה. בגמר התפלה, מסר מרן לתלמידי הישיבה, שיחה מרתקת קרוב לשעה (!) בענייני דיומא, המתובלת בקטעי גמרא ומדרשים, אגדות ומשלים כדרכו בקודש. המלים היו כטל תחיה לתלמידים ששתו בצמא כל מלה.

לאחר סיום הדרשה, בירך הרב את כל תלמידי הישיבה, וכן את מו"ר המשגיח הגאון רבי **מיכאל סגרון שליט"א**. אז שב לחדרו לא לפני שדרש בשלוחו האישי של מרן ראש הישיבה שליט"א. מבטיהם של התלמידים ליווהו באהבה ובהערצה, עד שנסגרה הדלת אחריו.

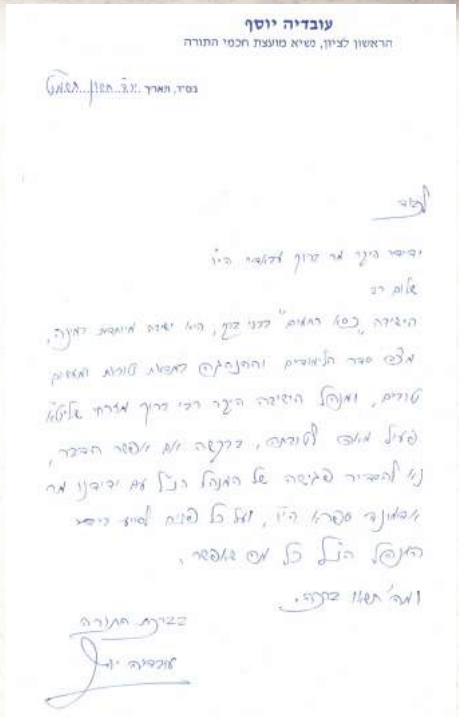
"אחרים יודעים את המקור ולא את התוכן, אתם יודעים את התוכן, למה שלא תדעו גם את המקור?!" בסך הכל תעיפו מבט בראש הדף..."

לא רבים יודעים, אבל לא רק מבחינה תורנית תרם מרן לשיבה, אלא גם מהבחינה הגשמית עזר וסייע רבות. עד היום שמורים בארכיון הישיבה מכתבים אותם הריץ מרן לנדיבי עם לקבל את נציגי הישיבה בכבוד ולעזור להם ככל האפשר. והיו פעמים שאף יזם מפגשים בין נגידים ואוהבי תורה לבין רבני הישיבה.

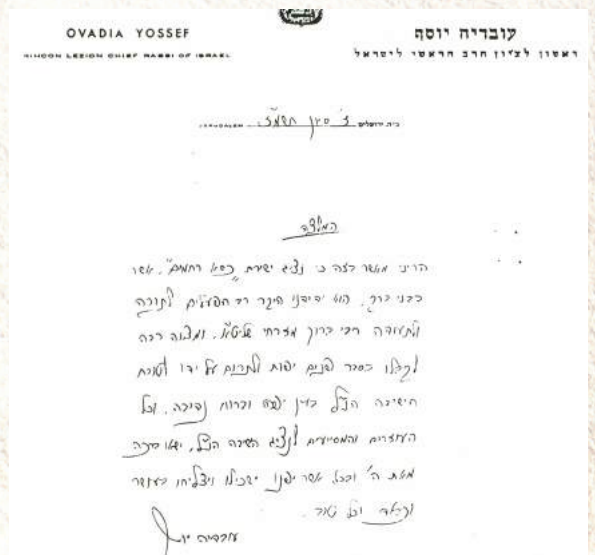
באחת ההזדמנויות נודע כי ישנו יהודי חשון בנים ל"ע שמעוניין לתת את דירתו לאוניברסיטה, והציעו שמרן יבוא למסור שיעור בישיבה, ואח"כ יבוא אותו היהודי ויתייעץ עם מרן על כך. הגיע היום ואותו היהודי הודיע שהוא חולה ולא יגיע. הנהלת הישיבה הבינה שכנראה הפסידו את ההזדמנות, אולם מרן מרוב ענותנותו שמע על כך, ונסע אל ביתו של היהודי להסביר לו ולשכנע אותו כי הזכות הגדולה היא למסור את כספו לשיבה.

עד כדי כך גדולה היתה אהבתו של מרן לשיבה, שבחודש אייר התשמ"ה, יצא בשליחות הישיבה יחד עם רעייתו הרבנית מרגלית, למסע התרמה ומגבית במיוחד עבור הישיבה. הרב עבר ממקום למקום ודרש בשבחה של הישיבה, וחזר לארץ שמח וטוב לב.

גם להילולא המסורתית של הישיבה, הנערכת מדי שנה בחודש טבת, היה מרן מקפיד להגיע

מכתב אותו הריץ מרן למר ברוך עבאדי שיסדר פגישה למנהל הישיבה עם אדמונד ספרא

המלצה של מרן לתמוך בנציג הישיבה

זורים הנזר והוסר הכתר

מרן נואם באחת ההילולות

במכתבים איך הוא ממש מתנצל בפני באי ההילולא, ועל מה? על זה שהוא לא יכול לבוא: "לזרז ולשכנע אתכם לתרום בעין יפה" פשוט במילים האלו הוא כותב וגם לא שוכח לסיים: "אלא שאיני בן חורין מלזרז אתכם לתרום בעין יפה... ולפיכך אנא אחים יקרים בוזו כסף בוזו זהב..."

בשנים האחרונות שכבר בריאותו הרופפת לא אפשרה את בואו לערב, היו מסריטים אותו מספר ימים קודם, ובעיצומו של הערב, היתה דמותו מופיעה על גבי המסכים שהוצבו באולם.

חרדת קדש היתה עוברת בקהל, עת כובו אורות האולם, ועל מסכי הענק נראתה דמותו רבת ההוד של נשיא הישיבה. מרן היה נושא דברים בשבח הישיבה המניבה פירות משובחים של רבנים

כמעט בקביעות, ולדבר על לב התורמים שיתנו כתף להחזקת הישיבה. עד לפני פחות מעשור, היה מרן חלק בלתי נפרד מההילולא, ומשאו עמד כגולת הכותרת של הערב. במהלך ההילולא היה שותף פעיל בעידוד המשתתפים לתמוך בישיבה. היה מברך את התורמים, חותם בכתב ידו על תעודות ברכה לנגידים, ופעם אף נמכרה תמונתו של מרן במכירה פומבית, והתורם קיבל אותה לא פחות מאשר מידי של מרן בכבודו ובעצמו!

גם בשנים בהן נבצר ממנו להגיע, היה שולח את ברכתו בעצם כתב יד קדשו. ואחד מבני משפחתו היה עומד ומקריא את ברכת האב. מפליא לראות

הזוכה בתמונה מקבל צ'פכות ממרן

היה אמנם נדמה כי בצלו נחיה עד ביאת גואל!
אך לא לעולם...

טורף טורף יוסף!

עננים אפורים התקדרו בשמי היהדות, מצבו הבריאותי של מרן מאור ישראל הלך והדרדר, ועם ישראל הסתגר ונעמד בתפלה. גם בשיבתנו הקדושה נערכו תפלות ותהילים בכל הזדמנות, וככל שהחמיר המצב ההזדמנויות הלכו וגדלו.

ביום חמישי ערב ראש חודש חשון, התאספו כל רבני הישיבה, אברכי הכולל, ובחורי ישיבה גדולה וקטנה לאולם הישיבה, לעצרת תפלה והתעוררות לרפואתו. זו היתה מהפעמים הבודדות בעשור האחרון שהצטופפו כל בחורי הישיבה קטנה וגדולה ואברכי הכולל לעצרת תפלה יחד במקום אחד. וכך מתוך אורח טעונה ומעוררת עלו זעקות התפילה של מאות המשתתפים וקרעו שערי שמים. עניית ה'אמן' על הבקשות: "רפא כל חולי עמך ישראל", "וקיים לנו כל חכמי ישראל" (שנוספה במיוחד בתפלת "אלקינו בשמים"), בקעו מתוך לבבות שבורים של המשתתפים, והרעידו את קירות האולם בו התקיימה העצרת.

לפני התיבה עבר הגאון רבי אליהו בנימין מאדאר שליט"א ראש כולל "פקודת אלעזר" באלעד, והשתתפו בו מוה"ר הגאון רבי צמח מאזוז שליט"א, ראש הכולל הגאון רבי זוד עידאן שליט"א ועוד רבים מרבני הישיבה.

על מסכי ההילולא

מרבצי תורה ויושבי על מדין אשר בכל הארץ יצא קום, ומברך את תורמי וידידי הישיבה. באחת הפעמים סיים בברכה למרן ראש הישיבה שליט"א ואחיו הדגול הגאון רבי צמח מאזוז שליט"א: "עולמם יראו בחייהם ושנותיהם לדור דורים" (על פי הגמרא בברכות י"ז סע"א).

בחלק מהפעמים, יצא שההילולא התקיימה בשעה שמסר את שיעורו השבועי בבית המדרש "יחזה דעת", שיעור שהיה מועבר בשידור חי בלויין כל יום שלישי לעיני כל ישראל. לקראת סוף השיעור, היה מרן עוצר ואומר: "עכשיו נדבר על ישיבת כסא רחמים" וכו' וכו', והדברים היו מועברים בשידור חי על המסכים באולם.

כאלו היו ימיה של הישיבה בצלו של הנשיא הדגול, וגם בשנותיו האחרונות, בכל ציון דרך חדש, עלו רבני הישיבה לירושלים ציון לקבל את ברכתו. כל ספר חדש שיצא הגיע למעונו, ובכל ספק הלכתי או השקפתי ידעו כי עוד מרן בקרבנו!

יום הנזר והוסר הכתר

קורעים שערי שמים

שעה ועוד שעה לא הפסיקו כל בני הישיבה והכולל, להעתיר שיח. עיני כולם היו נשואות לאבינו שבשמים שיקרע רוע גזר הדין, וישיב לנו את מרן מאור ישראל בריא ושלם, שיחזור אל ספריו האהובים, שימשיך לכתוב את חיבוריו היקרים, וישוב למסור את שיעוריו המאלפים להאיר לבית ישראל.

ואז, בא השמש בצהריים. עוד התפלotes מרחשות על שפתותיהם של בחורי הישיבה ואברכיה, והבשורה האיזומה נפלה פתאום כרעם ביום בהיר.

מרן רבנו עובדיה יוסף נשיא הישיבה וגדול הדור, נסתלק אל גזני מרומים - חשכו המאורות!!!

הידיעה הקשה הכתה בתדהמה את בחורי הישיבה ואברכיה. ספרי התהלים נסגרו, העינים הצטעפו בדמעות רותחות, הראשים נשמטו אל תוך החיק, וקול בכי טהור עלה מבתי המדרש. בזה

תחילה, נשא הרב מאדאר דברי חיזוק והתעוררות, לאחר מכן נאמרו סליחות ופרקי תהלים בבכיה ובתחנונים. לפני הסיום, קרא הרב יחד עם כל המשתתפים תפלה מיוחדת שנתקנה על ידי הבן איש חי זיע"א, ובה לימודי קל וחומר, ואחריה תפלה המסוגלת לרפואה.

יום שני ג' במר-חשון. אי שם בשמים מתכוננים למערכה האחרונה בין האראלים והמצוקים, וסדר בוקר בישיבה בוטל! בישיבה קטנה גדולה ובכולל אין לימודים כסדרם, גורלו של העולם מונח על כף המאזניים, והיום מתחיל בקריאת פרקי תהילים מבלי לדעת איך הוא יסתיים...

קבוצת אברכים יחד עם הגאון רבי יוסף פרץ שליט"א יצאו לשפוך את צקון לחשם בקברם של רבותינו מוה"ר רבי ינון חורי ומוה"ר רבי משה לוי זצוק"ל, ולבינתיים בשעה זו נערכו סליחות בישיבה גדולה במעמד מרן ראש הישיבה שליט"א כשלפני התביעה עבר הגאון רבי יעקב הכהן שליט"א.

עם חולצות קרועות, עינים אדומות, ולבבות פועמים ביגון, התארגנו כל הבחורים והאברכים לצאת למסע ההלוויה. הקשיים להשיג אוטובוסים ביום טרוף שכזה, עיכבו את היציאה, אך לבסוף שני אוטובוסים יצאו מהשיבה לירושלים, עם חלק מבחורי הישיבה ורבניה וביניהם מוה"ר רבי צמח מאזוז שליט"א ומוה"ר רבי רחמים מאזוז שליט"א. שאר הבחורים והאברכים הקדימו ועלו לירושלים בכוחות עצמם.

בשעת ערב מאוחרת, שבו הבחורים עם לב שבור ומרוסק, אך עם שאיפות טהורות לנסות למלאות ולו במעט את החלל הענק שנפער בעולם, על ידי התחזקות בשקידה ועמל התורה, להתחקות אחר דמותו הטמירה של מרן פאר הדור רבנו עובדיה יוסף זצוק"ל.

מדי יום במשך השבעה, נערכו הספדים בישיבה ובכולל מפי רבני הישיבה ומבני משפחת הרב, השופכים אור על המסילה בה פסע רבנו הגדול, עד שהגיע לרום מעלתו הכבירה.

אין ספק, שגם ממקומו הגבוה בשמים, ממשיך מלך התורה לחשוב על כסא רחמים, ולדאוג לה כאשר היתה באמנה אתו.

אחר זה קמו הבחורים נסערים ועמדו בתור לעשות קריעה על אביהם של ישראל.

המחזה היה נורא. בבתי המדרש, בחדרי המדרגות, בפנימיה ובכל פינה, נראו בחורים ואברכים אחוזי תזזית, הומים ובוכים כתינוק רך שאמו עזבתו ביער השורץ חיות טורפות. מי כמוהם מכיר בגדולתו של מרן, לילות כימים הוגים הם בספריו המאירים, וגדולתו העצומה נפרסת לפנייהם מידי יום ביומו, והנה פתאום, הוא הסתלק, נחטף מאתנו. הכאב גדול, הלב צורב.

עד כדי כך גדל הבכי שאחד מפועלי הבניין ששהה בישיבה, נבהל ושאל את אחד האברכים: מה קרה כולם בוכים היום?...

אהבה שאינה תלויה בדבר

מרן הראש "לזצ"ל עם ינלה" ט מרן ראש הישיבה שליט"א

זמן קצר אחרי שעלה מרן ראש הישיבה שליט"א ארצה, נוצרה ידידות עמוקה בינו לבין מרן רבנו עובדיה יוסף זצ"ל, שהיה באותם ימים כבר מפורסם בעולם התורה וכיהן בתפקיד המכובד הרב הראשי לתל אביב יפו.

התוודעותו הראשונה למרן פנים אל פנים, היתה בשיעור שנשא מרן בבית הכנסת המשהדים בבני ברק. בספרו "קובץ מאמרים" מאמר "מעמד גדול הדור", מספר מרן ראש הישיבה על החוייה העזה שהיתה לו בפעם הראשונה בה פגש במרן, ועל העידוד שקיבל מכך: "בעלותי ארצה בסיון התשל"א, אחר רציחת אבא מארי הגאון רבי מצליח מאזוז הי"ד ביד ערבים פלשתינאים ימ"ש, נשאר בידינו ספרו הגדול שו"ת איש מצליח באמצע עריכתו לדפוס, כי באמצע סימן ט"ו (חלק אורח חיים) נתבקש המחבר לגנוי מרומים, ואיננו כי לקח אותו אלקים. רצינו לסיים את הסימן, והטילו עלי את המלאכה ולא יכולתי. עלי לעבור על מה שכתב מר אבא זצ"ל בנושא של "אין מעבירין על המצוות" (25 עמודי פוליו!) ולסכם ולתמצת את הכל, ולהוסיף עוד להגיע למסקנת ההלכה כפי מחשבתו הראשונה של המחבר זצ"ל. והנה רק אני מתחיל לעיין, ובוקעת מלבי שאגה נוראה: "זו תורה וזו שכרה?!" וממשיך ומבליג הלאה. ועוד פעם כל כמה דפים, ואתא את ופסיק. כמעט נתייאשתי מלסיים.

"והנה יום אחד אני הולך ומתפלל בבית הכנסת הגדול בבני ברק, ופוגש אותי אברך אשכנזי אחד גבה-קומה, ובשורה בפיו: "תבוא במוצאי שבת לבית הכנסת עולי משהד, שם דורש הרב עובדיה יוסף, הוא מזכיר את כל המקורות בעל פה". שמעתי ועשיתי. באתי במוצאי שבת (ט' באייר התשל"ב) בסביבות שעה 9 מקרית הרצוג למרכז בני ברק, יחד עם ידידנו ר' שמואל עידאן (ה"יו) זצ"ל. והנה בית הכנסת "משהד" מלא וגדוש, בן-פורת-יוסף, במאות אנשים השותים בצמא את דברי פי קדשו של רבנו, מכל העדות ומכל החוגים: ספרדים תימנים ואשכנזים, כיפות סרוגות ושחורות, רבנים ודיינים וסתם עמך בית ישראל, והפה קולח כמעין המתגבר: חידושי הלכות, קושיות ותירוצים וסברות לאמיתה של תורה, מקורות בשפע לכל סברא ולכל קושיא, עם "הברקות" ובדיחות באמצע לעורר נרדמים (וסימניך "דברי חכמים בנחת נשמעים", ראשי תיבות בדחן) ומסקנא ברורה והחלטית כמעט מכל דין והלכה. בסביבות השעה 11 בערך עבר רבנו מהלכה לאגדה. אז יצאו רוב אברכי האשכנזים (הם באו רק בשביל הלכה) ואנו נשארנו עד 12:30 בערך. זכורני, בתחלת דברי האגדה התקיף מרן שליט"א את יצר הפלגנות בין העדות, ובערך אמר כך: "פלוני אינו רוצה להשיא את בתו לבחור פלוני, כי הוא מעדה פלונית, מה זה? וכי זו עדת קרח? או מעשרת השבטים?!" חזרת הביתה אחר חצות, שאלה רעייתי שתחיה: איפה היית עד עכשיו? אמרתי לה: "חבל שהרב לא דרש את הדרשה שלו בבית הקברות, כי אז היינו עדים לתחיית המתים!..."

"מדרשה זו ואילך חייתה רוחי, ויכולתי להמשיך בעריכת איש מצליח, שהופיע ב"ה בשעה טובה כעבור שנתיים (בשנת תשל"ד). וסימניך מה שאמרו בני מצרים ליוסף: "ויאמרו החייתנו". ואכן המלה "החייתנו" בגימטריא "איש מצליח"...".

הרב המקדים הראשון

בהמשך עם פתיחת הישיבה בארץ, נוצרה היכרות הדוקה יותר, כאשר עשרות תכתובות היו ביניהם בענייני הלכה. משנת תשל"ב, היה מרן ראש הישיבה שליט"א מוסר פעם בשבוע שיעור בבן-איש-חי בבית הכנסת רשב"י בתל אביב לפני שיעורו של מרן הראש"ל (מאז נוצר הכינוי 'הרב המקדים'), וכשהיה מגיע מרן הגר"ע יוסף למסור שיעורו, היה פונה למרן רה"י שליט"א ומבקשו להמשיך מעט את השיעור, וסוגר את כל הספרים שלידו ומטה אוזן לכל מְלָה הנאמרת...

הערכה גדולה היתה למרן כלפי יבלח"ט מרן ראש הישיבה שליט"א. פעם התבטא עליו באוזני הרב יצחק פרץ שליט"א רבה של רעננה: "אם היה לאשכנזים תלמיד חכם כמוהו, היו נותנים תמורת משקלו זהב כדי שילמדם תורה". עוד היה רגיל לחרוזו "מהרב מאזוז אל תזוז!". לאחר שיעור שנשא בישיבה בשנת התשנ"ו, נכנס מרן ללשכתו של מרן ראש הישיבה שליט"א, נישקו ואמר לו: "רבי מאיר, אני אוהב אותך אהבה שאינה תלויה בדבר". במעמד חלוקת תעודות "יורה יורה" לתלמידי הישיבה באייר תשמ"ו, הגיע מרן זצ"ל לפני יבלח"ט מרן ראש הישיבה שליט"א, וכשנכנס מרן ראש הישיבה, נעמד מרן מלא קומתו להפתעת כולם ואמר: "ניקום מקמי גברא רבא".

אגב, בהזדמנות אחרת בכ"ג כסלו התשס"ג נכנס מרן הראש"ל ללשכתו של מרן ראש הישיבה וראה

שם את תמונתו של מרן אבי הישיבה רבי רחמים חי חויתה הכהן זצוק"ל, מרן הביט בה ממושכות וביקש אם אפשר לקבל תמונה כזו. מיותר לציין כי בהנהלת הישיבה מיהרו לשלוח לביתו את התמונה, ומרן מצידו מיהר לתלות

זורים הנזר והוסר הכתר

בלשכתו של מרן ראש הישיבה

את התמונה מעל פתח חדר לימודו (היכן שאי אפשר לתלות ספריה...!). יודעי דבר מספרים שלא פעם, מרן הרים את עיניו, הביט בתמונה, ופלט: גאון הגאונים!

נ-40 פעם האזין לקלטות

בשנת תשמ"ה, יצא לאור על ידי מר בריה דרבינא הרב גדעון מאזוז שליט"א סדרה בת שש קלטות, תחת השם "תפלת שחרית כהלכתה", בהן מבאר מרן ראש

הישיבה שליט"א את התפלה כולה למן 'מודה אני' ועד 'עלינו לשבח'. הסברו המקיף והרחב כולל הגהות רבות, הערות הלכתיות ותיקונים דקדוקיים חשובים.

מרן זצ"ל, לפי עדות בנו הגאון רבי דוד שליט"א האזין בעצמו לקלטות כ-40 פעם (!). ולא זו בלבד, אלא שבאחת מדרשותיו יצא מגדרו באופן ספונטאני לשבח את היצירה החשובה, והתבטא בהזדמנויות רבות כי **אי אפשר להתפלל כראוי תפלת שחרית כהלכתה בלי לשמוע את הקלטות הללו.**

הנה ציטוט מאחת משיחותיו: "ב"ה היום יש קסטות שהוציאה ישיבת 'כסא רחמים' בבני ברק, ושם ראש הישיבה הגאון רבי מאיר מאזוז, ממש גאון צדיק ירא שמים ובקי טוב בביטוי ובדקדוק. יש שם שש קסטות מתחילת תפלת שחרית עד סופה, איך לומר את הנוסח ואיך לבטא את המלים. ויש קסטה מיוחדת בשביל ביטוי האותיות, איך מבטאים אותם.

"לכן כדאי שכל אחד ואחד ירכוש את זה, היום אין כמעט אדם שאין לו טייפ בבית. יכולים לשמוע פעמיים-שלוש-ארבע, ויקלוט הכל. לא צריך ללכת אצל מורה פרטי במיוחד, אפשר בפרוטות לקנות הקסטות האלה.

"וזה גם החזקה בשביל הישיבה ישיבת 'כסא רחמים', ישיבה חשובה מאוד, לומדים שם תלמידי חכמים מהמסד עד הטפחות, תלמידי חכמים צעירים, תלמוד תורה, הכל יש שם, וב"ה הוא המדריך אותם הוא המנחה אותם, מלבד זאת הוא גם גדול בתורה אומר להם סברות ישרות.

"צריכים לבקש את הקסטות האלה, ישלם כמה שצריך לשלם, וישמע אותם כמה פעמים ויטה אוזן קשבת, ולאט לאט יתחיל לבטאות, וגם יחזור ויעשה פרקטיקה בפיו ויתרגל, ויאמר כל הברכות כהלכתן.

"גם אות צד" כמו שאומר רבי מאיר מאזוז, הכל אמת! לכן תקחו את הקסטות האלה, מצוה להפיצם ולהודיעם ברבים. אני ב"ה איני סוכן שלהם ואין לי אחוזים, אני אומר לכם לטובת הענין כדי שתדעו שבאמת זה ענין חשוב מאוד שאדם מבטא האותיות. ביום הדין ידע מה לומר ומה לדבר. אם לא, או לאותה בוושה או לאותה כלימה, יעשו אותנו לעג וקלס. תפלתו כולה אותיות פורחות, לכן צריך לדעת לבטא את המלים כהלכתם".

"הואיל ונפק מפומיה דמר"

מיותר לציין, כי הרי מי כמונו יודע, שלא פחות היא הערכתו ואהבתו של מרן ראש הישיבה שליט"א למרן הראש"ל זצוק"ל. כמעט ואין דרשה ואין שיעור בהם הוא לא מזכיר את דמותו המופלאה של מרן. בכל הזדמנות הוא מציב אותו כיעד וכדמות לחיקוי ולהערצה, על סגנונו הקולח, על בקיאותו העצומה, על שקידתו המופלאה, ועל ספריו היקרים והחשובים.

עוד בחייו של מרן, כאשר הופיע בשנת התשנ"ה שו"ת "יביע אומר" חלק שמיני, הקדיש מרן ראש הישיבה שיבדל"א מאמר ענק ומקיף לדמותו של מרן. המאמר נקרא מעמד גדול הדור" (נדפס בספר "קובץ מאמרים" ועוד מקומות), ובתחילתו נכתבו השורות הבאות: "מאמר זה נכתב לכבוד מורנו ורבנו עטרת תפארת ישראל, נזר הבקיאים ואבי החריפים, אביר המעיינים וגדול הפוסקים, ישיש כגבור לרוץ אורח מישרים. מופת הדור ופלאו, ממזרח שמש ועד מבואו, מרן הראשון לציון רבנו עובדיה יוסף שליט"א. כל אימת שמופיע "יביע אומר" חדש - יום חג הוא לשוחרי תורה ולומדיה בעולם כולו, כי אין כמו "יביע אומר" שמקיף את הנושאים מכל הבחינות ומכל הצדדים, אינו פוסח על שום ספר ושום פוסק מתשובות הגאונים ועד ימינו אלה, מראשונים ועד אחרונים אחרונים, מכל העדות וכל הדעות, ואת הכל מגיש לקורא בשפה ברורה ובנעימה, בסדר מופתי ובסגנון בהיר, עד שהמסקנא ההלכתית מתבקשת מאליה. ואחר הכל "הכלל העולה" באופן החלטי שאינו משאיר מקום לספקות ולפקפוקים".

אך כמדומה שההערכה והכבוד האמיתיים ביותר משתקפים מהנהגתו של מרן ראש הישיבה שליט"א בענין צאת שבת לפי דעת ר"ת. בנדון זה ידועה דעתו של מרן רה"י שהעיקר כדעת הגאונים, ובתשובות ארוכות ורחבות נימק את דעתו בכמה מקומות בטוב טעם ודעת, ואף נשא ונתן בזה עם מרן. ועם זאת למעשה נוהג מרן רה"י וכך נוהגים בישיבה ע"פ הוראתו להוציא שבת כדעת ר"ת. וכל כך למה?

מנמק זאת מרן רה"י בפשטות: "הואיל ונפק מפומיה דמר".

1. קונטרס בין השמשות שבסו"ס משנה ברורה חלק ג' מהדורת איש מצליח (עמוד ק"א).

“ספריו כמו בנף ידי”

מרן הראש“ל זצ“ל ומוה“ר הגר“מ לוי זצ“ל

בכל עת שעלתה דמותו המאירה של מרן רבנו עובדיה יוסף זצ“ל מול עיניו של מורנו הגאון רבי משה לוי זצ“ל, היה יוצא מגדרו בשבחים אודותיו, וכך אמר באחת הפעמים: “מן השמים ראה הקב“ה כי דורנו דור קשה הוא, ולכן שתל בו את מרן הרב עובדיה”.

עוד משחר נעוריו עמד מורנו הגר“מ על גדולתו האדירה של מרן הראשון לציון זצ“ל, ושם לו למטרה להתבונן על צעדיו, להתחקות אחר עקבותיו, ולהעמיק בספריו ובפסקיו הבהירים. דמותו המאירה עמדה לנגד עיניו תמיד, כדמות מופת אשר יש להתאמץ להגיע לדרגתה.

פעם ציין כי עוד לפני נישואיו סיים ללמוד את כל ספרי שו“ת “יביע אומר”. אחד מבניו הגאונים של מרן שהשתתף בשיעורו של מורנו הגר“מ, העירו פעם ממה שכתב אביו בשו“ת “יחווה דעת”. חיך הרב ואמר בהחלטיות “אין דבר כזה בכל ספרי יחווה דעת”. ניסה הבן “אז כנראה מוזכר הדבר ביביע אומר”. שוב נענה הגר“מ ואמר “גם ביביע אומר אין דבר כזה!”. תמה אותו בן “וכי כבודו בקי עד כדי כך ביחווה דעת ויביע אומר?!”. הציג לו מורנו הגר“מ את כף ידו, ואמר “כמו בכף ידי”.

כבר בהיות מורנו הגר“מ ילד רך כבן עשר שנים, עת שימש מרן כרבה הראשי של תל-אביב, היה ממשתתפי שיעוריו הקבועים בבית הכנסת “חזון למועד”. באותו שיעור היה מרן קורא הלכה מתוך הרמב“ם, מבאר אותה כמחצית השעה, ואז נערכה “סעודה שלישית”, אשר במהלכה היה הרב מעביר שיחה בענייני פרשת השבוע. מיד עם צאת השבת לאחר ההבדלה, רץ היה הילד משה לביתו, נוטל את המחברת שקנה לו אביו, ומתיישב לכתוב מתוך הזיכרון, את כל אשר שמע בשיעור. עשרות (!) מחברות מילא הילד בכתב יד מסודר, במשך השנתיים בהם השתתף בשיעור.

קשר חם שרר בין משפחתו של מורנו הגר“מ למשפחתו של מרן. ידידות והיכרות עמוקה אשר החלה כבר ב“גלות מצרים” - בימים בהם כיהן הראש“ל כאב בית דין במצרים, והוריו של מורנו הגר“מ עדיין התגוררו שם בטרם עלותם ארצה. בכל עת שהתאפשר לה, היתה אמו של מורנו הגר“מ מרת רחל ת“מ מבקרת את חברתה הרבנית מרגלית ע”ה ומסייעת לה בעבודות הבית בחפץ לב. אף אחיה של מרת רחל שימש כנהגו של מרן.

ביום ג' אלול התשמ"ו, הגיע מורנו הגר"מ לביתו של מרן הגר"ע יוסף. בעת שהמתין לבואו של הרב, פנתה אליו הרבנית מרגלית יוסף ע"ה ואמרה לו בהתרגשות: "אתה הוא בנה של גב' רחל לוי? היא היתה ידידה קרובה שלי במצרים. בשעה שעמדתי

ללדת את בני' בבית, למד הרב בחדר הסמוך, ומרוב שקידתו בתורה לא שמע כלל את קריאות היולדת. אמך הגיעה ועזרה לי, ולמעשה, היתה המיילדת של בני'..."

באזכרת השבעה לרב משה

היכרות זו הועילה למורנו הגר"מ בימי צעירותו להתקרב יותר אל מרן בעל 'יביע אומר', אשר שמח לפגשו מעת לעת ולעמוד על שקידתו וידיעותיו בתורה, והגר"מ ניצל הזדמנויות אלו כדי לינוק מתורתו וחכמתו של הגאון. ואף זכה שבהגיעו ליום חתונתו ויום שמחת לבו, נענה מרן בחפץ לב לבקשתו להיות מסדר הקידושין בחופתו, כיאה וכיאות לגאון הצעיר אשר שָׁמְשׁוּ כבר החלה להפציע בעולם התורה. לימים נקטף מוה"ר הרב משה בעודו באיבו, והאבל הגדול פרץ לכל בית ישראל. באזכרת השבעה למוה"ר זצ"ל הגיע מרן הראשון לציון ועמד וספד לגאון הצעיר - הרב משה בבכיה לעיני כל המשתתפים הנדהמים, תוך כדי שהוא מזכיר פעם אחר פעם את מעלתו הגדולה, איך ניצל כל דקה וכל שעה בחייו הקצרים.

1. הרב הגאון אברהם יוסף שליט"א, כיום רבה של העיר חולון.

נקודת
אור

אידיאולוגיה או...

הרב רפאל בן מוהר"צ מאזוז

שנה בליל הושענא רבה אחר שהיינו קוראים פרשת וזאת הברכה ובראשית והפטרת שמחת תורה בסוכה כנהוג, ואחר הסעודה, היינו עולים ירושלימה ללמוד את לימוד הלילה עם הרב ע"ה. ושם היו רגילים לגמור ספר דברים בחצות וקורים ק"ש ואח"כ עורכים שולחן מלא ברכת ה' מחוץ לבית הכנסת, ושוב נכנסים וקוראים מדרש - והרב דורש על כל קוץ וקוץ תלי תלים - עד השעה אחת, והולך לביתו ובא לתפלת הנץ. וכשערכו שולחן כדרכם ויצאו כל הקהל חוץ מהרב כמובן, נשאר אבא נר"ו בביהכ"נ, כי אנו רגילים בל"ג שלא לאכול בתיקון כרת כמ"ש הרב חיד"א. סבר הרב כנראה שאבא אינו יוצא מפני שאינו מכיר מנהגי המקום, גחן וקרא לו: ר' צמח, וכשבא אליו אמר לו בחוץ יש שם כיבוד לך תאכל. אבא נר"ו יצא בחוץ מפני הכבוד והמשיך לקרוא שם עד שנכנסו כולם.

וכמה שנים מקודם כשהזמינוהו לישיבה שהיתה אז ברח' הרב שר ובית המדרש שם קטן מאוד, ועשו מודעות ובאו צבור רב והיה הדוחק גדול, אמר אח"כ, פעם אחרת כשאבוא אצלכם אל תעשו מודעות כי אין מקום והאנשים בדוחק ובצער.

והנה דקדק התנא ואמר אוהב את הבריות, וכלל בזה גם הרחמנות על בעלי חיים, ראו תמונתו בחוברת עונג שבת פרשת תולדות

מפורסמים הם דברי מהרח"ו והובאו בענף עץ אבות (עמוד שפ"ח) בזה"ל: "איך יאמרו חכמי הזמן שהם עוסקים בתורה לשמה, והתנא רבי מאיר מכחישם, כי הוא אומר שהעוסק בתורה לשמה זוכה לדברים הרבה וכו' ולא ראינו שהם זכו לזה".

אצל מרן נשיא חכמי ישראל נשיא ישיבתנו, רבים רבים הרגישו כי אכן נתקיימו בו דברי התנא זוכה לדברים הרבה: **נקרא רע** - רבנו עובדיה.

אוהב - בפטירתו מררו בבכי גדולים וקטנים, דתיים וחילונים. מפליא היה לראות בחוליו כיצד ילדים קטנים וקטני קטנים רבים ומתקוטטים על איזה משחק, ואצל ילדים כידוע גם אוניה קטנה מנייר הרי היא להם כבורני גדולה, ואעפ"כ כשאומרים להם לזוותר לרפואת מרן - אותו בקושי ראו - מיד היו מוותרים, והוא פלא!

אוהב את המקום - מי כמוהו מורה, שריבץ תורה בישראל וכיתת רגליו ממקום למקום להפיץ תורה שלא על מנת לקבל פרס. וכבר אמר פעם חתנו בשמו שאמר לו: לבוא ולמסור שיעור בפני אברכים - אין צורך, כי הם יכולים לקרוא בספר, אך דרשה לבעלי בתים זה חשוב. וממרומי גאונותו כאב והצטער ונטרדה מנוחתו שיש ילדים בישראל שאינם יודעים לקרוא ק"ש.

אוהב את הבריות - גם בזה היה הרב מיוחד כידוע ומפורסם. וזכורני לפני כעשרים וחמש

וכו'. ואכמ"ל), בימים ההם יסד הגר"א בוטבול נר"ו "ארגון בני תורה" (להראות לכל העמים שיש גם לרב לגיונות של בני תורה ולא רק בעלי בתים כפי שטענו השוטים), ועשה כנס גדול בבניני האומה, ומודעות של אמה על אמה ברום שלש אמות בשרו על הכנס, ושם נאמר "בהשתתפות ראשי הישיבות והכוללים, דברי מוסר והתעוררות ישמיע הגאון ר' פלוני חבר" וכו'. בחורים ואברכים רבים נהרו למקום ומלאו את האולם והיציע סביב, אך הבמה הענקית שם היתה ריקה כי כולם לא באו מרוב פחד ואימה על דרך הכתוב כל אחי רש שנאוהו. אמנם יש אוהב דבק מאח, אחד כן בא הוא מרן ראש הישיבה נר"ו וגם נשא שם דברים קצרים וסיים בהערכה אמיתית: "לא באתם לשמוע דברי אגדה ממני אלא ממרן גאון הגאונים שליט"א". ובכנסים שאחריהם באו עוד ועוד, עד שבסיום הש"ס בשנה שעברה מילאו את הבמה בתמניסר דרי.

מתנגדיו ומקנאיו לא ידעו את נפשם, מדוע הספרדים ברובם נמשכים אחריו, וכמה שמנסים להסביר להם ולא לפם "בינה" מיהו גדול הדור ולמי ראוי לשמוע, לא ידעין ולא בעאן למנדע. לבלר אחד כתב אז בעתוננו, "מה נעשה ולנו אין גלימה", עברו שנים ויש כמה ת"ח עטויי גלימה לכבוד ולתפארת, ואעפ"כ לא אזול כולי עלמא בתרייהו כמוהו, וראו כל עמי הארץ בעל כורחם, כי שם ה' נקרא עליו. וסוף כך סוף עלה ונתעלה על הכל כמאמר התנא. והלויתו ע"ה לא היה כמוהו, ויפה אמר נשיא המדינה, כי ההספד הכי מרשים היה הספדו של העם, זה לא איש זה עם של שמונה מאות וחמשים אלף מכל השכבות.

כיצד הוא מלטף את הכבש לפני שקיים מצות פדיון פטר חמור. וכבר סיפרו שכאשר קיים שילוח הקן דיבר אל היונה ואמר מה אעשה וזו המצוה, ולאחר שלקח הביצים הזכיר דברי הזוהר המפורסמים והתפלל על ישראל בדמעות.

משמח את הבריות - מפליא מה שסיפרו כאשר בזמן קבלת קהל ומחכים הרבה אנשים ומהם רבנים ונשואי פנים וכששמע מחדרו בכי של אשה מיד יצא נסער מחדרו וציוה להכניסה לפני כולם ופייסה ופניה לא היו לה עוד. והראני מישהו סרטון קצרצר מלפני כשלוש שנים ביום תשעה באב אחר הקינות כשקם הרב ליכנס לחדרו ניגש בחור לנשק את ידו והמלווה דחפו לצד, הרב הרגיש בו וגער במלווה והושיט לבחור הלז את ידו ואחר נכנס לחדרו.

וכו' וכו' ומגדלתו ומרוממתו על כל המעשים - גם זה נתקיים ממש, ברב ע"ה. כתב מאן דהו, גם מגישי התכניות הכי חילוניים בכלי התקשורת, אמרו "מרן" ו"גדול הדור", עד כדי כך התפרסמו מלים ומושגים אלו עד שיש שכתבו "המרן" בה"א הידיעה. אך גם טעות זו, אמת היא כי באמת זכה הרב להיות "מרן" בה"א הידיעה. אך לא רק על החילונים נתגדל הרב, כי אם גם על אלו מהחרדים שאתמול לחמו בו בכל כוחם כתרוהו הרדיפוהו מנוחה הדריכוהו, ובסופו של דבר נתקיים בו ישובו המה אליך ואתה לא תשוב אליהם.

עוד זכורים אנו כאשר נפרדו דרכיהם של ש"ס ו"דגל התורה", והאחרונים סרבו להבין זאת (ובעוה"ר מדויל ידיהו משתלמי וגלגל

זורם הנזר והוסר הכתר

הרב הביע ללא מלים - מפני הכבוד - את מורת רוחו למען ישכילו ולמען ידעו.

יפה כתב חכם אחד: "הסתכלו על תמונותיו של הרב עובדיה מאותה תקופה (בירושלים), מתל אביב, ממצרים, ובטקס ההכתרה לרב ראשי, הוא עומד כמלך בגדוד. לא כמתנצל ולא כ"פעיל חברתי" מתלונן, אלא כמי שמסמל דרך בוטחת ישירה ומלכותית במובנים רבים".

ובכן היה לאין מחמד כל עין, אמנם עלינו להמשיך את מורשתו ודרכו, וזו כמובן אינה פלוני או אלמוני, לא צבע העור ממשיך המורשת אלא האידיאולוגיה! זקיפות הקומה וההליכה נגד הזרם. כמה עצוב לשמוע "אני למדתי בסלבודקא ואחי במכונבוקא ואחי בקראקא". זו אינה מורשתו של מרן! צריך לדבוק במורשתו האמתית ולסייע בעד ההולכים בה.

סיפר לי מי שנכח אצל מרן ע"ה כשבאו מייסדי ישיבת ברכת ה' בנתיבות ואמרו לרב אנחנו פותחים ישיבה ספרדית ובה ילמדו בדרך הלימוד הספרדי, ומרן הגיב: תהיה בקשר עם הרב מאזוז...

כי אכן ידע מרן מי ומי ההולכים באמת בדרכו, ומי רק שמם נקרא עליו.

זכות וחובה היא לנו ללכת בדרכו, לא להידפק כעני בפתח על דלתותיהם של אחרים, אלא אדרבא, לפתוח ולפתח מוסדות תורה בדרך אבותינו ורבותינו, לעשור ולסייע להם ככל יכולתנו לשיבתנו (עכשיו יש הזדמנות בכרטיס הגרלה או בהו"ק) שהיא היום יותר מתמיד נושאת הדגל של מורשת יהדות ספרד, ומשתדלים להחזיר עטרה ליושנה. חזקו ונתחזקה.

במרן זיע"א היו לכאורה ניגודים מפליאים.

מפליא הדבר, כיצד היה ע"ה תקיף בדעתו ולא יחת מפני כל, גם כשהניפו אקדח מול פניו כידוע ומפורסם. ומאיך רחמן ורגיש מאין כמותו, ומול בכי של אשה קשת יום היה נסער ונרגש.

או הריכוז הנפלא שזכה לו, וכבר נתפרסמו התמונות המדהימות כיצד הרב שקוע בספריו ואינו מבחין בראש הממשלה והשרים, או בצלמי העיתונים וכו'. אולם קול בכיה של אשה הפריעתו מריכוזו, וכמו ששמעתי שסיפר המאבטח שהיה בביתו על אשה שבאה בשעה מאוחרת והפצירה ובקשה שיכניסוה לרב שיברכנה כי היא צריכה לעבור ניתוח למחר, והרב שמע את קולה וציוה להכניסה וברכה ונתן לה כסף למונית.

או זה שהיה רגיל הרבה עם חכמי האשכנזים והעריכם מאוד כגון הגאון מטפליק, והגרצ"פ, והגר"פ אפשטיין והרב הרצוג, ובייביע אומר חלק ח' סימן מ"ג כתב לשם הבירור המקיף הזמנתי אלי את גדולי התורה וההלכה וכו' הגר"ש אלישיב והגר"ב ז'ולטי והגר"ש ז'אירבך והגר"א גולדשמיט והגר"ש ישראל. אולם אעפ"כ לא ויתר הרב על זהותו וידע לעמוד ולשמור על כבודם של הספרדים. ראו בספר מלך ביופיו (עמוד 87) תמונתו של הרב יושב על במה אחת עם רבנים אשכנזיים, ואיזה רב שם נואם שיחת גבוהים, והרב ע"ה כותב לעיני כל העם, ולרגע אתה תמיה מה זה ועל מה זה לא חש הרב לכבוד הרב הדובר, וכנראה שהסיבה היא שהנואם "שכח" שיושב על הבמה גם ת"ח ספרדי ואולי גם נמצאים במקום גם ספרדים שמבינים רק עברית והוא בחר לו באונס או ברצון לדבר אידיש, וע"כ

בשוליה

יחד עם כל בית ישראל הבטנו בגלימת הזהב
התייפה, באותה האנחה הגבהנו את שולי הגלי
המופלאה של רבנו הגדול הראשון לציון מאור
השמש שזרחה ולדאבוננו גם שקעה, על החושך
הזונה, ועל הילדים של מחר, על האשכולות שבא
| מחזק מרגש ומרתק!

A man with a grey beard and sunglasses is peering through a jagged hole in a dark wall. His right hand is raised, palm facing forward, as if gesturing or waving. The background behind him is dark and textured.

הגלימה

הב המיותמת, ועינינו התרטבו בדמעות והלב
גלימה וליקטנו שביבי זהב ודרך חיים מדמותו
גור ישראל מרן רבי עובדיה יוסף זצוק"ל | על
שך שנפל, ועל האבוקות המנהמות, על האמא
טבאיש, ועל הלב הענק שהכיל את כלל ישראל

או מליצת דרשנים, פשוטו כמשמעו: ליבו של מרן היה מחובר בחיי חיותו לכל יהודי באשר הוא. בגלל הקשר הזה, הוא רץ ממקום למקום לקרב את ישראל לאביהם שבשמים, בגלל האהבה הזו הוא ספג את כאבם של היתומים והאלמנות, וממציאות החיבור הזה הוא מסר את ימיו ושנותיו למען כלל ישראל.

לב שהכיל כל כך הרבה צרות של עם ישראל, נצבט מרדיפתם של לומדי התורה, לא פלא שבא היום והוא קרס, נדם. ואולי להיפך, רק בגלל זה, ניתנו לו הכוחות לשאת 93 שנים מופלאות.

אילו לא היתה שמש לעולם

מפחיד לחשוב על זה, אבל בכל זאת, ננסה לדמיין את זה לרגע, ונבין עד כמה חייבים אנו תודה לבורא ששלח לנו את מרן להאיר את חיינו.

התום הספרדי הפשוט והטהור דורך על רגבי הארץ המיוחלת, ובטוח כי הגאולה כבר כאן, ורק נותר לו לשמוע את שופרו של משיח ולעלות לירושלים ציון בתוף ובכנור.

בדיוק שם ליד ציפורי הברזל ("על כנפי נשרים..."), כבר חיכו לו הציידים והסבירו כי התורה והמצוות הינם צורך הגלות (עפ"ל), וכאן מה שנותר זו רק מצוות יישוב הארץ. תחת הכלל "הפרד ומשול" הפרידו אב על בנים, אלו לקיבוצים, ואלו למושבים ולקצות הארץ, ותכנית החילונית יצאה לדרך.

בידים מרושעות תלשו מהם סממן אחר סממן, ודור חדש וכבוי קם בארץ ישראל. זקני הדור נאבדים בכפרים ובערי הפריפריה, וזעקתם

המוניטור של עם ישראל

צפצוף טורדני ומסך דל צבעים, נצב לו אי שם בהדסה, אולם מחובר היה לליבם של כל ישראל, בארץ ובגולה.

בחיבוריו הפיזיים אמנם לא היה נוגע בכלל ישראל, אך די היה בדמות שנגע בה לקשור את כל פעימת היהדות אל תזוזותיו הבלתי יציבות.

כשהוא טיפס מעט למעלה, בו ברגע פרצה רווחה ברבבות בתי ישראל, שעוד קיוו כי יבוא היום ונרקוד ונשמח באצטדיוני הענק בתהילת הודיה לה' יתברך, כשמלכנו בראשנו.

וכשהוא צנח קמעה, נעתקה נשימה מכל יהודי ויהודי, ועוד אלפי קבלות ותפלות, שקים של דמענות טהורות, נשלחו בדחיפות אל שוכן ערבות להכריע את המערכה בין האראלים והמצוקים.

כך במשך ימים ארוכים, היה בכוחו של הקו הדיגיטלי הזה, לנער את העם הנפלא מתפלות לזעקות, מהתחזקות להתקדמות, ומלימוד לשקידה.

בג' בחשון התשע"ד בשעת צהריים אפילה, הוא התיישר לקו אחד ארוך ושקט, ויחד איתו התיישרו עוד מאות רחוקים אל המסלה העולה בית אל.

זה הקו שאיחד את עם ישראל למפגן ראווה לתורת ה', וזה הקו חיבר ועורר עוד אלפי יהודים לקשר אמיץ עם הבורא.

החיבור הנדיר הזה, כלל לא היה משל סופרים

זורים הנזר והוסר הכתר

רשת תלמודי התורה הגדולה ביותר של... ספרדים. ובעצם, רוב הספרדים שומרי תורה ומצוות, ולכל הפחות עם זיקה חמה ליהדות. לזה כולם מתכוונים שאומרים: "החזיר עטרה ליושנה".

מאמא גורג'יה

אי שם בבגדד הלוהטת, על גדות הפרת והחדקל, ישבה יהודיה פשוטה וגורג'יה שמה, וככל בני עירה נענעה את בנה הרך והקטן, ויחלה לו רק בריאות ואורך ימים.

אולי הוא בכה קמעה, והיא לטפה אותו, אולי הוא ילל כשלא חש בטוב, והיא עטפה אותו בחום ואהבה כמו כל אמא יהודיה. מסתבר שככל העוללים, מרת גורג'יה האכילה אותו, וחיתלה אותו וטיפלה בו וחינכה אותו במסירות של אם, ולרגע לא עלתה בה המחשבה אולי די, קשה, נמאס, היא האמינה שהוא יהיה יהודי טוב, יהודי ירא שמים, אוהב ה', מכבד לומדי תורה, אז זהו, הכל שווה, הכל משתלם.

הוי מאמא גורג'יה, אילו ידעת כי זה הקטן 'עובדיה' עתיד להיות מאורם של ישראל, לפיד האש שהאיר את שמייה של היהדות בארץ ישראל, שאחר מטתו עתידים לצעוד כמיליון בני אדם, שמיליוני יהודים בתבל העריצו אותו בהערצה שלא נודעה כמותה מזה שנות דור ודור, שכל גזיר נ"יר וטיפת דיו שנטפה מקולמוסו עתידה להיות פרוז'קטור רב עוצמה לדורות עולם.

מאמא גורג'יה, אנחנו בטוחים כי עמדת שם, ראית את מיליון המעריצים, ולבך רחב מאושר.

האילמת לדור הצעיר כמעט ואינה נשמעת.

הציבור האשכנזי שמכיר עוד מחו"ל את טיבם של "משכיליו", יודע להתמודד מול המכונה האיומה הזאת, ומקים לו אוטונומיה בתוך המדינה, של ישיבות תלמודי תורה ובתי ספר.

הספרדים האיתנים שעוד נותרו, נלחמים בציפורניהם בתופעה המשתוללת ומוסרים את עתידם של צאצאיהם בידי אחינו האשכנזים החרדים. גם הישיבות הבודדות של בני עדות המזרח הולכות ומתאדות מחוסר תלמידים, ואלו הבודדים כבר משתלבים ונטמעים בציבור האשכנזי. הוגים כהגייטם, לומדים את שיטתם, נוהגים כהלכותיהם, פוסקים כפסקיהם, ותפארת יהדות המזרח נשמרת בארכיון המדינה.

ימים חולפים ושנים עוברות וקו ברור נחצה במדינת ישראל. יש חילונים - האליטה האשכנזית והספרדים, ויש שומרי תורה ומצוות - אשכנזים ומתי מספר ספרדים שהסתופפו בצילם.

אין כזה דבר - ישיבה ספרדית! אין כזה דבר - הלכה לפי רבותינו הספרדים! אין מנהגים! אין כלום! כמעט וניתן לחשוב כי התורה בליטא ניתנה.

כל זה כאמור אילו לא ניתן מרן לישראל.

והיום שזכינו לאורו הגדול, לאחר המהפכה שחולל בשתי ידיו, כשיש את 54 יצירותיו - ספרי יסוד המסכמים את כל תחומי ההלכה לפי דעת רבותינו הספרדים, כשהקים רשת של תלמודי תורה בארץ, כשהקים את מסורת ספרד בארץ מאשפתות, התוצאה היא: רוב הישיבות בארץ - ספרדיות. רוב בני התורה - ספרדים. רוב תלמודי התורה - ספרדים. רוב פוסקי ההלכה - ספרדים.

מנופח, טופח שלא על מנת להטפית, הכסף מיצה את יכולתיו, ותאות הכבוד מפעפעת במעטה "הדאגה לזולת" ו"העשייה הציבורית". ואז זה מגיע, אנשי פרסום נשכרים, טובי המוחות יוצרים את הדמות החדשה שבאה לעולם לתקן את העוולות, מיליוני שקלים נשפכים על מדבקות וגזרי נייר, וכל כך למה? להיות האיש המשפיע!

נניח שההצלחה האירה פנים, הציבור אכל את הפרסומות, ושמו נמנה תל"ת על חברי המועצה. כבר בבחירות הבאות הוא ישב על כס ראש העיר, ובהזדמנות הקרובה התמודד וגם הצליח להתרווח על עור הצבי במשכן הכנסת. שנה באה ושנה עוברת, ולאחר דילוג מתמיד מכסא לכסא הושבע לתפקיד הנחשק - ראש ממשלת ישראל.

לטעום את הכבוד מנקודת השיא שלו, האיש המשפיע, התפקיד הנערץ, והשאר הבל הבלים... כך הוא המסלול פחות או יותר, כפי שעינינו רואות.

וכאן נעצור, ובשאלה פשוטה.

מי השפיע יותר על צביונו של עם ישראל? מי נערץ יותר במדינת ישראל? מי יחקק בהיסטורית תולדות עמנו? על מי בכו יותר כשנחטף מהעולם? על מי נכתבו ויכתבו שירים וספרים, ספורים והנהגות חיים? על מי!...

כמדומה שאין צורך לענות, רק פלא קטן נותר: אז באמת למה?! למה ללכת בדרך הארוכה והמייגעת? היא לא בטוחה, היא מסוכנת, היא דורשת קשרים, גניבות, פרוטקציות, והמון המון כסף וייחוס נכבד.

רק להזכירם כי מרן את דרכו החל - בדירה צפופה ושכורה, אפס כסף, ספרדי כהה עור, אבל

ואנו נשכיל, כי בכל ילד ובכל תינוק גלומים כוחות לגדול בישראל, אם נעניק לו, למרות הקשיים. אם נרעיף עליו אהבה, גם ברגעי הכעס. אם נשמור עליו להמשיך בעסק התורה, גם אם ישנם הפרעות וקשיים, אל תתיאשו, אולי הילד שלכם הוא מרן הבא!

המנצה במרוץ

כמה כואב, כמה עצוב, הרבה הורים אוהבים ודואגים, היו מאוד חפצים שבנם ילך לשיבה ויכנס לעולמה של תורה, אך - פרנסה!

צר להם, אך העתיד נשמע מאיים, איך הוא יחיה? איך יתפרנס? והדילמה הזאת אחראית בהסרת רבים וטובים מדרך התורה והמצוות, לאורך כל הדורות.

כמדומה שדמותו הכבירה של מרן זצוק"ל, היא עצמה מענה חורץ שעוקר את הספק ומעיקרו.

הבא נעמיד את דמותו של מרן במרוץ העולם, ונגלה מי השיג ואיך: כידוע בכדי להשתלם במקצוע צריך ללמוד באוניברסיטה, ובשביל ללמוד שם צריך כסף, ולא לתר כסף צריך לעבוד, ולהתקבל לעבודה צריך התמחות במקצוע, ולזה כמובן צריך ללמוד, ושוב, בשביל ללמוד וכו' וכו' אז בואו ונתחיל במלצר.

והמסלול הוא כזה: עובדים כמלצרים בלילות ולומדים בימים, יתאמץ, ישקיע והתעודה בסוף תגיע, יתקבל כשכיר, והתשוקה להתקדם ולנהל את הסניף, משם לכס המנכ"ל, והלאה אל החלום להיות עצמאי מצליח ומפורסם.

וכמובן יהודי מעולם לא עוצר, ואחרי שהכיס

זרם הנזר והוסר הכתר

הפנינים 850,000 במספר לכל הפחות, וגילו על עוצמתה וגודלה של העטרת.

איי, רבנו! אילו ראית את ים האדם המצביעים ברגלם לתורתך, לדרכך, ובחיך, איזו נהרה הייתה מרחיבה את ליבך, אולי הנחת הזו היתה נותנת לך מעט שכר על הימים הקשים בהם נלחמת באומץ לב נגד מאות מתנגדיך, אך מאמינים בני מאמינים אנו שממרום מושבך הבטת, ורננה פשטה במעונך. רבינו הגדול בחיך החזרת את העטרה ליושנה, במותך הראית אותה לעיני כל ישראל.

האינר הגדול

כמה יפה הוא הבוסתן, וכמה מפליא יותר גדלותו של האינר. בכלי עבודתו - משלים ומעשיות התורה, הוא חרש את הארץ לאורכה ולרוחבה להביא את תורת ה' לכל קצוות הארץ. באותם הבקעים שיצר בזוהמת החילוניות, פזר זרעים של תורה ואהבת ה', זרע ושב זרע, זרעים משובחים וטובים עליהם עמל לילות כימים לבדוק את טיבם ואיכותם.

והוא התפלל עליהם, נשא תפלה מליבו הטהור אל אבינו שבשמים, וטל חיים של קדושה וטהרה הושפע עליהם. עונות חלפו ושנים עברו, ובבקע הזה נבט שתיל רך ורענן, אחד כאן ועוד אחד שם, ולפתע מלאה הארץ במראה פורח ומלבלב. הוא פחד עליהם, הוא חשש מהרוחות הזרות שנשבו, הוא כאב את נזקי השמש השורפת, ואז הוא הגה את הרעיון: "חממות אל המעיין" הוא שב וקרא לגננים, עבר מערוגה לערוגה, וליקט שתילים

עם אמצעי אחד ויחיד - שקידה בתורה. כל זאת כמובן מבלי לגעת בעולם השכר ומצוות.

העטרה במלא הדרה

הוא נגש לסמטאות ישנות, נבר בבתי הכנסיות, סינף את נעליו בבזך המושבים, צמיגי מכוניתו נשחקו על האספלט הישן של ערי ישראל, ורק בשעת לילה מאוחרת הוא עמד על סף ביתו.

הוא חרט על דגלו: "להחזיר עטרה ליושנה".

והוא גילה שם. מצא אבני חן כהות ומלוכלכות, יהלומי ענק אך בלתי מלוטשים, פנינים פזורות, ושביבי זהב רמוסים.

כולם דרכו, מעכו, השחיתו אותן, אך הוא ידע את ערכן! בידיו הרכות נטל יהודים גולמיים ללא תורה וללא ערכים, ליטש אותם והסיר מהם בעדינות אין קץ, את זוהמת החילוניות. באהבת ישראל גדושה, הוא הבריק אותן בתורתו הבהירה והנעימה, והפך אותם ליהלומים ואבני חן נוצצים ומבהיקים בתורה, ביראת ה', במדות טובות, ובמסורת ישראל סבא.

את אותן האבנים הוא קבע בעטרת, ותפארת יהדות המזרח עוד החלה לחזור ליושנה.

אבן ועוד אבן, יהלום ואבן חן, אחת ועוד אחת, עשר ועוד מאה, הוא שיבץ בעטרת. בלי לספור את מניינם, בלי לעמוד על פעלו, עבד ופעל ללא מעצור.

בג' בחשון תשע"ד אמנם חשכו המאורות, אך זאת העטרה האירה במלא הדרה. פתאום בבת אחת התקבצו כל אבני החן כל היהלומים כל

רק לאחרונה בסיום הש"ס המרכזי האחרון שהתקיים בטדי, 'נתקע' מרן בתוך רכבו, ורבבות ילדים בחורים ואברכים דילגו מעל הגדרות ונאבקו להתקרב אל מכוניתו. היו שאולי קצת גינו את זה, בזו, אבל אי אפשר להתעלם מהעובדא שפשוט הציבור כל כך משתוקק לדמותו של מרן, והמציאות שהרבה זמן מרן לא יצא לקהל, פרצה את הגבולות ונוצר מצב - יגידו אשר יגידו, אבל - מפעים שכזה.

הדקות האלו של התשואות, השירה שלא רצתה להיפסק עד שמרן מניף את ידו, הקפיצה על הכסאות והגדרות, העמידה המרוגשת כשמכריזים על בואו, דמותו האצילית שפוסעת וכל יושבי בימת הכבוד מנשקים את ידו ביראת כבוד. כל זה ולא רק, היה המקור הטהור והטוב ביותר לשאיפה לעלות ולהעלות בשקידת התורה. והכאב מתפרץ: לילדים של מחר מה יהיה? את מה הם יראו? ממה הם ישאפו? הכיצד יבינו כבודה של תורה מהו?

אשרינו שזכינו

עם כל האי נעימות שבדבר, אבל אי אפשר להסתיר את זה.

זה לא סוד, כי בהרבה מקומות בתי תורה ותפלה כולל לספרדים, התקיים איזה שהוא מסע הסתה נגד דמותו של מרן מאור ישראל זצוק"ל, וספריו.

מבלי להבין כ"כ ממה הם רעדו וחששו, בתוך היכלי הישיבות עמדו ראשי הישיבות ורבניהם וניהלו מלחמה בלתי מוסברת בכל מי שניסה להכניס את רוחו וספריו של מרן.

טובים ואיכותיים.

הוא דאג להשקייה מתמדת במימי התורה, והוא לא פחד להדביר את כל המזיקים שניסו לפגוע בפירותיו. הוא המליץ על חומרי ההשבחה, והוא דרש את מיטב הטיפול והטיפוח בגידוליו.

וזה הצליח! יבול מבורך ומשובח הוא הוציא שנה אחר שנה, אותם הוא נטע בפרדסי הארץ. אבקניהם הטובים והפוריים נשבו בין הרוחות אל דרדרי הארץ, וצבעו את הארץ במראה ירוק וטהור. על זה בדיוק אמרו: פירותיך מתוקים, ויהי רצון שכל נטיעות שנטעת יהיו כמותך.

הילדים של מחר

את הרגעים האלו אף אחד לא יכול לעקור מחותם לבנו. היו אלו דקות ואף שעות, בהם ספגנו שאיפה בלתי מוגבלת אל דמותו הענקית של מרן, לעלות על הסולם בו הוא טיפס למדרגתו הרמה, וללכת בדרכיו ובשקידתו המופלאה.

עוד כשהיינו בידי ההורים, ראינו את האלפים שעמדו על הדשא הירוק בגן סאקר, והריעו כשדמותו של מרן הופיעה בבמה. שם בגן סאקר, באצטדיון טדי, ביד אליהו, בבניי האומה, באודיטוריום קהילתי, ובכל מקום שמראהו המלכותי הופיע שם, היינו חלק מהרבבות ששרו בכל הכח לכבוד התורה, ההתרגשות שזרמה בכולם הלמה גם בנו, התשוקה לנגוע בפיסת גלימתו, לנשק את ידיו הקדושות, פשוט להימחץ בין האלפים שניסו לעשות בדיוק את אותו הדבר, רק הגבירה בנו את ההערצה והתשוקה להידמות לדמות הנדירה הזאת.

זורם הנזר והוסר הכתר

הארץ ובאו לחלוק לרבים כבוד. פתאום הם גילו שהם כה קטנים ובודדים, ופשוט מתאפסים למול הדמות הגדולה, ואז זה קרה:

מאות אם לא אלפים יוצאי בתי מדרשותיהם, התפקחו ועלו לדרוש את מחילתו של מרן על ציונו הקדוש.

במאמרים ובשיחות עם, העלו את זעמם על מנהיגיהם שהסתירו מהם את צפיחית הדבש, והותירו אותם ריקים ונבערים.

ודי, נעצור את העט, כי אחרת הדיו יכלה והזעם והפלא לא ישקט.

אך עצה קטנה: את מרן אכן הפסדתם! אבל ספריו עדיין כאן. רוצו אוצו לחנויות הספרים, רכשו את ספרי מרן היקרים והנחמדים, הכניסו אותם לביתכם ולבית תפילתכם, ותראו ותחזו באור ה' המופלא.

נכון, אז יתחמץ לבבכם על הימים "שפספסתם" אך תמיד טוב מאוחר מאשר לעולם לא.

ולסיום, רק זר של תודה נותר לנו להשיב לרבותינו מנהיגי השיבה, שלא התבלבלו, ובמשקפתם המבריקה ראו את האמת הטהורה, וזיכו אותנו לשקוד וללמוד בתורתו של מרן רבנו הגדול זיע"א. אשרינו שזכינו.

הנברשות האדומות

כשהספדנים יללו על הבימה בין סמטאות גאולה באותו הלילה הנמהר: "חשכו המאורות..." "חשך עולם בעדנו...", לא היה זה כמשל, אלא משהו שכולם ראו אותו.

עד כדי כך הגיעו הדברים, שלא אחת "נתפס על חם" גמ"ח להשאלת ספרי מרן בארונות חדרי הפנימייה, והבחור הסורר הועמד לדין בגין הפצת חומר....

באופן חד ביותר זה התבטא, בימי פרשת "חדר ייחוד", שאמר בחור אחד באמת ובתמימות כנה: "הרב עובדיה הרי לא התקבל בעולם הישיבות...". תצילנה אוזניים.

והתופעה העלובה הזו השתלחה בכל בית מדרש ובכל בית כנסת "חניכי הישיבות". אמנם מודעה: "אין כניסה לספרי הרב עובדיה ולתורתו" לא היתה, אך כך בדיוק התנהל שם. יכולת לראות ספרי חב"ד, ברסלב, הרב קוק, וכל השנויים במחלוקתם, אבל לספרי מרן משום מה "לא היה מקום...".

ונימוקים נבובים היו גם היו: "הלימוד רדוד, שטחי, לא של בני תורה, בעלי בתים, חוזרים בתשובה...".

והתמיהה מתפרצת ובכאב, בגלל זה לא מכניסים את הספרים?! בגלל זה משמיצים?! מבזים?!

והסוד פשוט וידוע, הם ידעו כי אם הבחורים "חלילה יחשפו" לתורתו של מרן, ואפילו רק יציצו קמעא, אזי הם ידבקו בדרכו ובהשקפתו הצרופה והמסורה מדורי דורות: בלימוד ההלכה, בעיון הגמרא, בזיכוי הרבים וכו'.

ומזה הם פחדו! בסברותיהם הקלושות ניסו לכסות את הלהבה הגדולה שהפכה למדורה מאירה לעולם כולו, חשבו להסתיר את אורה ועוד הם חשבו שהם הולכים ומחשיכים אותה.

בג' בחשון הם התבדו! מיליון איש התנערו מכל

למעשה: הלכה!

היינו שם כמעט בכל מקום, בלוויה, באזכרה, באוהל המנחמים, וכולם דברו על התורה. הרב היה להוט על תורה, לרב היתה תשוקה לתורה בלתי נתפסת, בלתי נאמדת, וחסרת פשרות.

טובי הדרשנים, הספדנים, ראשי הישיבות עמדו שם ליד דוכן הנואמים, והבעירו את הלבבות בחשקתו הרבה לתורה, לשקידת התורה, ולעמל דלא מעלמא הדין.

אנחנו עמדו מהצד, ורצינו לדעת על איזו תורה, אנא פרסו את משנתו, גלו לנו את המסלה ואת הדרך. ולא מכולם שמענו.

אז בואו ונזכיר, מרן בכל ימיו צווח וצעק על לימוד הב"י מגיל צעיר, לעיין ולהתעמק בהיכלה של ההלכה, לפתוח ש"ע, נושא כליו, ולעלות ולהתעלות בדרכי ההלכה והפסק.

אשרינו שזכינו ובישיבתנו הקדושה העומדת בנשיאותו של מרן זצוק"ל מיום היוסדה בארץ. רבותינו שיבדל"א שגדלנו על ברכם חנכו אותנו ללמוד וללמד, לשקוד ולהתעסק בפסיקת ההלכה.

את הכלים כבר קיבלנו, בואו וניטול שאיפות טהורות מהתמדתו של מרן, ממסירותו לתורה ולכתיבת פסקי הלכה, ונפסע באותה המסלה של רבנו הגדול.

יש מישהו המטיל ספק בחשכת העולם?! חושך רוחני של טומאה ויצרים, עלטה הלכתית בעולם המתקדם, ואלמלא עמוד האש שהאיר לנו את הדרך, מזמן נפלנו בתהומות ובבורות.

כל כך פשוט להרגיש את זה, להבין את זה, אבל נחמה אחת מלטפת אותנו מחדש, פעם אחר פעם.

כבר אז כשנפל המתג, עוד בטרם עלינו ירושלים ציון מצאנו את עצמנו מגששים בתוך האפילה, ואשר יגורנו מיד הגיע, צומת - צריך לקרוע או לא? ואיך קורעים בכלל? מברכים דיין האמת? בשם ומלכות? חושך! לאן נפנה? אולי נמעד?

העינים עוד לחות וצורבות, הלב כואב, והפחד לחלל, עכשיו לאן: ימינה או שמאלה? תהום או דרך סלולה? איפה האור? איפה המאור?

ואז גילינו אותה, היא עמדה שם בצד, אבלה אך מהודרת - נברשת אדמדמה מעוטרת בהטבעות שחורות ומוזהבות - ספר "חזון עובדיה"- אבלות. היא שלחה קרני אור חדות וממוקדות, והצביעה בגאון על דרך המלך. ואז הבנו את הכל...

מאור ישראל! את אורך הגדול אכן איבדנו, וחושך וערפל נפל על דרכנו.

אבל את 54 המנורות שהצבת בסמטאות החיים, לצד בורות ומהמורות, בין שבילים ותהומות, אותם הכרכים עליהם עמלת ימים ולילות, אף אחד לא יוכל לכבות, ולאורם עוד נלך ונצעד, לדורי דורות.

אבא תודה.

אנתנו אחראים שההיסטוריה לא תחזור!

מכניעים את מרן, אם היו ממשיכים לסתום את המעיין של מרן, אילו צווחו נגדו ללא הפסקה: "אסור לחלוק על הבן איש חי", ואילולי סתמו עליו את הגולל בטענה כי קיבלנו הוראות הבן איש חי, היום לא היה לנו במה להתנחם!

היום אם נראה אברכים ות"ח שעמלים על התורה, מעיינים בהלכה, וכותבים גם להעיר על דברי קדשו של מרן הראש"ל, נטפח להם על השכם ונאמר: עלו והצליחו, מרן גאה ושמח בכם!

אדרבא זוהי ההוכחה הטובה ביותר להתמדה ללא גבול בספרי מרן, וככל שיש יותר דיונים על דברי קדשו סימן הוא שעוסקים יותר בתורתו, וזוהי הרי היתה משאת נפשו של מרן וזוהי הדרך אותה התווה מרן בכבודו ובעצמו!

כמובן אין דברינו נסובים אל אותם שמתעלמים מדברי מרן ומשיגים על דבריו בהתעלמות מוחלטת! לא גם על אותם המשיגים בחוסר דעת ובקלות העיון, חלילה לאדם לבוא ולהשיג על גדול הדור באיזו שהיא סברא או צד קלוש שמצא כלאחר יד, אלא לת"ח המעירים אחר העיון הדק היטב, עם הוכחות ברורות, ובכל הכבוד ואחר הקידה, נאמר: בא ברוך ה'.

מיותר להבהיר כי דווקא מתוך ההערכה הגדולה שרחש, ואת האהבה הגדולה לספריו ולתורתו, הלכו והצטברו הערות והארות על ספרי מרן הבא"ח. עד שלימים הוציא את הסדרה "הליכות עולם", שבה הרבה יותר ממאותם הלכות, הכוללים הערות וחיידושים על דברי הבא"ח.

אולם היו כאלו מזקני ותקיפי העדה, שראו זאת כולזול בכבודו של הבא"ח, ויצאו במלחמת חורמה נגד האברך הצעיר "שהעיז" לחלוק על אדוננו בן איש חי. הם פשוט סילקו אותו מבתי הכנסיות שלהם ולא נתנו לו מדרך כף רגל לבוא ולדבר שם "סרה" נגד רבם. ולא נחה דעתם עד ששרפו את ספריו בפרהסיא.

כידוע מרן נחלה מכך, והרדיפות כמעט ואיימו להפסיד לנו את הספרים היקרים הללו. אך הבורא ברחמיו חס עלינו ונתן לו את הכוחות לעמוד כנגדם, מרן המשיך למסור שיעורים בבתי הכנסת של עדת הפרסים ששמחו על ענק הרוח שבא להדריכם בנתיבות התורה, ולימים שכבר האירה שמשו את מלוא הארץ, ידע להשיב להם טובה על כך.

עד כאן ההיסטוריה, ועלינו רק לדאוג שהחלק הלא - טוב שבה לא ישוב ויחזור! אילו הרדיפות היו

עוד מאות שנים ידפדפו ללא ספק בספריו המאירים של מרן, הם יודפסו שוב ושוב, ויכבדו כל אוצר ספרים בארץ ובגולה.

אפשר בהחלט לקרא למתנה הזאת: "ספרי יסוד לעם ישראל" הספרים שהפכו להיות מורי דרך לכל יהודי באשר הוא, לידע את הדרך אשר ילך ואת המעשה אשר יעשה.

וברשותכם נעבור לרגע קט להיסטוריה, ונשוב משם עם משא גדול של מסקנות חשובות.

בימים ההם שמשו של ריש גלותא דבבל מרן הבן איש חי זיע"א כבר שקעה, אך רוחו תלמידיו וספריו הותירו עוד רושם מדמותו הכבירה. עלם צעיר נמרץ ורענן הסתובב מבית מדרש לבית כנסת וממקום למקום והעניק מתורתו לרבים. ההערצה הכבירה שפיעמה בקרב עולי בבל לרבנו הגדול הבן איש חי שכנה גם בלבו של השקדן הצעיר, וספרי הבא"ח היו פרוסים לפניו בכל עת, ורבים משיעוריו בהלכה נסובו על הספר בא"ח.

וכמובן התורה אמת כתיב בה, ואין בה משוא פנים, וכשהיה מקום להעיר על דברי המנהיג הגדול - הבא"ח, לא נרתע הרב והגיח גם את זאת לקהל שומעיו, את הערותיו העלה על הספר, וגם את מסקנותיו דרש ברבים.

המהפכה ההלכתית

את האברכים בלימוד הסוגיות אליבא דהלכתא, התחוללה מהפכה. רוב הכוללים עוסקים בלימוד הסוגיות אליבא דהילכתא. ספרי השו"תים מונחים על שלחנות הכוללים, והלימוד ההלכתי חובק זרועות עולם. ישנה מודעות גדולה ללימוד ההלכה גם אצל אברכים וגם אצל בעלי הבתים.

במעמד העלאת עצמותיו של מרן הגאון רבי **כלפון משה הכהן זצ"ל** בהר המנוחות, כאשר נקרא מרן לשאת את המשא המרכזי, בדבריו הוא עמד על כך שרבי כלפון הקים עולה של הלכה בג'רבא, בניגוד לדורות שלפניו שהיו לומדים פחות הוראה. כן ציין כי כיום בישיבת כסא רחמים, צועדים בדרך שהתווה. ופעם נימק בזה את הסיבה שזו הישיבה היחידה שהוא מקפיד לבקר בה מדי שנה (כאשר היה יוצא מחוץ לעיר), מה שהוא אינו עושה אפילו בישיבות שראשיה מקורבים אליו ביותר.

לא הערצנו את גלימת הזהב!

לא, ממש לא! לא את רקמת הזהב המתפתלת, הערצנו. כי גם כשהוא היה חבוש ב'שלייקס' מצוי, חשקנו לנשק את פיסת ידו המקודשת.

גם לא את דירת הפאר ברחוב הקבלן 45 (על-שמו של "קבלן ישראל". לא דירות הוא בנה, אלא דורות של זרע ישראל לריבואותיו), שהרי מעולם

הרב עובדיה חן

אם נידרש להצביע על המהפכה המרכזית שהצליח מרן לחולל בעולם התורה ובדרכי הלימוד, הרי שידינו תהיה מופנית באחת לעבר **לימוד ההלכה**. נושא שהיה עזוב ונטוש עד שבא הוא והעמידו במרכז הלימוד.

בנחישות רבה ובכל עת מצוא, ובפרט בדרשותיו לבני ישיבות ואברכים, זועק היה מדם לבו על חשיבות לימוד ההלכה. ואכן, הצליח להחדיר לעולם התורה את המסר כי לולא ידיעת הלכה איך לקיים מצוות בפועל, אדם אינו יודע מה הוא אינו יודע, וכמו שאמרה המשנה באבות (ב' ה'): "אין בור ירא חטא ולא עם הארץ חסיד".

אם בעבר לימוד ההלכה נחשב היה כלימוד רשות, שרק מי שהתחבר אליו למד, ומי שלא, פשוט דילג עליו ולא ראה צורך בלימודו, מרן הטמיע את ההכרה שלימוד ההלכה הוא חיוב גמור, ולא ניתן לוותר עליו בשום פנים ואופן, כי בלעדיו ניתן להיכשל באיסורים חמורים מבלי לדעת שהם אסורים.

עד לפני דור, רובו של עולם התורה עסק בסוגיות הש"ס ובמפרשים, מבלי לרדת לעומקה של הלכה. עיסוק זה היה נחלת בודדים בלבד שהתעתדו לכהן כרבנים ויושבי על מדין. ואילו כיום בזכות השפעתו של מרן שבמשך עשרות שנים מכתת רגליו ומדריך

יום הנזר והוסר הכתר

על לשונו הנעימה, להשתעשע עם ביטוי המפורסמים, ובעיקר לדעת את אשר יעשה ישראל.

החביבות של הדברים, המעשיות המיוחדות, הפכו לנכסי צאן ברזל בקרב עם ישראל בארץ ובתפוצות. אין מי שלא מכיר למשל את עשרת ילדיו של המצרי ממכת ערוב: "מוסטאפה" "עראפת" וכו' וכו', ואיך בדיוק האריה טרף את מוחמד, וכיצד רשם היהודי הנפחד את עשרת בני המן ואת טורפיהם.

ולא רק בסיפורים ובפרשת השבוע, גם בנושאים סבוכים שיתף מרן את קהל השומעים והיטיב להסביר את מחלוקתם של האחרונים והראשונים אם - 'יש בישול אחר בישול בלח', או מה הגדר בדיוק של 'פסיק רישיה ולא ימות'.

אפילו כשנגעו הדברים בדקדוקי גרסאות, חזר מרן על המציאה כי הרמב"ם לא גרס "דרחמי נינהו" ולכן אשה חייבת לכה"פ בתפלה אחת כהלכה, וכל בר בי רב ממאזיניו ידע לחזור על הראיות ועל הסברות, ואפילו מי היו הרבנים ומאיפה מוצאם.

גורלי לא פחות היה הרגע שמרן הסיט את שולי גלימתו משעון היד, והביט בו רגע כממימריה ואז אמר, יש אנשים שחושבים לעקור את תורת ישראל... יש עוד מעט בחירות... יש ויש, ובדפיקה אחת על השלחן חתך למאות אלפי אנשים את אשר יעשו. באותה הדפיקה קבע מי יהיה ראש הממשלה הבא, ובאותה הדפיקה חיזק ידי שלווחיו.

סביב השלחן הזה פתח את מערכות הבחירות, ומשם הודיע את דעתו הרמה בנושאים העומדים על סדר היום.

לא יצאנו בבוקרו של יום ששי להתפלל באחוזות טבולות בגינות מלבלבות ומעיינות נובעים, הנאים כפליים.

לדבר אחד כן, חשקנו וכיבדנו, לתורה!

אל התורה הקדושה השוכנת במוחו הענק, יצאנו מיליון איש באותו הלילה המר והנמהר והצבענו ברגלנו: תורה!

לכבודו של האדם הענק שבאומה, שגדולתו בתורה נודעת, ועל דלתותיה שקד, לילות כימים הגה בה, ובאהבתה שגה תמיד.

יהיה הלילה השחור הזה, מסר חד וברור אל יושבי כסאות העור בבירת ישראל, אם אז יצאנו 'רק' בשביל לכבד את מי שנתן לתורה כבוד בלתי נדלה, מה יקרה כשיגש מישהו לפגוע בתורה עצמה.

אילו יעניז מאן דהו לקרוע ולו בחור אחד מספסלי העץ, אילו יבוא אדם לפגוע ולשלוח יד בתורת ה', יעמדו מולו אותם מיליון נפשות זועמות ולא פחות, כגדר וחומה בצורה, שלא תבקע לעולם.

ליון של מרן

אם תשאל כל ילד בשכונותינו למה צריך ליון בעולם? הוא פשוט יתמה על "הבורות" וישיב על אתר: בשביל לשמוע את שיעורו של מרן במוצאי שבת.

כמדומה ששיעור זה של מרן, הפך להיות ברבות השנים, כשעה שבו כלל ישראל התחבר עם אורו של מרן, וספג שעה של תורה וקדושה, ואת הנהגתו הרמה.

רבבות בית ישראל רותקו במוצאי שבתות לשמוע את קולו של משה רבנו של הדור, להתענג

לכתוב בשפה עמוקה ורבנית, ולפשוט צורה וללבוש צורה כאשר מדובר בדרשות להמון העם, עד כי המעיין בספריו שו"ת "יביע אומר", לא יאמין כי הכותב והדורש - אחד הם.

להוציא מחד ספרים עמוקים מלאי חידושים המיועדים למי שתורתם אומנותם, ומאידך לחבר ספרים שכל בר בי רב דחד יומא יכול להתחבר אליהם.

לכתוב את "יביע אומר" העמוק (המתאים ללימוד ב'יום ליום') ומנגד את "יחווה דעת" הבהיר (המתאים ל'לילה ללילה').

בקיאות עצומה מול עיון מבעית וישר.

להיות אדם בעל רגש מופלג, וכשצריך - להשליט את השכל בצורה מוחלטת.

בהספדו של הגאון רבי יחזקאל אברמסקי זצ"ל על הגר"ח מבריסק זצ"ל, התייחס הרב לתכונותיו של הגאון המנוח ואמר: "כל מי שבא במחיצתו של הגר"ח, לא יכול היה להגדיר את תכונות אופיו, כדרך שרגילים אנו להגדיר בני אדם: רחמן או אכזר, קמצן או נדיב, כעסן או סבלן וכו'. מדוע לא היה אפשר להגדירו? מפני שכל מעשיו והתנהגותו היו על פי התורה! בכל רגע ורגע ובכל ענין וענין, היה נוהג כפי שהתורה מצוה עליו להתנהג באותו רגע".

זוהי דמותו של מנהיג עובד י"ה! גם כאשר מדובר בתכונות סותרות, הוא יכול למשול על רגשותיו ולשנות את אופיו ולהתאימו לכל מצב כרצון הבורא ולטובת העם.

דומה כי יכולת זו היא שהביאתו לכלל שלמות מנהיגותית.

בימי מלחמה הרגיע בקולו הרך את רבבות ישראל, וכשהוא לא שוכח לבקש מליבו הרחום שהצעירים יקחו את הזקנים לחדר המוגן בשעת אזעקה...

שם הוא זעק: הוא זכאי! ושם הוא צווח על כל המרים יד בתורת ישראל. שם הוא הרתיע על פרצות וגדרם, ושם גם הזכיר כי הבורא התחרט על שברא את שכנינו הישמעאלים. שם ומשם ינקנו כח וצידה לעמוד בעוד שבוע של דרך עייפה וצחיחה.

רבנו! כבר שבועות שחסרת לנו, פשוט כבר התגעגענו. מי יתן לנו לשמוע שוב את קולך הרחום, בביאת משיח צדקנו בקרוב. אמן.

ניגודים שיצרו מנהיגות

דומה כי הדבר המדהים ביותר באישיותו רבת הגוונים של מרן זצוק"ל, היא יכולתו המופלאה להכיל ולשלב בין תכונות קוטביות ממש. יכולת נדירה לה זכו יחידים במרוצת הדורות.

מצד אחד להיות שקוע בתורה בצורה שאין לה אח ורע ואפילו לא לשים לב לראש הממשלה ופמלייתו הנכנסים, ומצד שני לצאת אל העם ולהיות מעורב בעת הצורך לפרטי פרטים בנבכי הפוליטיקה. רגליו נטועות היו היטב בקרקע, ואילו ראשו נגע במרומים.

מחד גיסא להיות רך כקנה לכל אדם, ומאידך גיסא קשה כארז וצור איתן כאשר מדובר במערכות על קדשי ישראל.

לכתוב תשובה עמוקה בהיתר עגונה, ורגע אחר כך לשבת עם ילד יתום, לצחוק עמו ולרדת לרמתו.

זורם הנזר והוסר הכתר

ההלכה שהיה עזוב ונטוש עד שבא הוא והעמידו במרכז הלימוד!?

המדעים ביותר בתהליך המהפך שחולל, הוא שלא חיכתה לו שום תשתית מוכנה. את הכל הוא התחיל לבנות מכלום, מאפס. כמו ידיו, טיפין טיפין עמל על הישגיו. בחזונו הגדול - חזון עובדיה, הוא הציב בנחישות יעדים, וכבשם אחד לאחד עדי השבת עטרה ליושנה. מאחוריו לא עמד כוח פוליטי או יחוס של משפחה מכובדת. בזכות עצמו הגיע למה שהגיע, מתוך עוני מרוד, והיה מופת לכך שתורה מונחת בקרן זוית וכל הרוצה ליטול יבוא ויטול, ומי שמקיים את התורה מעוני, סופו לקימה מעושר.

לא יהיה זה יומרני לומר כי לא היה אדם בתבל כולה, זה כמה מאות שנים, כמו מרן, אשר זיכה את הרבים בהיקף כל כך גדול ורחב, הן במסירת השיעורים והן בספריו הנפלאים, והן על ידי שלוחיו ותלמידיו ממשיכי דרכו. מרן ראש השיבה הגר"מ מאזוז שליט"א התבטא במהלך השבעה, כי אפשר להניח שאילו היה מרן זצ"ל בתקופת ההשכלה, כי אז לא היתה ההשכלה מצליחה להרים ראש.

רבנו הגדול! אתה היית מתנת החסד הגדולה ביותר, שיכול היה בורא עולם לתת לדורנו. ועתה לאנחות עזבת אותנו... על זה היה דווה לבנו על אלה חשכו עיננו! גדול כים שברנו!

תמורתך מי יתן לנו!

אין לנו תמורתו!

העולם שאחרי פטירתו של מרן רבנו עובדיה יוסף זצ"ל, הוא בשום אופן כבר אינו אותו עולם. חד וחלק. יום ג' במרחשון התשע"ד, יחקק לעד. זוהי נקודת זמן היסטורית שחשוב לציין אותה, שכן מתאריך זה מתחיל דור חדש, דור אחר, שאין לנו מושג איך וכיצד יתנהל.

לא ניתן, פשוט לא ניתן לדמיין את דורנו ללא דמותו הקדושה. עוד רבות ידובר על חייו ופועלו, אך כעת חשוב להפנים את גודל האבידה והחלל העצום שהותיר בלכתו.

צריך להבין כי מדובר בדמות המופת המשמעותית והמשפיעה ביותר לעם ישראל בכל מאות השנים האחרונות. כמעט ואין תחום גשמי ורוחני בחיינו שלא הטביע בו חותם זהב בל ימחה.

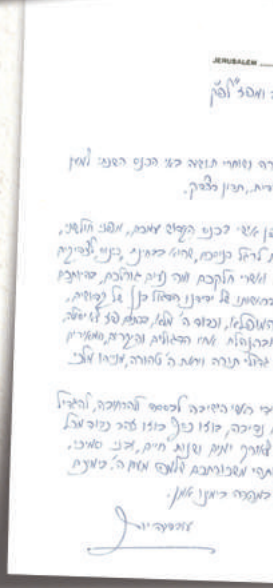
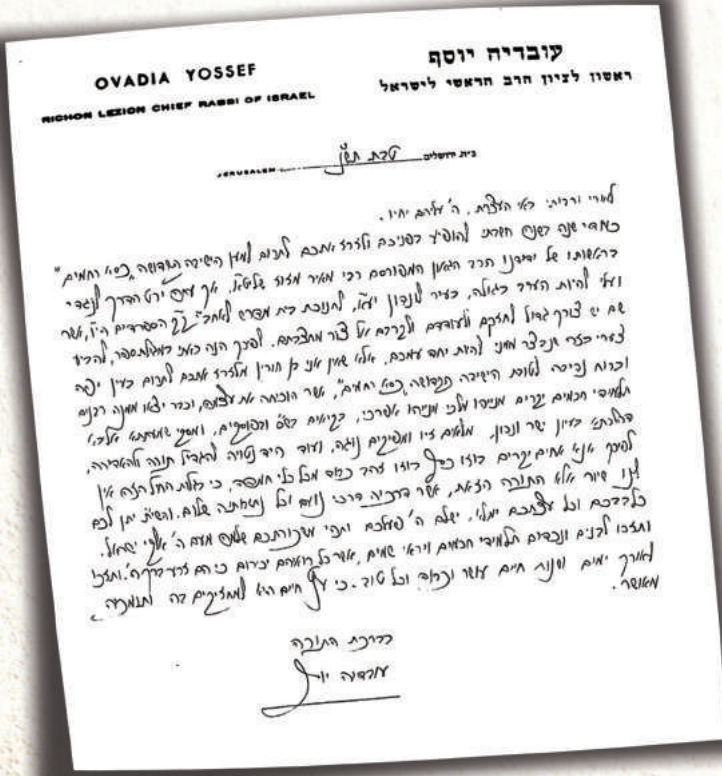
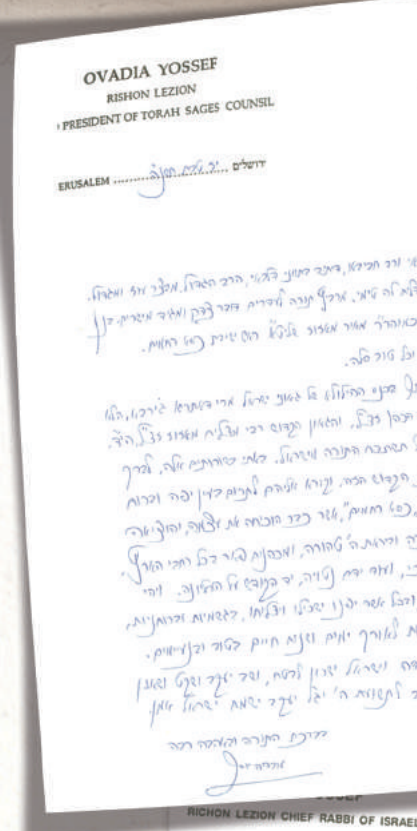
רק לדמיין מעט, כיצד היתה נראית יהדות ספרד בלי היחלצותו ההרואית למען רוממות קרנה מחד ומאידיך בלימת הידרדרותה והשבת כבודה ותפארתה?! איך היתה נראית תנועת התשובה המשגשגת, אם בכלל היתה כזו, לולי הוא שהקימה בעשר אצבעותיו מן המסד ועד הטפחות?! האם היינו רואים מאות אלפי בני תורה, בלעדי טרחתו במשך עשרות בשנים לכתת רגליו לכל כפר ועיירה לדבר על לבם של העם שבשדות שישלחו את בניהם לתלמודי תורה ולישיבות הקדושות?! היכן היה עולם

ורם הנזר והוסר הכתר

ני כתב אשר נכתב בי'ז המלך

לקט מכתבי ברכה וידידות
שכתב מרן לרבני הישיבה ולבאי ערב
ההילולא כאשר נבצר ממנו להגיע אל הערב.

והיה הוא

יהיה

זנתה ישיבתנו הקדושה ומרן פא
נשיא עבור הנלאנק, ולא שם לא
בכל הזדמנות דיבר בשבחה של
ונשא את דברו. היו תקופות בהם
ימים בהם קיבל את בחורי הישיבו
הימים הנפלאים שהיו והיום הם א
הנפלאה, ולהיזכר בערגה בשעו
עיניך רואות...

ההמונת'ו

קודש

פאר הדור זצוק"ל שימש לה ננשיא מראשית ימיה, לא
לצורכי מס ותרומה, אלא ננשיא בממלכתו נהג עימה.
של הישיבה, ובהרבה אירועים וננסים ניבד בנוכחותו
הם מסר שיעור הלכתי בישיבה בהזדמנויות קרובות, והיו
ישיבה ורבניה למעונו. אחרי מות קדושים יצאנו לתעד את

הם אינם, לחזות בידידות

שעות המרגשות, והיו

ת...

בשיעור בישיבה ברח' הרב שר

באזכרה של הרבנית ע"ה

יום הנזר והוסר הכתר

נשיאי הישיבה מרן והגאון רבי כדיר צבאן

הילולא בחדר האוכל

מעניק הקדשה לאחד התורמים

יום הנזר והוסר הכתר

באחד מכנסי הבחירות

מוה"ר הרב צמח מגיש למרן את הכרך הראשון סדרת 'אוצר ההלכה'

בדיון על נושאים העומדים על סדר היום

בחנוכת בד"ץ "משפט וצדק"

יום הנזר והוסר הכתר

ידידות מופלגת

לכה'

יחזו

**המכה עוד טריה וכואבת, העיניים עוד לחות וצו
התכנסו והתאספו מאות מאברכי השיבה תלמיז
רבנו עובדיה יוסף זצוק"ל | להיפרד מהגדול שז
בתום שבעת ימי האבל ובמלאות י"ג שנים לפטי
שנסתלק ועל ה**

אמתים

**נ וצורבות, והלב לא מפסיק להיאנח | המומים רצוצים ומסרבים להאמין
למידיה וקהל רב לבנות את פטירתו של מאור ישראל רבן של כל בני הגולה
ל שעמד עליהם כנשיא וכרועה, וממלאך ה' שנשלח להאיר את הדרך |
'פטירת מוה"ר הגאון רבי משה הלוי זצוק"ל ישבנו ושמענו על גדול הדור
על הגדול שנגדע בדרבנו לאותו המעמד.**

פלא גדול:

שקידה מופלאה וחיבור לעם

המנחה: הרב מצליח מאוזז שליט"א

חז"ל אומרים במדרש, הקב"ה ברא את האור ואת החושך. אומרים חז"ל "אור" אלו מעשיהם של צדיקים, "חושך" אלה מעשיהם של רשעים. ועדיין איני יודע במה הקב"ה חפץ בזה או בזה, כשהוא אומר "וירא אלהים את האור כי טוב", הוי אומר במעשיהם של צדיקים. אבי הישיבה מורנו ורבנו הרב שמחת כהן, מקשה, היתכן? אין אני יודע במה הקב"ה חפץ במעשיהם של רשעים או במעשיהם של צדיקים, עד שהפסוק צריך לבוא וללמד אותנו "וירא אלהים את האור כי טוב"?

מתרץ מורנו הרב שמחת כהן, ישנם שתי דרכים ללמוד יראת שמים, עבודת ה'. ישנה דרך אחת, כשרואים את מעשיהם של הרשעים ואת העונש ואת הגמול שהם קבלו, ומזה האדם למד כמה האדם יכול להתדרדר, וכמה עונש הוא מסוגל לקבל. וגדולה מידה טובה ממידת פורענות חמש מאות פעם. אבל, ישנה דרך נוספת, להתבונן במעשיהם הטובים של הצדיקים ומהם ללמוד. וממה שהקב"ה מעדיף וחפץ שנתחזק "ממעשיהם של צדיקים"!

היום אנחנו נמצאים באזכרה של מורנו ורבנו הגאון הרב **תפלה למשה** זצוק"ל שזכיתי ולמדתי אצלו 5 שנים רצופות בישיבה, היום אנחנו גם מקיימים את האזכרה במלאות השבעה של מרן נשיא הישיבה, מורנו ורבנו מרן **יביע אומר** זצוק"ל.

שני האישים הגדולים הללו, היו מופלאים

במעשים שלהם, בשקידה שלהם, והפלא הגדול שאעפ"כ הם לא היו מנותקים מהעולם, הם היו כ"כ מחוברים, היו כ"כ פעילים, מי שקורא את הספר "והאיש משה" רואה כי עם גדולתו של הרב, ידע לעזור לאנשים, ידע לעזור גם בקניית דירה, האם השכונה הזאת טובה לי או לא טובה, כך גם מרן "יביע אומר" כפי שכולם יודעים כמה עזר לכולם ובכל תחום, זה מדהים, איך אפשר עם התמדה מופלגת, מופלאה, כמעט עד כלות כוחות אנוש, ועם זה לעזור לאנשים, החסד, חסד ואמת יקדמו פניך, פלאות של ממש.

מרן בנה:

"צריך לקחת ולנשק את בני הישיבות"

חה"כ הרב אליהו ישי

ברשות מורנו הגאון מרן ראש הישיבה הרב מאיר מאוזז שליט"א, אחיו היקרים, ראשי המוסדות, רבי צמח ואחיו, אחים שלא יפרדו, מכובדי, הדיין המצויין רבי דוד עידאן, הרב יעקב ששון נכדו של מרן, המנחה היקר רבי מצליח, הרב אלימלך, קהל קדוש ונכבד.

אני אספר לכם בקצרה מספר דברים, אבל בעיקר מסר אחד, מה זה 'משה רבינו של דורנו' כפי שמשה רבינו היה כולל כל נשמות עם ישראל, כך הרגשתי ואני מרגיש שעליו השלום מורנו ורבנו היה כלל ישראל.

האמת אתם מתחנכים וגדלתם פה אצל ראש הישיבה, שהוא מהיחידים שיודע לתאר מה זה מורנו ורבנו. אני אמנם גדלתי אצל הרב, גדלתי על ברכיו איזה חצי יובל ולמעלה מזה. במיוחד

יורים הנזר והוסר הכתר

בכי. לא ראיתי את זה אף פעם בשום מקום - בכמות כזאת, בזעקה, בכאב, בשבר, ובכמויות של דמעות. העזתי פעם אחד כתלמיד לפני רבו, אמרתי למרן, מורנו הרב, מרן אומר את הוידוי פעם ועוד פעם ועוד פעם וממיר בבכי, מרן יכול להגיד על עצמו בטלנו תורתך?! נכון, צריך להגיד את הוידוי חטאנו עוינו פשענו גזלנו חיללנו שבתות ומועדים, ודאי שמרן לא עשה את זה, אבל ככה לבכות, הוא תופס לי את היד ואומר לי: "רבי אליהו - ככה מחבק ומלטף אותי ומתחיל לבכות, הוא אומר - אני בוכה על עם ישראל, מה אני אענה לבורא עולם ביום הדין, מה על העם שלנו. מה על אחינו עם ישראל כולנו עֲרָבִים זה לזה. כמה ילדים לא אומרים קריאת שמע, איזה חינוך מקבלים", אני אומר למרן: "ב"ה כבודו הקים תלמודי תורה", בוכה ואומר: "לא מספיק, למען ד' תעשה טובה, אני מתחנן אליך - אלה המלים - תעשה עוד מבצע רישום, תביאו עוד ילדים לתלמודי תורה", הוא זועק ובוכה כאילו עכשיו הבן שלו נמצא באיזה בית ספר חילוני והוא רוצה שיביאו אותו לת"ת. אומר כמה מחללים שבת ובוכה ובוכה וחוזר על זה, אני זוכר למחרת בנעילה, דפק על השולחן, ואמר: שאלו אותי למה אני בוכה? ואז הוא חזר על הדברים האלה, וביקש מכולם שיירתמו למשימה הזאת. זה אדם שאיכפת לו מכלל ישראל. זה אדם שהיה בוכה יום יום,

אני זוכר סיפור מענין במלחמת 'חומת מגן', אתם זוכרים את הפיגועים שהיו בירושלים כל שני וחמישי, וגם בנתניה ובכל המקומות, שד' ישמור כל יומיים אוטובוס מתפוצץ, פיגוע באיזה מסעדה, מקום כזה או אחר. עכשיו תראו מה זה מנהיג, מרן מרים אלי טלפון, אומר לי: תודיע לראש הממשלה שרון, שאם הוא לא משיב מלחמה שערה - ובבכי,

ב-14 השנים האחרונות כראש התנועה, אבל כל פעם שאני רואה את ראש הישיבה, אם זה בארץ או בחו"ל בנסיעות, שאומר דברי תורה ופסקי הלכה, באיזה דחילו ורחמי בהתלהבות בשמחה ובהתרגשות ובדמעות כשהוא מזכיר את מרן או פסק הלכה של מרן.

מראש הישיבה פה לומדים הכל, אני לא מכיר עוד ישיבה שיודעים ללמוד מה זה מרן, את הספרים, את הפסקים את המהות של ההנהגה, את העצמה של הקדושה שיש במרן, כמו שלומדים פה בישיבה הזאת. וזה לומדים מראש הישיבה. כשאנשים חולים באים אלי, אומר להם תשמעו את השיעור של מרן תרגישו יותר טוב. הוא מספר שזה קרה אצלו לפני עשרות שנים, זה סיפור שמרגש, ואצל ראש הישיבה אנחנו רואים את זה רגע ורגע בצורה אמיתית, מובהקת, ברורה.

לפני כ-14, 15 שנים, התפללנו בכיפור ביחד פעם ראשונה, ומאז ועד היום כשמגיע יום הכפורים ומגיע וידוי ובמיוחד הוידוי הגדול, איך תמיד מרן אומר, "איך אפשר לא לבכות ולא להזיל דמעות ולא להתייפח מבכי כשמגיעים לוידוי. מי שלא בוכה יש לו לב של אבן", מרן היה משתומם, מתקומם איך יכול להיות שאדם לא בוכה, אבל כל אחד ואחד עם העוונות שלו, עם התחושות שלו, עם הבכיות שלו. מורי ורבותי, לא יאומן. אני בפעם הראשונה כשראיתי את מרן בוידוי הגדול, ובכלל בכל וידוי ווידוי, מתייפח וממיר בבכי, דמעות שלישי, הייתי בוכה מזיל דמעות כמו תינוק רק כשהייתי רואה אותו בוכה, וכשהוא היה אומר חטאנו, עוינו, בטלנו תורתך מילל בבכי, רב כזה, כמה וידויים אנחנו צריכים לעשות. לא הבנתי. אפשר לבכות כמו כולם, אבל איך אפשר לחזור וידוי אחר וידוי ובאיזה

הצער. יה"ר שבעז"ה יהיה עלינו מליץ יושר, ויזעק לבורא עולם שיאמר די לצרותינו, ונזכה למשיח צדקנו אמן ואמן.

מוה"ר הרב משה:

"כל התורה שלי בזכות הרב עובדיה"

**הרב שי אלימלך שליט"א מנהל מוסדות
"האיש משה" בת-ים**

ברשות מורי ורבותי.

היום הזה הוא יום שקשה לנו לדבר עליו שאנחנו נזכרים במורנו ורבנו הגאון המופלא הרב משה לוי זצ"ל.

הרב בגדלות שלו אפיין אותנו דבר אחד שאיתו דרך בילדותו ועמו המשיך הלאה - העקביות! מורנו הרב זצ"ל היה עקשן מילדותו בכל דבר, בכל עניין, לעולם לא תנצח אותו שום קושיא, כשהיינו בשיעוריו של הרב, לא עמדה מעולם קושיא שהוא נתקע עמה, אם לא באותו היום למחרת בבוקר כשהיינו מגיעים. אני זוכר שלמדנו אצלו מסכת שבת ושם הרב העלה מעצמו קושיא על המשנה, מדוע המשנה הביאה את דעת רבי יהודה שחולק והוא לא להלכה, הוא עצמו שאל, לא אנחנו, וכל התלמידים ניסו לענות והרב דחה את כולם. ואז הרב הרכין את ראשו ארבעים דקות על השולחן ואנחנו מסתכלים כל התלמידים, כמה זמן אפשר להרכין את הראש ולהתעמק, היה אומר לנו, כשאני חושב, אני לא חושב רק על התירוף, אני אחשוב גם על הקושיא שאתם עומדים להקשות על התירוף, ומה אני אתרץ על כך. ואח"כ נתן תירוף מאד יפה, אני זוכר רשמתי אותו.

צעקות ואח"כ בכי - זאת ממשלת דמים, ואני פורש מהממשלה! והתחיל לבכות. וכך היה. באתי לשרון, ותוך שבוע שבועיים יצאנו למלחמה הזאת, 'חומת מגן' מה שקוראים אותה, בג'נין בשכם וכדומה.

כשהיה גזרות על עולם הישיבות, לפני כמה שנים כשניסו לפגוע בקצבאות, או בפרט ובמיוחד בתקציב הישיבות, הוא אומר: הם לא יודעים מה זה בני הישיבות שלנו, בני הישיבות צריך לקחת ולנשק אותם! איזו אהבה היתה לו לבני תורה, איזו אהבה היו לו ללומדי תורה.

אגב, הוא לא היה מחזיק מעצמו כלום, זה מבהיל, מבהיל לחשוב מה זה 'משה עניו מכל אדם', כשהייתי יושב איתו בכל מיני דברים, היה אומר לי, מה אני בחיי ובוכה, בירך איזה משהו, אשה עקרה אחרי הרבה שנים והיא נפקדה, וסיפרתי לו, התחיל לבכות ואמר ד' שמע תפילתנו, מה אני מה חיי, לא מחזיק מעצמו כלום.

מרון היה ענק שבענקים, ענק שרק היום אנחנו מבינים איזו מנחה הוא העלה איתו לשמים, מי עלה לשמים עם עשרות סיומי ש"ס, עם עשרות ספרי תהלים שקראו, עם מאות אלפי בקשות, כל אחד קבלות שקיבל על עצמו ורבבות של קבלות. כ"כ הרבה צדקה, ים של דמעות, כך מרון עלה לשמים, כך נשבה ארון האלהים, ועם זה הוא עלה לשמים.

כמו שפה הוא בכה למשיח, כמו שפה הוא זעק למען עם ישראל ונלחם, וכאב את כאבם של עמ"י, עכשיו הוא תחת כסא הכבוד. אנחנו מבקשים מהקב"ה שישמע את מרון, ושמרון משם יתפלל על עם ישראל, ויזעק שם את הזעקה של לומדי התורה, את המלחמה נגד לומדי התורה. והוא אין כמוהו יודע ומבין את הצער של הדור האחרון, הוא חי בתוכנו, משיח אלהים, חי בתוכנו ויודע את

זורם הנזר והוסר הכתר

התמונות שלו לא התפרסמו, הכל בענווה, אמר אם אני צריך תורתו של אדם תכריז עלי, והוא היה אומר אנשים מחפשים תארים אם לא יכתבו פלוני אתה התואר הזה והתואר הזה הוא יפגע. אומר לא כך דרכה של תורה. הרב ע"ה הענוה הזאת נבעה מנקודת האמת שהיתה צרופה בו חזק חזק. והוא העיד שבשתי הנקודות האלה של האמת והענווה הוא נדבק ממרן ראש הישיבה שיבדל לחים טובים. שומעים את מרן ראש הישיבה, זה לא להאמין, אני אומר לאנשים מי שלומד בישיבת כסא רחמים, ולא למד ענוה, ולא למד אמת אז הוא חסר מהישיבה. שהרי אתם רואים את מורנו הרב צמח, מורנו הרב רחמים, א"א שלא לדבוק בענווה באמת, א"א לעולם לא ידברו אחד בפה ואחד בלב. זה הדגל של הישיבה.

והרב בכל מקום היה מפרסם את הישיבה, אני זוכר מורנו הרב הגאון הרב צמח היה מביא לי כרטיסים של ההילולא למכור בחולון, והייתי אומר לרב, הרב אני צריך למכור כרטיסים, אז הוא אמר אין פה מה לדבר, הוא אומר מורי ורבותי, חייבים כולם לסייע, פלוני, אתה תיקח כרטיס, אתה תיקח שתיים, ואף אחד לא יכול להגיד לו כלום. הוא אמר: אני מבטיח כל מה שאדם משקיע יחזור בכפל כפליים. ותמיד הרב ע"ה לעולם לא יאמר משהו והוא לא יעשה ראשון, היה אומר תקנו כרטיסים והוא ראשון, מה יש לו, חי כאחד העם, הוא הראשון מוציא כסף, לפני כולם, נותן לי, אומר: קח, זה בשביל הכרטיס, הוא לא יגיד לך תקנה, והוא לא יקנה, אין אצלו דבר כזה, תמיד הוא הראשון נותן כסף לקנות כרטיס לישיבה. כי הוא ידע מה גודל של ישיבת כסא רחמים, הוא ידע שהישיבה הזאת מחוללת מהפכה בעולם, זה עמוד האש של

העקשנות שלו להצליח בתורה הובילה אותו להצליח בכל קושיה הלכתית. הובילה אותו להעמיד מאות אלפי תלמידים ברחבי הארץ ותלמידי תלמידי תלמידים. ומדוע? כי הרב היה חד בלימודו. ברור, לעולם לא אמר דבר מפוקפק, אם הוא לא ידע, אמר אני לא יודע, ואם התווכחנו עמו בהלכה והיו התווכחויות ותמיד הוא שמע את כולם, היה אומר, כן, בבקשה. ועוד פעם יש למישהו שאלה, כן בבקשה, ושומע, ושומע.

כשהוא מדבר איתך בשיעור הוא אריה ולביא, לפעמים הייתי מרגיש שאולי ח"ו יש לו קפידה על איזה תלמידים שיותר מדי מתנצחים עמו, אבל הייתי רואה בסוף השיעור ואת והב בסופה, מקרב, מדבר, שומע, דואג. אחרי שהרב היה חולה בתש"ס עבר ניתוח וחזר ללמד בישיבה, אז הוא שמע על אחד התלמידים שלא ישן מספיק ויש לו כאבי ראש, אז אמר, כך אמר בלשון, אנחנו גם אכלנו את אותו דבר, גם הוא לא ישן מספיק, וזה לא טוב, וצריך להקפיד על שש שעות שינה. בשיעורו בחולון שמענו אותו אומר, אף על פי שיש לו ייסורים ואף על פי שקשה לו אבל יש לו מרץ כמו נער בגיל 12. מאיפה בא המרץ הזה?

כתוב בפסוק ואתם הדבקים בד' אלדיכם חיים כולכם היום, יש מגנט, הוא נמשך לברזל, יש מגנט מלאכותי אם אתה לוקח סליל של נחושת ואתה מזרים בו זרם חשמלי באופן מסוים, הוא נהפך להיות מגנט, אבל עד שאתה לא תזרים את הזרם הנכון, הוא לא יהיה מגנט, הוא לא ידבק. הרב ע"ה היה בבחינת ואתם הדבקים, הוא הזרים בגופו זרם של תורה, עד שהוא נהיה מגנט בקב"ה, לא היה שייך אצל הרב ע"ה עוד משהו.

באמת את הרב משה לוי הרבה לא הכירו,

צריך להתחיל בשעה 11, 11.15 הרב עוד לא מגיע, 11.30 רבע לשתיים עשרה, שתיים עשרה, שתיים עשרה ורבע, אנשים כבר רצו ללכת, אנחנו זכינו להשאיר, אנחנו ועוד כמות מצומצמת של אנשים והרב הגיע, הרב נכנס, היה שנת שמיטה, תחילת שנת שמיטה, ופתאום אחד שאל אותו אם מותר לקנות דבר שהוא היתר מכירה או דוקא שהוא יכול של שמיטה. אז הביט בו הרב ואמר, תדעו לכם, כך הוא אמר הלשון הזה, אמר כל מי שמדבר ומצפצף בענין היתר מכירה לא מבין בהלכה, זה הלשון שהוא אמר, עד כדי כך, אמר תדעו לכם אפשר לסמוך על ההיתר מכירה, אצלנו בבני ברק זה קל, יש לנו חנות ליד הבית, אבל אתם פה בחולון, אמר לו אחד אנחנו צריכים לנסוע עד אזור התעשייה של חולון, אני צריך לנסוע עד שם, אמר לו אתה לא צריך לנסוע, אם יש לך שתי חנויות לידך, אחד של היתר מכירה ואחד שלא, מהיות טוב אל תקרא רע, תיקח בחנות השני, אבל אם אתה צריך להרחיק מרחקים בשביל זה, ודאי שלא, כך היתה דרכו של הרב, גם בשיעורים שלמדנו אצלו בישיבה. אם יש לו הערה על רב, לעולם לא חסך אותה, אמר לנו, התלמידים לא נראה לי כמו רב פלוני, ויכול להיות אחד מהגדולים הפוסקים הספרדים והאשכנזים, הן בהשקפה והן בהלכה, למה, הוא רצה להרגיל אותנו, שמחר, מחרתיים, כשאתם תפסקו הלכה, ויהיה לכם אמת ביד, אל תחששו, תרשמו תכתבו, אמנם תכתבו בענווה.

בזמנו כשהוא הוציא את הספרים תפילה למשה, אז היה רעש, בחור צעיר, עוד אין לו שלושים וחולק על הרב עובדיה, איפה נשמע דבר כזה. וקמו עליו רבים, הרב נחלש דעתו, רבי ציון רבי שהוציא ספר עבודת השם נסע אתו למרן הרב עובדיה, נכנסו

העולם הספרדי. דגל התורה של הספרדים הורם פה בגאון עולם. הוא העריך כ"כ את הישיבה, היו לו הצעות להיות ראש כולל פה, רב ראשי שם, כל מיני מקומות אבל הוא דחה את כולם, הוא העדיף להמשיך ולהיות בישיבה תחת מרן ראש הישיבה, מקורב לרבנים וללמד תורה בפשטות ובענוה, ולכתוב ספרים זה היה הרב.

היתה לו אהבה מיוחדת למרן הרב עובדיה, האהבה שלא תסולא בפז, בביתו היתה תמונה של מרן זצוק"ל.

בשיעור בחולון הרב מלמד הלכות ברכות והרב עובדיה סבר אחרת בדיון מסוים, ואחד בשיעור לא יודע איך מתנהגים בפני רב פוסק, יהודי תמים, יהודי טוב ירא שמים, הוא מצביע על הרב, הוא אומר לו, כבוד הרב, ידוע ספק ברכות להקל, הרב אומר לברך, מרן הרב עובדיה אומר לא לברך, אני עושה ספק ברכות להקל. אז הרב הביט בו, ואמר, אתה חושב שאני חולק על הרב עובדיה, כל התורה שלי בזכות הרב עובדיה, רק שאני עיינתי בדיון ומצאתי פוסק פלוני, ונראה על פי הסברה וכך וכך, שזו ההכרעה, ולכן אני סובר שתברך, יתכן מאד אם גם הרב עובדיה יוסף יראה את הדבר הזה גם הוא יסכים. כך הוא אמר,

בשנה האחרונה לחייו, הוא הלך להתברך אצלו ומרן הרב עובדיה ביקש ממנו ואמר לו, ספר דבר שמיטה לא נשאר לי אם כבודו יכול להביא לי כי הוא רוצה לכתוב תשובה, והרב בזכות זה הדפיס עוד ספרים רבים חוץ מספר דבר השמיטה.

הדרשה האחרונה של הרב ע"ה בחולון, היתה הנושא שמיטה, זה היה אחרי ראש השנה תשס"א בבית הכנסת מגן דוד, הרב לא ידע שהוא חולה והוא חשב שזה מהמזגנים שהוא התקרר, והשיעור

זורם הנזר והוסר הכתר

עובדיה, מאות ואלפים שנכנסו אצלו לא שם לב שהם נכנסו, גם כשאותו רב נכנס, מרן לא שם לב. היתה כוס תה על השלחן, עד שהרבנית אמרה לרב שהרב פלוני הגיע, אז מרן אמר אני לא שתיתי מהתה, עכשיו התה חצי כוס ריקה... מסתכלים על הבגדים של הרב עובדיה, נשפך עליו הכוס תה חם והוא לא שם לב, והוא המשיך ללמוד, והוא ראה את זה במו עיניו.

השקידה של הרב משה לוי היתה כזאת נדירה, שהוא הצליח לתפוס שם של אחד מגדולי הפוסקים בגיל צעיר, סיפר הרב חיים רבי מחולון שהוא שמע ממקור מוסמך מאד, כך הוא אמר בלשון הזה, שמרן הרב עובדיה אמר אני שמח שבדור הזה יש את הרב משה לוי שיהיה מי שימשיך אחריו אחרי מאה עשרים שנה, הלילה אנחנו מבכים שניים, את מרן פאר הדור שהלך ואת גדול הדור הבא שהיה יכול להיות. הרב עמאר שהספיד בהלוויה את הרב משה, אמר ראינו איך גדול הדור הבא צומח ופתאום נקטף באיבו. בשבוע שהרב ע"ה נפטר אשה אחת בצפת חלמה חלום שיש גזרה מאד קשה על עם ישראל, ונרעשו השמים והחליטו שיקחו את גדול הדור כפרה על הדור כדי שלא יהיה גזרה, מי רצו לקחת את מרן הרב עובדיה, ואז נהיה רעש מאד גדול בשמים, אמרו אי אפשר כל הדור זקוק לו, כל הדור צריך לו, אמרו תחפשו משהו אחר, חפשו אמרו הרב משה לוי, ונחתם הדין, האשה קמה בבוקר והנה חלום, פנתה לראש כולל שנמצא שם בצפון בצפת, סיפרה לו החלום, אמר הרב עובדיה אנחנו מכירים, הרב משה לוי אני לא מכיר, ואז נשאר כתעלומה, ביום ההלוויה של הרב, ביום חמישי, אותו ראש כולל בא לפה לבני ברק והוא שומע את ההכרזה, הלווייתו של הרב הגאון הרב

פנימה אל הקודש, אומר לו הרב, הרב משה לוי הוציא הספרים והרב נתן הסכמה, ואנשים מדברים שהוא חולק על הרב, והרב נחלשה דעתו, אז הוא אמר לו, אתה חושב שלי לא קרה אותו דבר. גם אני כשהוצאתי יביע אומר וכשהוא דיבר שמסר שיעורים בבן איש חי וחלק על הבן איש בדברים מסוימים קמו עליו רבים וביניהם היה גם רב גדול שקם עליו, והרב עזרא עטיה קרא לו, אמר הם לא מבינים תעזוב אותם, אתה תמשיך בדרכך, אתה צודק, אז הרב עובדיה אמר לרב משה, מה התורה של אבא שלי, התורה שלי, התורה של בורא עולם. אם נראה לי אחרת תכתוב, בירך אותו ועודד אותו. פעם בשיעור בחולון הרב אמר אנשים היום מחפשים הרבה כבוד ותהילה שהם יחשבו שהם גדולי עולם. אבל חסר להם דבר אחד, הוא אומר, הם רוצים להיות הרב עובדיה בלי העמל של הרב עובדיה, בלי השקידה של הרב עובדיה, בלי היגיעה של הרב עובדיה, איך אפשר, הרב עובדיה חי בעניות ולמד תורה ושקד ושקד, ההביל את כל ענייני העוה"ז אז הוא נהיה הרב עובדיה, אז הוא באמת גאון עולם שדורות רבים לא היו כמותו.

פעם כשהתחילו להשים שומר בבתי ספר, אז נהיה גם שומר בישיבה. אז הוא ראה שהתלמידים מפטפטים עם השומר בישיבה שנמצא בפתח, אז הוא אמר, תגידו, מאיפה יש לכם את הזמן לדבר עם השומר, תביאו לי את הדקות האלה אני צריך אותם, אני צריך את הדקות האלה, הוא אומר, עושים לי תה מניחים לי אותו על השולחן, באים אחרי שעתיים הוא נשאר אותו דבר, אז איך יש לכם זמן. העיד אחד הרבנים בחולון כשהוא הגיע למרן הרב עובדיה לביתו, הרבנית היתה חיה אז, הכניסה אותו פנימה הוא עומד בחדר, כידוע הרב

ואז באו לרב עם שעון עם מחשב אמרו, זה, הרב, מותר לטלטל? הוא אומר, תראו, מרן ראש הישיבה אמר לא לטלטל השעון, עכשיו רוצים לטלטל שעון עם מחשב, איך אפשר לטלטל הדבר הזה, תמיד הנהיג אותנו ללכת בדרכיו של מרן ראש הישיבה שיבדל לחיים טובים ודרך הענוה והאמת ואנחנו כל תלמידיו של הרב משה לוי יודעים שכל הזכות שהתגלגלה לרב משה לוי זה בזכות מרן ראש הישיבה ויזכה הקב"ה להאריך ימיו ושנותיו בנעימים, בעזרת ד' יתברך, יאריך ימים הוא וכל אחיו הקדושים במהרה בימנו ואמן.

כאן עמד מרן ראש הישיבה שליט"א והספיד למעלה מארבעים דקות את דמותו של מרן נשיא הישיבה ומו"ר הגאון רבי משה הלוי זצוק"ל. דרשתו נדפסה במדור הדרת מלך.

הסבא הגדול

נכדו של מרן, הרה"ג רבי יעקב ששון שליט"א

ברשות כבוד הרבנים!

אני לא ראוי לעמוד לפניכם, ישיבת כסא רחמים - היום אומרים: מדינת ישראל 'אי של שפיות' במזרח התיכון, ישיבת כסא רחמים היתה תמיד 'אי של שפיות' בבני ברק, גם בימים הקשים ביותר. אני זוכר כמה מרן היה שמח בשמחתו של כבוד ראש הישיבה, והיה עצב ומצטער מאד בצערו, היה אוהב את הבחורים

משה לוי יוצאת הוא בא וסיפר הסיפור בישיבה. אני אסיים על הרב משה סיפור אחרון, בבית כנסת סודאי לפני שנים, הרב מסר שם שיעורים שנים רבות ואז באותה העת לא רצו להדליק את המזגנים, אמרו למה אתם לא מדליקים את המזגן, אמרו הרב, אין כסף לבית הכנסת ומצמצמים הרב כעס, אמר, מה בית כנסת יהיה בלי מזגן ובנק יהיה עם מזגן, בנק יותר טוב מבית כנסת, תדליק מיד את המזגנים, הדליקו, ואז הוא אמר, מורי ורבותי לא צריך כסף צריך גבר שבגוברין שיקום ויגיד יהיה כסף יהיה כסף, ואז הוא סיפר, אמר שהוא פתח את הבית הכנסת יוסף דעת אז באו לרב אמרו לו הרב חם צריך מזגנים, אמר תעשו, אמרו אבל זה עולה 45 אלף שקל, אמר בסדר תעשו, אבל אין כסף, אומר תביאו את הצ'קים ואנחנו נחתום יהיה בסדר הכל יעבור, התפלאו, פתאום בא אליו אחד, הוא אומר הרב אני ידעתי שיש לו כסף אבל לא רציתי לפנות אליו, הוא בא אליו ואומר לו, הרב אני כ"כ התפעלתי מהבטחון של הרב הביא לרב צ'ק 5000 אמרתי לו אתה רואה אתה שאלת אותי קודם מאיפה יהיה כסף, הוא אומר כמו שאתה הבאת את ה-5000 שקל כך יביאו עוד אחד ועוד אחד ויהיה כסף, וכך עברו כל הצ'קים וכך הוא הקים את יוסף דעת, וזה היה הבטחון שלו של מורנו הרב זצ"ל בקב"ה תמיד בטח ולכן בברכות שלו שהוא ברך אנשים שעמדנו לידו ואנשים עמדו ברך בבטחון מלא וכשהוא הבטיח משהו לעולם לא שב ריקם.

מורי ורבותי אהבתו של הרב למרן ראש הישיבה היתה מאד גדולה, הוא סיפר בחולון בבית כנסת מגן דוד, אמר מרן ראש הישיבה חכם עדיף מנביא, הרב משה רצה להתיר לטלטל שעון בשבת, ואז מרן ראש הישיבה סבר אחרת, שעון אלקטרוני,

יורים הנזר והוסר הכתר

להגדיל תורה ולהאדירה, זה היה הפחד שלו, שונאי הדת דברו להפחית את כח התורה, והוא היה בלחץ גדול מאד. ואז בליל שבת, הוא לא הרגיש טוב כידוע, ובעוונות הרבים קיבל ארוע מוחי, ואיבד את יד שמאל, ובבית חולים לא היה כבר מה לעשות, ושלחו אותו הביתה. יום ראשון הגיע הביתה - כל אחד יחשוב, אדם איבד יד שמאל זה דכאון, לאבד יד - אבל אני זוכר באותו יום, בבית היה אוירה כמו חוה"מ, היה לו שמחה עצומה, שמח, יד שמאל?! מה אני כותב ביד שמאל? מה אני עושה ביד שמאל? אני יכול עדיין לשבת ולכתוב, ישתבח שמו הקב"ה, הטריד אותו רק איך אני יושב ומניח את היד, ועדיין אוכל לכתוב ביד ימין, ראה שזה עובד, והיה שש ושמח.

כל ימיו היו לו מלא תירוצים להפסיק וללמוד. בתקופת קהיר - פה בישיבה מכירים ספר 'בייע אומר' כמה 'קהיר' בולטת שם, כמה פעמים בתאריך הוא כותב: קהיר. כמה שנים היה בקהיר, שנתיים! זה כל קהיר, כמעט כל 'בייע אומר יורה דעה' - זה קהיר, 'מזכרת הגיטין' - קהיר, הרבה הרבה חידושים שהוא אומר - קהיר, דרשות - זה קהיר, כמה היה בקהיר, שנתיים! בשנתיים האלה שלוש פעמים היה נסיון התנקשות. אדם שמגיע הביתה ורואה שערבי מחכה לו עם סכין הוא בורח לעיר אחרת לכמה חודשים, אבל מרן כבר למחרת חזר לעבודה, לא ייעפו ולא יגעו.

חז"ל אומרים: "קשה יום של סילוקן של צדיקים יותר מחורבן בית אלקינו", רבנו בחיי אומר: "כפליים משריפת בית אלקינו". יש הרבה פירושים מה השייכות בין "שריפת בית אלקינו"

בישיבה, בוגר הישיבה, הרב גולן אלוף, סיפר לרב שראש הישיבה שבוע שלם לימד אותנו בהלכות בורר תשובה בייע אומר על ברירת כלים, כשהוא סיפר את זה, הפנים של מרן נהרו, הפנים שלו זרחו. עוד הרבה אפשר לספר על היחס של ראש הישיבה, שהקב"ה יחיה אותנו ואת כל המשפחה, וכל רבני הישיבה חיים ארוכים, הקב"ה השאיר לנו אותם שארית הפליטה.

עם כל הפחד שיש לעמוד ולדבר - גם מצד ההספד על הרב שהיה קודש קדשים, וגם בפרט לעמוד כאן בישיבה, אבל הגמ' בשבת אומרת כל המתעצל בהספדו של חכם ראוי לקברו בחייו. כל המתעצל בהספדו של חכם אינו מאריך ימים ושנים. הפחד הזה יגדל על הפחד לעמוד ולדבר.

אם אני מדבר על 'כל המתעצל', אני לא יכול שלא להזכר בחריצות של מרן, שמלבד מה שהיה גדול הדור בהרבה דברים הוא היה גם 'גדול הדור בחריצות'. לא היה דבר כזה אצלו לעכב דבר לצהרים, לעכב דבר לערב, לא היה. גם בענייני העולם, אם היה נכנס אליו אדם ומבקש ממנו: כבודו, יעשה לי טובה יתקשר לרב פלוני... ישאל איזה רופא... הוא לא אמר: אני אעלה הביתה אני אתקשר. עכשיו, עכשיו אני אתקשר. כל דבר היה עושה בחריצות. אני זוכר, לפני 7 שנים הרב היה חולה מאד, כל תפילת חזרת הש"ץ הוא היה יושב, בשמע קולנו היה עומד, למה היה עומד? כי אחרי שמע קולנו, רצה, ואז מודים דרבנן, אף פעם הוא לא היה עומד רק לפני מודים דרבנן!

בערב הבחירות האחרונות לכנסת, הרב היה בצער גדול מאד, ובלחץ עצום שלא תתמעט הכח של המפלגה שלו, שהיתה בעיניו כלי

יש פירוש שאני חושב שהוא יותר פשטי, סבא עליו השלום הריני כפרת משכבו, היה גאון הגאונים, כבר בגיל 30 שנה, לא יודע איך יתכן דבר כזה בעולם. תראו בתשובות, אנחנו רגילים שהוא זקן, קוראים יב"א, לא חושבים שהוא היה צעיר כשהוא כתב את התשובות האלה. הוא היה גדול, כבר בגיל 30. והיו לו חברים תלמידי חכמים, שהיה מדבר איתם בדברי תורה, הוא היה קרוב אל הגאון הרב פראנק, אצל הרב מטפליק, אל רבנו חכם עזרא עטיה שהיה לו עיון מבעית, קרוב אצל כמה גאוני עולם. עם כל הגאונות הזו, הוא היה אומר משלים לבעלי בתים, כמו לילדים קטנים רבע שעה, אומר איזה משל, אומר איזה סיפור, או הלכות, זה פלא, איך יכול להיות לאדם סבלנות לדבר דברים כל כך פשוטים. אפשר לפרש זה "גדולים מעשי חייא", הוא רצה לפתוח ישיבה אבל אין בחורים, א"א לפתוח ישיבה, בירושלים שבעים בחורים היו בפורת יוסף וזהו, אין לספרדים כלום, כמעט יצאה נשמתה של יהדות ספרד. לא התייאש, התחיל ללמד בעלי בתים, עמי הארצות פשוטים, עשה אותם יודעי תורה! תוך זמן מעט נהיו בקיאים בהלכה. הוא הפך אותם, [אפילו המחלוקת שעשו נגדו הבבלים, מי היו הבבלים האלה?! בבלאי טפשאי! היו אנשים פשוטים, הוא העלה אותם, פתאום הם עושים מחלוקות בעניינים רוחניים, פתאום הלכה נהיה בעיניהם הדבר הכי חשוב בעולם. מרן עשה אותם בני תורה]. ולא התייאש לימד אותם תורה, זרע את הפשתן, את הבנים והבנות שלהם רשם לת"ת ובית יעקב, היה הולך בעצמו לבית יעקב, מתחנן

ל"מיתת הצדיקים", אבל אצל מרן אני לא צריך פירושים, אין לנו חליפתו, הרב היה רגיל לומר את דברי הירושלמי בסוף הוריות, כשמת רבי סימון עמד רבי עילאי והספיד, אמר, לכל דבר יש תחליף, לזהב יש תחליף, לכסף יש תחליף, אבל אנו שאבדנו את רבי סימון, החכמה מאין תמצא? מי יתן לנו חליפתו, מי יתן לנו תמורתו. רבות! דעו, אין לנו תחליף, השבוע מישהו שאל אותי שאלה בענין חמור, ואין לי את מי לשאול, על מי אני אסמוך, אני יודע שרב פלוני מחמיר, מישהו שאני אסמוך עליו שאולי יקל. אין לי את מי לשאול. כך יתומים היינו ואין אב בעוונות הרבים.

כמה פעמים היה הרב בצער מהרדיפות שסבל בחיים שלו, הוא אמר כל ימי רדיפות, לא היה לי זמן של שקט בחיים שלי מתחילה ועד סוף כולו רדיפות, רדיפות, רדיפות. אמר לי: תדע לך, יעקב, אחרי שאני אפטר מן העולם זה יהיה כמו הרמב"ם ילמדו בספרים שלי, תלך הקנאה, תלך השנאה, תלך התחרות, יאהבו, ילמדו בספרים שלי.

יש בגמ' בכתובות ק"ג, אמר רבנו הקדוש "כמה גדולים מעשי חייא", מה עשה רבי חייא? זרע פשתן, מהפשתן עשה רשתות, צד צבאים, שחט את הצבאים, את הבשר נתן ליתומים, על העורות כתב חמשה חומשי תורה, הלך למקומות שאין מלמדי תינוקות, ולימד אותם חמשה חומשי תורה, וששה סדרי משנה. הפירוש המקובל, למה רבי חייא עשה כך? בשביל שיהיה כח הפועל בנפעל, הכל בקדושה ובטהרה.

זורם הנזר והוסר הכתר

עם פירוש רש"י. איפה?! מי יתן כזה דבר?! אתם, יודעים מה שלא יודעים במקומות אחרים - מי היה מרן, מה הם הספרים שלו, מה זה עומק העיון שרק מי שלומד את הספר עם שכל בהיר, עם אור בהיר, הוא מבין מה זה ספר יביע אומר, מה זה ספר טהרת הבית, ספר שלא נמצא כמותו, אין דברים כאלה. "אבל יחיד עשי לך, ישיבת כסא רחמים".

זכיתי כמה פעמים וראיתי, כיצד מרן אהב כל אחד ואחד כמו שאבא אוהב את בנו, לא היה אצלו שום הבדל, שום הפרש, הוא אהב את כולם! אם הייתי בא ומספר לו שיש איזה בחור בצרה, זה היה מפריע לו מאד. היה בוכה על כל יהודי, היה אוהב את כולם. היה נשמה קדושה שכולו נתינה. עם שהיה תקיף שבתקיפים, מנהיג של דור, היה גם כולו עמוד החסד, כל כולו היה עסוק בנתינה לאחרים.

לעזוב את הלימוד שלו היה קשה בעיניו מאד, היה שקדן, לא היה שקידה כמו השקדנות שלו, לא היה מאבד רגע אחד בלי לימוד התורה. היו מתפללים אצלו מנחה והיו יוצאים מהבית, היו ימים שהיה צריך לצאת לברית מילה אחרי מנחה, והיה צריך ללבוש גלימה לפני שהוא הולך לברית, והגלימה נמצאת במעבר, והוא לא יכול ללבוש את הגלימה לעיני כולם, אז היה ממתין, 15 אנשים היו יוצאים, ואחרי זה היה הוא לובש את הגלימה ויוצא, מה אנחנו היינו עושים עד שכולם יוצאים? אני הייתי מקשיב לרחשי שפתי - "משה קיבל תורה מסיני ומסרה ליהושע ויהושע לזקנים וזקנים לנביאים ונביאים מסרוה..." כך היה אומר משניות. כל הזמן

אל המנהלת לקבל את הבנות של פלוני ובתו של פלוני, ואח"כ היה מחתן אותם אחד אחד, מפציר בהם. סיפרו לי תלמידים שלו, פעם אחת הסתכל על אחד התלמידים אמר לו, כולם פה התחתנו רק אתה נשאר מול הפנים שלי... הוא אמר, ואחרי שבועיים, הבחור התחתן. גידל אותם, בונה ברחמי ירושלים, ירושלים שהאירה על כל הארץ - הוא בנה אותה, הוא בנה את כל עולם התורה.

אנחנו עכשיו בפרשה של אברהם אבינו, הרמב"ם אומר, לא רק אברהם אבינו ידע שיש אלקים בשמים, היו נח שם ועבר ועוד, שידעו. אבל אמרו: מה אפשר לעשות כל הדור עובדים ע"ז, כולם טפשים מה אני יכול לעשות?! לעומתם אברהם אבינו, אברהם העברי, כל העולם בצד אחד והוא בצד שני, לא שותק, הולך להחזיר את האמונה בקב"ה בכל העולם כולו, ואברהם ודאי היה תלמיד חכם גדול, יכול להשקיע את כל ימיו בלימוד התורה. אבל לא! עזב את הלימוד כשהיה צריך לעזוב את הלימוד, ושקע בלימוד כשהיה צריך לשקוע בלימוד. וזכה להאיר אור גדול שכל העולם כולו מלא תורה.

אבל יחיד עשי לך ישיבת כסא רחמים, שזכתה להכיר את מעלתו של מרן יותר ממקומות אחרים. כשנפטר הגאון רבי חיים קרוייזרוויט הרב של אנטוורפן, סבא הריני כפרת משכבו, אמר, וזה נדפס גם בספרו, "אבל יחיד עשי לך", אבל יחיד - כי כל העולם יודע מי היה רבי חיים קרוייזרוויט, אבל אני יודע יותר טוב מאנשים אחרים, אני יודע איזה אבידה גדולה זו, ת"ח שהיה עומד ואומר דפי גמרא שלמים בעל פה

והוא התלונן בא הרופא, ומצלם, בודק, ואומר: אין כלום. בסוף הרופא אמר לו: אני רוצה לבדוק במוותן גבוה יותר, הוא בודק, רואה פצע גדול, וזיהום, והכאב עבר לרגל. ורבי משה אמר לרב: אבא, למה לא אמרת לי? הוא ענה לו: שאני אסתכל שם?! כך היה קדוש, קודש קדשים. ואף אחד לא ידע, הכל בפשיטות, הכל בענוה. הרב היה מסיים את ההספד: "ומשה בן מאה עשרים שנה לא כהתה עינו ולא נס ליחו", ולא משה רבנו בלבד אלא כל ת"ח שהיה עוסק בתורה כל ימיו, זיו פניו הולך עמו לבית עולמו. רבנו יוסף חיים בספר בן יהודע אומר, שנשמת גדול הדור קשורה לכל בני הדור, הוא לא עוזב אותם עד שאחרון באותו הדור ימות, לא עוזב אותם לגמרי.

הקב"ה יזכה אותנו שמורנו ורבנו לא יעזבנו ולא יטשנו, והיה המחנה הנשאר לפלטה גדולה, בעזרת ד' בחיי מרן ראש הישיבה נזכה לראות בביאת משיח צדקנו, בתחיית המתים, ומלאה הארץ דעה את ד' כמים לים מכסים.

לקראת ערב יום ההילולא יצא לאור ספר נוסף מכתב יד רבנו זצ"ל שו"ת תפלה למשה חלק שביעי (על או"ח, יו"ד, אה"ע), הספר זכה להגהתו של מרן ראש הישיבה בכבודו ובעצמו מתחילתו ועד סופו, כמו שהזכיר בדרשתו שנדפסה במדור הדרת מלך.

שפתותיו מרחשות דברי תורה.

כמו שהתחלתי לספר, אחרי הארוע מוחי לא רק שידו השמאלית היתה משותקת, אנשים לא יודעים, בעשר שנים האחרונות הרב בקושי היה יכול לישון בשכיבה, כי הוא לא יכול היה לנשום, היה לו מים בריאות, הרופא היה אומר זה נס, לפני 13 שנה כשקבלתי את התיק שלו, אמרתי זה עוד יום יומיים לא יכול להחזיק מעמד, הוא אמר כל הלב שלו היה סתום, מלא 'סטנדים', לא שייך. כל פעם הייתי משתאה, אומר הרופא, איך אני מצנטר אותו, ואח"כ אני שומע בחדשות שהוא עוד עושה משהו... איך יתכן?! עין שמאל לא רואה, באוזן ימין לא שומע, והריאות מלאות מים בקושי נושם, כולו מכאובים, יושב על הקצה של הכסא ושוקד בתורה לא מפסיק ללמוד, בשקידה מופלגת.

המשנה באבות אומרת, "כל הלומד תורה לשמה", כמה מעלות מונה המשנה שזוכה, אחד מהם "מגלים לו רזי תורה". דעו, הרב ע"ה היה יודע רזי תורה, הוא סיפר לי שהיה לומד אצל החכם שרעבי כמה שנים. אתם הכרתם אולי את רבי חיים רודריגו שהיה גר בבני ברק, הוא סיפר שהיה אצל רבי מרדכי שרעבי, והיה רואה את הרב יוצא ממנו, אמר לו, חכם מרדכי, הרב עובדיה יודע משהו בקבלה, אמר לו כבר הפליג עלה על כולנו, כך היה משיב לו.

אף אחד לא ידע את זה, "משמת רבי בטלה קדושה" הרב היה קדוש קודש קדשים, היה שומר על העינים בתכלית השמירה. אני אספר לכם מעשה, פעם היה לו כאבים חזקים ברגל,

מרן מלכא

רוח פורענות נשבה, והנר המערבי כבה.
האי גברא רבה, דגול מרבבה, רב חביבא, ורב אהבה.
צנוע וענו, יראת ה' על פניו.
הגאון המופלא, בפז לא יסולא, כל רז לא אניס ליה.
טובינא דחכימי, שאין לו דומה.
אשר הוצק חן בשפתותיו, בחיבוריו ובדרשותיו.
אהבת התורה לעם טוה, ונטע בהם אחוה.
מה רב פעולו, וזכה לראות פרי עמלו.
בכל מקצועות התורה ידיו רב לו, והליכות עולם לו.
דברי פי חכם חן, בספרו לוית חן.
תשובותיו לכל דורש מגעת, כפי שהעלה ביוחה דעת,
בחכמה בתבונה ובדעת.
מני קדם חידו"ת הביע,
את אשר אומר על הכתב יביע.
הילוקים ונימוקים על הדף מצייע,
וחדשים לבקרים ספר חדש לו מפציע.
מדברי גדולי הדורות, יורד לדעת הבריות,
ומטעים במיני ערבות, בענף עץ אבות.
לרבנו עובדיה היה חזון, שהתורה תהיה לעם למזון.
מרן מאור ישראל, הפיץ תורת האל.
קירב את הגואל, ומהפכה בעם חולל.
נידד מעיניו שינה, כדי להתיר עוד עגונה.
היקום מברך עליו, שחלק מחכמתו ליראיו.
שנוכה במהרה, לראות את המנורה הטהורה -
מרן שר התורה, ותהיה נשמתו בצרור החיים צרורה.

ע"ה מאיר גבאי ס"ט

כסא

היכרות ראשונה עם הישיבה

אחי הגדול הגאון רבי שמעון חי אלוף שליט"א (רב בארצות הברית למעלה משלושים שנה), הכיר עוד מצעירותו את מרן ראש הישיבה שליט"א דרך התכתבויות שהיו לו עמו בדרך הלימוד ועוד. מרן ראש הישיבה הכיר בערכו, ומינה אותו לר"מ בישיבה, תפקיד שמילא במשך שנה. כשהגעתי לגיל ישיבה קטנה, 'דחף' אותי מר אחי להירשם ל'כסא רחמים'. נבחנתי אצל מורנו הגר"מ לוי זצ"ל וב"ה התקבלתי. אגב, פעם הייתי נוכח בשעה שהגישו למרן רבנו עובדיה יוסף צוק"ל מכתב שבו מנו כמה שמות של ישיבות מפורסמות, וביקשוהו להורות לאיזו ישיבה עדיף ללכת ללמוד, ומרן פסק על אתר "כסא רחמים" היא הישיבה הטובה ביותר".

זכרונות ראשונים

במיוחד שבתה את לבי האווירה של ה'ביחד', כמו קריאת ההפטרה ביום ששי בצוותא כל בני הישיבה. אני זוכר שההתמדה היתה גדולה, והלימוד היה ברמה גבוהה מאוד. כבר כשנכנסתי לשיעור א' בישיבה קטנה, למדנו כסדר מהרש"א מהרש"ל מהר"ם, משמרות כהונה בלי לדלג כמעט על שום דיבור.

הגאון רבי גולן אלוף שליט"א

מתלמידיה של הישיבה בשנים תשמ"ה-תשנ"א

תפקיד כיום: ראש כולל לדיינות בכולל "יחווה דעת"

בעבר: מקורב למרן רבנו עובדיה יוסף זצ"ל, והמגיה של חלק מספריו

שאלה מהימנה

מאורע שלא יימחה

בבין הזמנים של אב לפני תחילת אחת השנים, קיבלתי לביתי מכתב ממורנו הרב צמח שליט"א, שבו הוא מינה אותי להיות בזמן הבא הבחור שכותב את החידושים בשיעור של רבי ינון חורי זצ"ל. רבי ינון לא היה רגיל בכתיבת חידושים, ואחד התלמידים היה מעלה אותם על הכתב. ואכן, באותה שנה למדנו פרק "אלו טריפות", ואני זכיתי לכתוב את החידושים. אגב, כאשר למדנו אצל רבי ינון את הסוגיות של הלכות טרפיות, הוא לקח את כל תלמידי הכתה לבית המטבחים, כדי לראות בצורה מוחשית את ההלכות שלמדנו ולהבין אותם על בוריים.

ציון-דרך

חידוש ארוך בסוגיית רחס"ה [רבי חנינא סגן הכהנים, בפסחים דף י"ד] שפרסמתי בירחון

"אור-תורה", ועבר את הגהתו של מרן ראש הישיבה שליט"א.

זכרון מתוק מהישיבה

פעם למדנו בשיעור עם מרן ראש הישיבה סוגיא במסכת שבת דף ע"ד על ענייני בורר, והיה על הענין שעמדנו בו תשובה ביביע אומר ח"ד. מרן רה"י החליט שלומדים בשיעור את התשובה ההיא. ואכן, למדנו אותה, ומרן רה"י יחד עם התלמידים נשאו ונתנו בדברי התשובה, העירו והאירו כדרכה של תורה. יום אחד ליוויתי את מרן הרב עובדיה בדרכו, וסיפרתי לו שלמדנו בישיבה את התשובה שלו בענייני בורר. אורו עיניו של הרב, וביקש ממני "תביא לי לראות כל מה שהערתם וחדשתם עם הרב הנאמן", אני רוצה לראות!".

השפעת הישיבה ביום-יום

הישיבה העניקה לנו כלי חשוב מאוד, שהוא, לימוד הבא יחד עם כתיבה, כלי הגורם ללומד לבקר את הלימוד של עצמו. בזכות זה, גם בכולל שלי אני מדרבן את האברכים לכתובה.

דמות מהישיבה שהשפיעה

כל אחת מדמויות ההוד בישיבה השפיעה עלי בתחום אחר. **מרן ראש הישיבה** כמובן היה הדמות המרכזית שהשפיעה עלי הכי הרבה. הוא שימש לנו דמות אבהית, וזכיתי שהיה לי אתו קשר אישי ומיוחד. **מורנו הרב צמח** ספר מוסר מהלך. ולהבדיל בין החיים, מורנו **הרב משה לוי** זצ"ל היה ספר תורה חי. אש להבה של תורה. **רבי ינון חורי** זצ"ל החדיר בנו הרבה תורה ויראה, בכל פעם שאני נזכר בדמותו הקדושה, הדבר מוסיף לי יראת שמים. היה מבהיל למשל לראות איך הוא מברך אשר יצר.

רגע אישי עם מרן ראש הישיבה

כאשר נסע מרן ראש הישיבה לדרום אפריקה לצורך רפואת הרבנית ע"ה, קרא לי אל ביתו, וביקש שבזמן השעות שלו שם, אלמד עם בנו ר' חיים הי"ו שהיה אז צעיר לימים. ואכן, בכל יום הייתי מגיע ולומד עם בנו.

אמירה שהותירה רושם

בתחילת שיעור ב' כמדומני, קרא לי מרן ראש הישיבה שליט"א וסיפר לי על עצמו, שכאשר היה צעיר, כדי לשאוף לגדולות, לקח את דמותו של הגאון מוילנא כדמות לחיקוי, ואז פנה אלי ואמר "גם אתה צריך להציב לעצמך דמות שתשאף אליה, כמו הרב עובדיה". וכאן חשוב לציין כי בישיבה, דמותו של מרן הרב עובדיה היתה מושא להערצה מכל צוות הישיבה, כפי שלא נמצא באף מקום אחר.

הקשר עם מרן הגר"ע זצ"ל

זכיתי ליטול חלק בעריכת ספריו הגדולים "יביע אומר" חלק ז', חלק ח' וחזון עובדיה פסח חלק השו"ת. הייתי מגיע כל יום לביתו של הרב, והרב היה נותן לי חבילת דפים לעבור עליהם ולהעיר את הערותיי. בהמשך, הייתי מגיש לרב הערות נקודתיות על הספרים.

עודנו בכתב יד

יש עמדי ב"ה תשובות על סדר השלחן ערוך, ועוד חזון למועד להוציאם לאורה.

קשר כיום עם הישיבה

בכולל שבראשותי לומדים שני בוגרי הישיבה הרה"ג ר' אליהו סעדון שליט"א, והרה"ג ר' אביחי הכהן שליט"א, שניהם תלמידי חכמים מובהקים. דרכם נשמר הקשר עם הישיבה, קשר בל ינתק.

ענבי הגפן בענבי הגפן דבר נאה ומתקבל

צדור ברכות ואיחולים לכבוד רבותינו הגאונים, שני צנתרות הזהב:

חתנא דבי נשיאה

הרה"ג רבי **אהרן מאזוז** שליט"א

ר"מ בישיבתנו הקדושה,

ורב ביהכ"נ "איש מצליח" בב"ב

לרגל נישואי בנו הבחור היקר

ר' **משה מאזוז** הי"ו

עב"ג הכלה הכלולה מב"ת

בתו של שם

הרה"ג רבי **נסים שבתאי** שליט"א

מראשי עורכי "אוצר ההלכה"

יה"ר שיזכו שיהא ביתם בנין עדי עד מלא ברכת ה' אושר ועושר בנים ובנות וכל טוב אכ"ר

ברכת מזל טוב וסימן טוב ברכה והצלחה נשגר לכבוד ידידנו הנעלה

הרה"ג רבי **יגאל קריספין** שליט"א

רב שכונה בנתניה

לרגל נישואי בתו הכלה הכלולה ת"מ עב"ג הי"ו

יה"ר שיזכו שיהא ביתם בנין עדי עד מלא ברכת ה' אושר ועושר בנים ובנות וכל טוב אכ"ר

חדשות אני איז?

בית המלוכה

השנה: ההילולא בשתי אולמות!

ההכנות לקראת ההילולא המסורתית הולכים וצוברים תאוצה, וכמידי שנה עם התחדשות מרעננת ומשתלמת.

מי שזוכר את היסטוריית ימיה של ההילולא יודע, כי היא הספיקה להתגלגל ממקום למקום ומאולם לאולם, וזאת כידוע בגלל הקהל הרב שרק הולך וגודל משנה לשנה ב"ה.

זה התחיל באולמי ירושלים בבני ברק, אז הוזמנו כמאה וחמשים מנות בחשש כי הרבה יזרקו, מה שלבסוף קרה שהגיעו קרוב לשלש מאות איש, וזו היתה הפעם הראשונה של ההילולא, וכבר הפעם הראשונה שלא היה מקום בהילולא, והשאר הכל היסטוריה.

מסתבר שזה חלק מהמסורתיות של ההילולא, שהציבור משנה לשנה מכפיל את עצמו ומפתיע את המארגנים שעומדים משתאים לנוכח ההערצה והאהבה הגדולה שרוחשים עמך בית ישראל לשיבתנו הקדושה.

אם אז החלה המסורת בכשלש מאות איש הרי שבהילולא הקודמת השתתפו למעלה מ-4000 איש והשנה צפויים לבוא עוד כהנה וכהנה.

הפעם מארגני הכנס מנטיחים כי כבר לא יהיו הפתעות! כבר הספקנו להכיר את נוסחת ההתפתחות, והשנה אנחנו ערוכים לקבל עוד אלפי אנשים. מאיפה צצו מקומות חדשים!? הסכיתו ושמעו.

כבר בישיבה הראשונה שנערכה מספר ימים אחרי ההילולא, הבינו המארגנים כי זהו! מידי שנה השחילו עוד ועוד שולחנות וכסאות בשטחי האולם, אך הפעם ברור כי גם האולם הענק חצר המלכה, על כל אגפיו ואולמותיו מיצה את עצמו וכי צריכים לחשוב על כיוון חדש.

כך בעצם נולד החידוש השנתי "אולם הרמוניה בגן". בהחלטה הכרחית החליטו המארגנים על הוספת אולם נוסף שיכיל את אלפי המשתתפים הנוהרים להילולא. בבירור קצר התברר כי ישנו אולם יוקרתי ומכובד העומד בדרישות הגבוהות של מסורת ההילולא, הנמצא סמוך מאוד במרחק הליכה של מספר דקות מאולמות חצר המלכה.

על פי התכנון, השנה אולמות חצר המלכה, יכילו גברים בלבד. ואולמות הרמוניה בגן יכילו את ציבור הנשים בלבד. מיותר לציין כי בכל האולמות יוצבו מסכי לד באיכות גבוהה ומערכות שמע מצוינות. כך, אומרים המארגנים: נוכל לקלוט עוד אלפי משתתפים נוספים שעתידים לגדוש את האולמות.

מבצע: זריזין מקדימין

אנו המאמינים בני מאמינים יודעים, כי תמיד יש זכות ומעלה להקדים ולהזדרז במצוות, אך הפעם מארגני הערב הוסיפו לנו גם שכרה בצידה בעולם הזה.

מי שראה את הפרוספקט השנתי היוצא לפני ההילולא, הופתע לראות כי מלבד ההגרלות על שני רכבים סקודה מודל 2014 ועוד עשרות תכשיטי זהב, ישנם עוד מתנות רבות מפוזרים במגילת המתנות שנשלחה לידידי הישיבה בדואר.

מתברר כי מלבד הזכויות הרבות שברכישת כרטיס הגרלה, השנה לראשונה החל מראש חודש טבת, יוגרל מידי יום פרס יוקרתי כדוגמת סלון 3+2+1 יוקרתי, מכונת כביסה, מייבש כביסה, מגילת אסתר מהודרת, סט

זהב, ומתנה ייחודית - סט ספרי מרן ראש הישיבה עם הקדשה לזוכה בעצם כתב יד קודשו, ועוד מתנות רבות, שיוגרו מידי יום לאלו שהזדרזו וכבר רכשו כרטיסי הגרלה עד לאותו היום.

המלצתנו כמובן לא לחכות לר"ח טבת, ולפספס כמה מתנות. את הכרטיס, בטוח הרי נקנה בגלל הזכות הגדולה, בגלל הברכה המרובה, בגלל הישועות שכל הזמן שומעים עליהם, בגלל המתנות הייחודיות, בגלל ההשתתפות בערב במיוחד, אז אם אפשר, למה להפסיד עוד כמה מתנות!?

שימו לב! החשבון פשוט, כל יום שעובר מר"ח טבת הפסדתם הגרלה אחת, לא חבל?! הפסדתם כבר? אל תפסידו גם את ההגרלה של מחר!

ואם כבר מדברים על המתנות אז ברוכותינו ברכת תודה ויישר כח, למשפחת עשור היקרה מנתיבות שעשתה רבות לצורך העניין. ישאו ברכה מאת ה'.

משתדרגים

בין השיפורים השנתיים נמנה גם חידוש הכרטיס הגרלה והכניסה, אם מידי שנה היה כרטיס ההגרלה בנפרד והכניסה בנפרד, הרי שהשנה שניהם יחד בתוך כרטיס אחד. סביב הכרטיס ישנם שלשה ספחים, ספח שייתלש בכניסה ע"י המאבטחים, ספח לקבלת שי, וספח שיכנס לתיבת ההגרלה. זאת בכדי למנוע אי הבנות ואי נעימות מכאלו שמשאירים את כרטיס הכניסה בבית, ובאים להכנס עם ספח ההגרלה, שאינו כרטיס כניסה.

שיפור משמעותי נוסף, הינה תוכנה מקצועית שנבנתה על ידי חברת "עסקים" בעלות של אלפי שקלים, בכדי לטפל אחת ולתמיד העומס ובלחץ המתמיד מידי שנה במוקד מכירת הכרטיסים, ובעיקר בכדי לתת מענה אמין ומדוייק לרוכשי הכרטיסים סמוך להילולא שלא קיבלו בדואר את הכרטיס.

חותמים עשור נוסף

יש דברים שהמבט בהם משרה בך איזה שניה של נוסטלגיה מרגשת ומעודדת, כך בדיוק הוא הזמן שאתה עומד מול תמונת מחזור עתיקת יומין, סוקר במבט את התמונות הממוזערות, ומגלה: הנה פלוני - היום ראש ישיבה, הנה אלמוני - היום ראש כולל, זה רב בית כנסת, זה רב מושב וזה וזה... אם נרצה לסכם את זה הרי שזה כמו מבט אל זרעונים אחרי שכבר הצמיחו על כתפיהם אילן גדוש בפירות עסיסים.

כבר בעבר חתמה הישיבה תקופת ימים בתמונת מחזור, ושוב לפני עשור במלאת ארבעים שנה לישיבה תמונת מחזור ענקית שהוצבה סמוך ללשכתו של מרן ראש הישיבה שליט"א. כעת אחרי חתימת חמשים שנה מיום היווסדה של הישיבה אנחנו נעמדים שוב מול תמונת מחזור ענקית וגדושה בדיוק כמו שאמרנו בפירות עסיסים ורעננים המפיצים את אורה של הישיבה לכל הארץ.

בראש התמונה כמובן רבני הישיבה נשיאי הישיבה מורי דרכה אשר מנוחתם בגן עדן ואשר עודם חיים

עדנה לאויוש"ט.

ואם כבר נגענו בזה אזי למרבה הכאב תמונתו של מרן הראש"ל נשיא הישיבה רבנו עובדיה יוסף זצוק"ל עוד הספיקה להתנוסס עם סיומת של: 'שליט"א' מאז העריכה ועד לתליית התמונה והדפסתה לדאבוננו כבר אינה אקטואלית.

מתחת למורי הדרך נפרסים מאות תלמידי הישיבה קטנה וגדולה אברכים ובחורים בסדר מופתי ונאה, כבר עכשיו ראוי לומר על כך: מה נאה אילן זה...

כאן המקום לציין את השתדלותו הרבה של ידידנו ר' אלחי טל עוזרו היקר של מוה"ר רבי צמח מאזוז שליט"א שטרם רבות לצורך הפקת התמונה, החל מצילום התמונות וכלה בהקפדה על אחידות ושלמות התמונה שבעתיד בע"ה עוד תיהפך להיסטוריה.

וברכות לראש משביר

ברכת חזקו ואמצו להני תרי צנתרי דדהבא, שני תלמידי חכמים המנעימים זה לזה, ומחדדין זה את זה בהלכה, רב אהבה ורב חביבא, האברכים המצויינים העושים לילות כימים על דלתות התורה, בוגרי ישיבתנו הקדושה, חברי מכון 'הרב מצליח' הלא המה

הרב הגאון רבי רזיאל הכהן שליט"א

מח"ס שו"ת מחקרי ארץ ב"ח, שזכה השנה בפרס "קרון הרב גרנשטנקורן" שע"י עיריית בני ברק.

הרב הגאון רבי ישראל אמויאל שליט"א

עורך שו"ת איש מצליח מהדורת שיח אלעזר

לרגל זכייתם בפרס היוקרתי והנכבד של עיריית בני ברק "קרון הרב גרנשטנקורן" על החיבור המקיף והיסודי "הוראה ברורה" הלכות תערובות (כך ראשון מתוך הסדרה על יו"ד).

אותו הוציאו מתחת ידם לאחר עמל ויגיעה רבה, בעיון רב ובעמקות נפלאה, ערוך בטוב טעם ודעת, ובו ביאור צח וברור על הש"ע כמתכונת המשנ"ב, עם מסקנת ההלכה לספרדים ולאשכנזים ע"פ דעת הפוסקים האחרונים, ועד אחרון עטרת תפארת ישראל מרן הראש"ל רבנו עובדיה יוסף זצוק"ל, ושאר אחרוני זמננו שליט"א.

יה"ר שיזכו להשלים את הסדרה החשובה יחד עם שאר חברי המערכת, ויפוצו מעיינותיהם חוצה, ברחובות פלגי מים, מתוך בריאות איתנה ונהורא מעליא, ברבות הטובה. אכ"ר.

איגוד הבוגרים

הנהלת הישיבה

"כתר מלוכה"

חצר המלכה

מתיבתא "עץ חיים" בני ברק

לומדים "מרן" בשביל מרן

עם האבל הגדול בפטירתו של מרן, הורגש צורך בחיבור התלמידים יותר לתורתו של מרן, המחנך המסור הרה"ג יהושע עידאן שליט"א יצא במבצע מיוחד לתלמידים, תחת השם: "לומדים מרן (290) שעות, לכבוד מרן, בספרי מרן" במסגרת המבצע כל תלמיד לוקח ע"ע ספר מספרי מרן, חזון עובדיה וכדו' ולומד בזמנים הפנויים, בהפסקות צהריים, בהפסקות הקטנות, בבית ובנסיעות.

על התלמיד לצבור את שעות הלימוד בספרי מרן ע"ה, והחמשה הראשונים שיצברו מרן (290) שעות של לימוד בספריו הקדושים של מרן, מחוץ ללימוד הקבוע, יזכו בפרסים יקרי ערך.

גם תוספת שקידה נרשמה במתיבתא אודות למבצע המיוחד, וכמובן גם נכס הלכתי עצום אתו יצאו הבחורים מתורתו של מרן.

יסוד לימוד הגמ'

בחודש חשון הגיעו תלמידי כיתה ז' להבחן אצל ראש הכולל הדה"מ הגאון רבי דוד עידאן שליט"א על מאות ביאורי מילים כולל התוכן וביאור המלה שזה יסוד לימוד הגמ'. ראש הכולל התפעל מאוד מידיעותיהם של התלמידים הצעירים ונהנה מהבקיאות ומהרצינות שהוכיחו התלמידים.

הרב בירך את התלמידים שיזכו להמשיך ולעלות במעלות התורה והיראה ויזכו להיות תלמידי חכמים העוסקים בתורה יומם וליל.

הרישום למתיבתא: כבר בחודש שבט הבעל"ט אנחנו מתחילים את הרישום לתלמידים טובים בעלי מידות טובות ומצטיינים, שרוצים להשקיע בלימוד התורה ולעלות ביראת שמים. לתלמידי כיתות ז' וח' עם תנאי פנימיה מלאים.

לפרטים: הרב יאיר טרבלסי שליט"א 050-4158555

"כאיש אשר אמו תנחמנו כן אנחמכם"

כוס תנחומים נשלח לכבוד התלמיד היקר והשקדן, אציל נפש ונעים הליכות

שילה לוי הי"ו

ובני משפחתו

על פטירת אמם היקרה המזוככת ביסורים מרת **מזל** ע"ה

יה"ר שהשי"ת הרופא לשבורי לב ירפא לשברם ויעלה ארוכה למכתם, וינחמם מאבלם, ויזכו לראותה בתחיית המתים בקרוב בביאת משיח צדקנו בב"א.

המנהל - הרב יאיר טרבלסי אב הבית וצוות הרבנים

ישיבת "ברכת ה'" נתיבות

עצרת במלאת שלושים

כמו בכל בית ישראל התקיימה בישיבה עצרת מרכזית במלאת שלושים יום לפטירת מרן גאון עוזנו ותפארתנו רבינו עובדיה יוסף זצוק"ל. העצרת התקיימה בהשתתפות ראש הישיבה הגאון רבי דוד קרעי שליט"א והרב המשגיח המסור הרה"ג רבי שלמה סעדון שחיזקו את בחורי הישיבה לתורה ולתעודה ולשאוף לגדלות בתורה כדמותו של מרן. הפתעת הערב היתה הדרשן הנודע הרב ליאור גלזר שליט"א שריתק את כל שומעיו בדברים נפלאים ומחזקים. הערב התלווה גם במצגת ייחודית על מרן שערך הרב אליהו כהן שליט"א מחבר סדרת הספרים היקרים "מעדני מלך" מדברי מרן זצ"ל. את המקום גדשו אנשים רבים שבאו לעצרת לחזק ולהתחזק.

דף יומי מהדורת ברכת ה'

רעיון חדש שיזם והשתדל עבורו אחד מבחורי הישיבה, הוביל לפתיחת שיעור דף יומי לבחורי הישיבה. מידי יום החל מהשעה אחת וחצי (מיד עם סיום ארוחת הצהריים) נאספים קבוצת תלמידים לחדר השיעורים ולומדים במשך כחצי שעה עד ארבעים וחמש דקות שיעור בדף היומי.

רבני הישיבה הטיבו לראות כי במסגרת דף היומי העולמית לומדים מידי יום ביומו כולל שישי ושבת וכן עוסקים גם במסכתות קשות, ואלו הן הגורמים לנשירת בחורים ממסלול הדף היומי, על כן ובצעד נבון החליטו הרבנים כי במסלול הישיבה ילמדו מסכתות מסוימות וכן לא יתקיים הספק לימי שישי ושבת, כך הם לומדים חמשה דפים בשבוע והסיפוק רב, החומר נזכר ונקלט והסיפוק רב.

נכון לכתבת השורות כבר סיימו הבחורים מסכת תמיד והחלו במסכת מכות. יהי רצון שחפץ ה' בידם יצלח להגביר חיילים לתורה.

ויקראו את שם הרחובות

צעד אחר צעד, פוסעת גם העיר ראשון לציון, לצביון ערכי ומבורך יותר. כזכור לפני כשלוש שנים בט"ז אדר א' התשע"א נחנך רחוב בעיר על שמו של מרן מייסד הישיבה צוק"ל בהשתדלותו של ידידנו מר רחמים חדאד הי"ו, שנערך בהשתתפותו של מרן ראש הישיבה ואחיו הגאונים שליט"א.

לאחר השתדלויות זכתה העיר ולאחרונה שני רחובות נוספים בעיר זכו לענווד שם של גדולים ותרשישים. רחוב על שמו של מרן עמוד ההוראה רבי כלפון משה הכהן ורחוב נוסף על שמו של רבי יוסף בוכריץ צוק"ל.

את טקס הסרט הלוט לשני הרחובות כיבדו בנוכחותם רבנים ואישי ציבור ובראשם מוה"ר רבי צמח מאזוז שליט"א.

בדרשתו ציין מוה"ר, כי שם הרחוב על שם רבי יוסף בוכריץ, נושא עמו את שמו של הגאון הגדול רבי יוסף בוכריץ מגאוני תוניס, וגם את שמו של יקיר הישיבה ומתושבי העיר ויקיריה ר' יוסף בוכריץ זצ"ל הי"ד, שרבים מתושבי העיר ראשון לציון, נהנו ממנו בידיעה ובלא ידיעה, וידו היתה פתוחה ומושטת לכל. גם בישיבתנו הקדושה

ולתמוך בישיבה.

במהלך הטקס נשאו דברים הרב חיים בוכריץ ראש מוסדות יוסף לקה, וכן הרב רחמים בוכריץ בנו של ידידנו המנוח רבי יוסף בוכריץ וכן מר דרור אוזן חבר מועצת העיר יוזם קריאת הרחוב ע"ש רבי יוסף בוכריץ.

אי"ה בגליון הבא לקראת יום השנה

העשירי לרצח הטראגי של רבי יוסף בוכריץ ערב התקדש חג הפסח, נעלה סקירה על דמותו היקרה, הצנועה, והגדושה באהבת ישראל. יהי זכרו ברוך.

מסיבת סיום על ספרי מרן זצ"ל

וסעודת הודיה לרגל בחירתו של ידידנו ראש המועצה בשנית

בצל הימים הכואבים שנפלו עלינו כרעם ביום בהיר, בפטירתו של מרן הגאון פאר הדור והדרו גאון עוזנו ותפארתנו הראש"ל זיע"א, יחד עם כל בית ישראל נותרנו דוויים המומים ומבולבלים, עם נצחונם של האראלים, אותנו עם ישראל האומללים, גם בישיבת "כסא רחמים" בעמנואל לקחו הבחורים על עצמם להתחזק בדרכו של מרן שר התורה ולנצל את הזמן ולשקוד על הלימוד גם מעבר לסדרים כדי לעשות נחת רוח לאותו צדיק אשר ריבה וקיבץ פעלים לתורה גם על ידי ספריו הקדושים, ואכן כל בחור נטל על עצמו לסיים במשך ימי השלושים לפטירת מרן זיע"א אחד מספרי מרן, וראוי לציין כי רוב הלימוד נעשה בעיקר "בדקות המבזבזות", לדוגמא בין תפילת לחש לחזרה וכיוצא בזה.

ובס"ד ביום חמישי ז"ך במרחשון, נערכה בהיכל הישיבה סעודת מצוה לרגל סיום עשרה מספרי מרן ע"י עשרה בחורים, וסעודה זו היתה גם כהוקרה והודיה לה' יתברך על הבחרו של כבוד ראש המועצה היקר ידידנו העומד לימין ישיבתנו רבי עזרא גרשי הי"ו לקדנציה שניה, ואשר זכה למכתב תמיכה ממרן שר התורה עטרת ראשנו ותפארתנו זיע"א, והצטרפו אליו להבה"ח גדולי ישראל אשר איתנו ובראשם מרן הגאון ראש הישיבה שליט"א שכתב שמצוה לתמוך בו כהוראת מרן ושידוע לו על החיזוק והתמיכה במוסדות תורה וחינוך שנתן ונותן ראש המועצה בעבר והווה, ובס"ד למרות כל התחזיות זכה לשוב לכסאו ולכהן פאר בשנית כראש המועצה.

בסעודה שהתקיימה השתתפו גם בחורי הישיבה, רב היישוב הגאון רבי יהודיע גדסי שליט"א ראש כולל תנא דבי אליהו וחברי המועצה מטעם סיעת ש"ס, שם נערכו סיומי ספרי מרן ע"י הבחורים היקרים וקיבלו שי הוקרה מאת ראש הישיבה הרה"ג מרדכי מאזוז שליט"א ספר "אביר הרועים" וספר "מלך ביופיו" על תולדותיו של מרן זצ"ל. לאחר מכן דיבר ראש הישיבה על גדלותו של מרן זצ"ל ועל ההפסד הגדול, וציין שלולא הסיימים הרבים לא היה מן הראוי לעשות מסיבה זו בפרט לא בתוך ימי השלושים, והוסיף שסעודה זו היא רק כהוקרה והכרת הטוב לעזרתו הרבה של ראש המועצה לכינון, חיזוק וביסוס הישיבה, ולא למטרה אחרת, וכמו שלימד ומלמד אותנו מרן הגאון ראש הישיבה שליט"א לדעת להכיר ולהוקיר טובה לכל מי שעמד לימינו של האדם בכל צורה, והאריך בענין מעלת המדה הנפלאה הזו, ולבסוף קרא עם כל הנוכחים את "נשמת כל חי" במנגינה ערבה, להודות לה' על ההצלחה.

(דרך אגב, יצויין עוד כי עם פטירת מרן זיע"א הכריז ראש הישיבה על כולל צהרים "עובדי ה'" על שמו הטהור של רבנו הגדול, ואכן הבחורים משתדלים לחזור בזריזות מביתם לאחר ארוחת צהרים - לישיבה, וללמוד דף היומי ושאר לימודים אחרים, ויה"ר שזכותו של רבנו תעמוד גם לימין הישיבה).

לאחר מכן ערך ראש המועצה הרב עזרא גרשי הי"ו סיום מסכת סנהדרין, שהתחיל אותה לפני כמה

חדשים וזכה לסיים אותה ביום הבחירות ע"י שניצל את ראשיתו של היום בלימוד במקום לעשות "תעמולה" וגם את סופו של היום (מעט סגירת הקלפיות ועד הוודע תוצאות האמת של הבחירות כשעה וחצי לאחר הסגירה) בלימוד עם חתנו היקר הרב ג'יבלי הי"ו, ולאחר מכן נשא דברי תורה ודברי ברכה קצרים, והפתיע את הבחורים בהתנצלות על מיקום הישיבה החדש (מאחרי חג הפסח אשתקד) שהוא מרוחק מבתיהם ממוקם בגובה היישוב בלי שום

ראש הישיבה, הגר"י גדסי, ראש המועצה והבחורים עם תמונת מרן

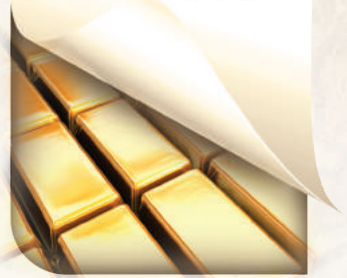
מקום מגורים באזור, ואמר שיש לו בשורה טובה שראש הממשלה חתם אמש על מסמך המאשר להפוך את השביל המוליך לישיבה ככביש הראשי ביישוב, (מישהו מהנוכחים במקום אף הציע לקרוא לרחוב החדש בשם רחוב "איש מצליח", וראש המועצה הנהן בראשו השיבו שבעז"ה אולי יעשה כן!) וזה יגרום לתנועת מכוניות ערה במקום, ויקל גם על הבחורים לעלות ולהגיע לישיבה בקלות, מלבד זה גם הפתיע שבחדשים הקרובים תאושר גם בנייה רוויה ובתים צמודי קרקע בכל השטח השומם הסמוך וצמוד לאזור הישיבה, והודה לראש הישיבה על המחווה ועל כל ההשקעה בסעודה בכל הבחינות, והבטיח לעזור עוד ולעמוד לימין הישיבה בפרט בבניית "פנימיה" במקום.

ראש הישיבה הודה בסוף הסעודה לראש המועצה ושיבחו על כל העשייה הברוכה בחמשת השנים החולפות, וברכו בהצלחה רבה בהמשך העשייה הפורחת, ושיזכה לראות ברכה בעמלו. והעניק לו שי - תמונת מרן מייסד הישיבה זצ"ל (שיום הולדתם זהה בהפרש של 50 שנה להבדיל בין החיים!) עם הקדשה ממרן הגאון ראש הישיבה שליט"א ומורנו הגאון מוהרי"ץ שליט"א.

ובסיום הודה לאחיו היקר רב פעלים לתורה ולתעודה, הרב אוריאל מאזוז הי"ו אשר מסייע רבות לישיבה, וסייע המון בהפקת המסיבה הזו, ולרעייתו של ידידנו בוגר הישיבה האברך היקר הרב זרח כהן שליט"א מתושבי עמנואל, שהכינה את כל הסעודה במיטב המאכלים, וערכה וסידרה את המקום בצורה מושלמת ונאה במיוחד, ישלם ה' פעלם ותהי משכורתם שלמה מעם ה'.

בהזדמנות זו מודים צוות הישיבה והבחורים גם לידידנו היקר הרה"ג יואל עמרוצי שליט"א (חתנו של רבנו מוהרי"ץ) ורעייתו הרבנית תחי', שתרמו להיכל הישיבה לפני מספר חדשים את סט ספרי מרן זיע"א, והודות לתרומתם התחזקה השקידה והלימוד בכלל ובספרי מרן בפרט.

בהזדמנות זו ומעל גבי במה זו מוצאים לנכון בהנהלת הישיבה לקרוא לבוגרי הישיבה להצטרף לפרוייקט החדש העומד לצאת לפרסום בעיר עמנואל, ומגלים כי ההזדמנות היא אכן כדאית ומשתלמת!

יושב בסתר

כששואלים אתכם מה בין קמץ לפתח אתם פותחים את הידיים, מה תעשו כשישאלו מה בין צירה לסגול ? / אם עד היום חשבתם שיש שוא נח ושוא נע בלבד כאן תגלו כי יש שוא נוסף שהסתתר, ודווקא בו לא רב הנגלה על הנסתר.

הרב אלעד עשור

ולכן הפעם נכתוב על נושא שלכאורה אינו קשור לכל זה, אך יהיה הוא מעין הקדמה, ובחוברת הבאה ישתלבו הדברים אחת אל אחת והיה הענין אחד.

הקדמתנו תעסוק בעניין השוואים הנחים. ואם תשאלו "שוואים נחים!?" והלא ישנם בסך הכל שני שוואים שהאחד מהם הוא נע והשני נח ולא יותר ומאיפה צצו שני הנחים?!

אכן, אם קריתם לא שניתם ואם שניתם לא פירשו לכם. ולצערנו, בנושא זה רבה העזובה היום עד למאד. וכמה חבל שמדלגים היום על ענין זה, ואינני זוכר שראיתי בספרי דקדוק בני דורנו שדברו בנושא זה, בין מחברים יראי שמים ששאבו דבריהם ממקורותינו, וכל שכן המחברים אשר דברים נשאבו מבארות נשברים אשר לא יכילו המים רק... ובפרט שהמבין דבר זה לוקח לעצמו ידע והבנה עמוקה בכל מכמני תורת הדקדוק ולשון הקודש.

כפי שכולנו יודעים, יש שני סוגי שוואים האחד נע והשני נח, אך אין זה מסתיים בכך כי גם השווא הנח מתחלק לשנים האחד "שווא נח - נראה" והשני "שווא נח - נסתר". ואבאר מן הקל אל הכבד "שווא נח - נראה" או בקיצור 'נח נראה' הוא הנקרא בפי כל "שווא נח", דהיינו אות מתוך כ"ב אותיות התורה המנוקדת בשוא ואין נעים בה אלא עומדים עליה וקריאתה כפי שהיא נקראת ללא כל ניקוד - ושווא זה יכול לבוא בכל האותיות ולפי הכללים שנתנו בו המדקדקים, ונבאר זאת בחוברות הבאות א"ה.

אחר שביארנו ופירשנו שישנם עשרה צורות ניקוד כשיטת הרד"ק שהיא השיטה הרווחת היום, נעמוד על השאלה המתבקשת מדוע צריך כל כך הרבה תנועות הלא לכאורה חציין כפולות כמו קמץ ופתח, צירה וסגול וכו' אשר קראם הרד"ק תנועות גדולות וקטנות. האם החלוקה הזו תורמת במשהו לבנין הלשון?!

האם אין זה סתם אריכות דברים ללא תועלת? האם לא היה כדאי שתהיינה רק אחת מבין הקמץ והפתח וכך לא יביכו אותנו הילדים כשנעמוד על כך שיזכרו את ההבדל בין צירי לפתח, בעוד שאת ההבדל בין קמץ לפתח גם אנחנו לא יודעים.

או אולי באמת אנחנו חייבים להודות לאחינו האשכנזים או התימנים שאצלם אינם כפולות וכל ניקוד נהגה בצורה שונה? כך גם נרוויח שנדע לנקד בקלות, ולא על כל מלה נצטרך לפתוח שבע מילונים עבריים, ועוד כמה סוגי קונקורדאנציות למיניהן, ויתכן שיש בזה בכלל מחלוקת בין קורן לברוירר?!

ובכן להסביר כל זה, נצטרך למאמר אחד ארוך המחולק לשני חוברות, כיון שכפי שהזכרנו בחוברות הקודמות, כללי הדקדוק משולבות אשה אל אחותה ואם יחסר לנו כלל מסוים או שתחסר לנו הבנה מסוימת לא נוכל לבנות עליה עוד רובד.

והטור השני "שווא נח - נסתר" או בקיצור 'נח נסתר' ויש מהמדקדקים שקוראים לו "אם קריאה" ועומק רב טמון בנח הנסתר, ובהלצה יש לומר: "לא רב הנגלה על הנסתר".

'נח נסתר' או 'אם קריאה' יתכן רק באותיות א' ה' ו' י' ולא בזולתם. והסיבה שיש הבדל בין אותיות ה'נח הנסתר' לבין אותיות ה'נח הנראה' נעוץ בהבדל המהותי הקיים ביניהם, כי אם כתבנו ש'נח נראה' הוא קריאת האות כקריאתה ללא ניקוד הרי ש'נח נסתר' הוא כקריאת האות בתוך מלה ללא ניקוד. בכדי להסביר את ההבדל בין סוגי השוואים נקח לדוגמא תיבת יִשְׂרָאֵל האות ש' במלה יִשְׂרָאֵל וכן אותיות ק' ור' במלה וְקִשְׁרָתָם וכן אותיות כ' וב' במלה וְכַתְבָּתָם כל אלו הן הנקראות 'נח נראה' או בשמם הנפוץ שווא נח. ואפילו האות ל' בסוף מלת ישראל והאות ס' בסוף המלים וקשרתם וכתבתם אף הן נקראות 'נח נראה' ושווא נח, ומלכתחילה היו אמורות להינקד בשווא כמו כל האותיות המנוקדות שווא, אך במשך הדורות הורידו אותם' כי העולם מבינים לבד שאם אין ניקוד בסוף המלה, ודאי הכוונה היא רק לניקוד שווא נח ולא בשום ניקוד אחר.

וממה שכתבנו שסיומות המלים שאין בהם ניקוד נקראים 'נח נראה', מכאן נבוא לבאר מהו 'נח נסתר'. ובכן, כצורת האותיות ל' וס' מתיבת 'ישראל' וקשרתם' שבאו בסוף המלה, אם יהיו אותיות א' ה' ו' י' בסוף המלה הן הן הנקראות 'נח נסתר'. לדוגמא האות א' של מלת קָרָא וכן האות ה'

של מלת אָשָׁה וכן האות ו' של מלת עָשָׂו וכן האות י' של מלת רָאִי, שאם נשים לב המכנה המשותף באותיות אלו שאינן נשמעות כלל ואף אם לא היו נכתבות, לא היה משתנה קריאת המלה לדוגמא: קָרָא, אָשָׂא, עָשָׂא, רָאִי.

אחר שהבננו את הרעיון של 'נח נסתר' בסוף מלה, נרחיב הדבר ונאמר שנמצא דבר הזה גם באמצע המלה, אך לא בכל האותיות א' ה' ו' י' אלא רק באותיות א' ו' י' כגון א' של רָאִשׁ וכגון ו' וי' של אֲזַמְרִים שהן אותיות שאינן נשמעות בפני עצמן וקריאת המלה לא היתה משתנה בלעדיהן. אך אות ה' אינה באה כ'נח נסתר' באמצע המלה אלא רק בסופה. ובראש מלה אין מושג של 'נח נסתר' כלל (גם באותיות א' ו' י') ופשוט.

כעת שכבר ברור לנו מהו 'נח נראה' ומהו 'נח נסתר' שהנראה הוא אות בשווא נח או בלי (כגון בסוף מלה) וקריאתה כקריאת האות ללא ניקוד כלל. ו'נח נסתר' הוא אות מאותיות א' ה' ו' י' שאינן נשמעות, הבאות בסוף המלה או באמצע המלה כשהן בלי ניקוד שהן נכתבות בלבד, אך אינן נשמעות. וזה לך האות: שגם אם לא היו נכתבות קריאת המלה היתה זהה לקריאתה כשהן נכתבות ו'נח נסתר' זה הוא הנקרא בפי כל "אם קריאה" דהיינו אותיות א' ה' ו' י' שנכתבות ואינן נשמעות.

ואם נסכם ונתמצת מהו 'נח נראה' ומהו 'נח נסתר' נאמר ש"נח נראה" הכוונה "נח נשמע" ('נראה' הכוונה במבטא ולא דווקא בכתיבה) ו"נח נסתר" הכוונה "נח שאינו נשמע" ('נסתר' הכוונה במבטא ולא דווקא בכתיבה) וכפי שיתבאר הדברים בע"ה בחוברת הבאה בהשוואת הדברים מול התנועות הגדולות והקטנות.

קורא יקר! כאמור, במסגרת מאמר זה רוב הדברים הינם בסיס לעיקר שיבוא א"ה במאמר הבא, ומפאת קוצר היריעה נאלצנו להסתפק הפעם בזה.

1. כך כותב הגר"א בספרו דקדוק הגר"א כמדומני (ואמ"א כעת). וכדבר שנעשה בענין סימון האותיות הרפות שכידוע יש לנו שבע אותיות ייחודיות בלשון הקודש בג"ד כפר"ת שלהם יש שלש צורות מבטא אחת ממוצעת כמו שאר האותיות וצורה זו נקראת דגש קל. וישנה צורה דגושה בדגש חזק כמו צורת ההדגשה בשאר האותיות - הנובעת מהכפלת האות. וישנה צורה שלישית המייחדת רק שבע אותיות אלו והיא הצורה הרפה והיא פחות מהקריאה הממוצעת. וכיום משבע האותיות הללו נשכחה האות ר' בצורה הדגושה בחזק ובצורה הרפה ובנוסף גם אותיות ד' ות' נשכחו במידת מה בצורתן הרפה. הצורות הדגושות מסומנות בנקודה תוך האות כידוע אך הצורה הרפה כיום מסומנת על ידי שאין בה נקודה על אף שמלכתחילה היא סומנה בקו מעל האות אך הורידוהו במהלך השנים והסתפקו בחסרון הנקודה לסימון הרפיון.

אם ידעת בשורה טובה לחבירך מה'ר ימה'רנה לו את בש'ר במדב'ר וחיתה נפשו בגללך כי המבשר טוב משיב הרוח.
(מוך החיד"א. צמורן שמידי סי' י"א אות קע"א)

השמחה במעוננו

לניסואי הבן

ר' יוסף הכהן שליט"א
צפת

לניסואיו

ר' ירין שדה הי"ו
ר' יוסף כהן הי"ו
ר' יהונתן מאמאן הי"ו
ר' יוסף מאדאר הי"ו
ר' משה מאזוז הי"ו
ר' יואל דאנש הי"ו
ר' ראובן חי וקיים הי"ו
ר' מיכאל סרוסי הי"ו
ר' מאיר ציון אליאס הי"ו

ר' משה עטיה שליט"א
ב"ב
ר' שלום כהן שליט"א
ב"ב
ר' מאור חוביבה שליט"א
ב"ב

ברכת מאלימית להכנס הבן לצול תורה ומצוות

ר' רפאל בן משה מאזוז שליט"א
ב"ב
ר' אריה ברדא שליט"א
אשקלון
ר' אברהם לוי בורא שליט"א
ב"ב

ברכת סימן טוב להולדת הבן

ר' בני רביבו שליט"א
בת ים
ר' ניסן פרייב שליט"א
ירושלים
ר' מני בוכריץ שליט"א
ראשון לציון
ר' אהוד מולאי שליט"א
ב"ב
ר' משה פורסמאי שליט"א
חולון
ר' יוסף מזגני שליט"א
כוכב יעקב

ברכת מלא טוב להולדת הבת

ר' תשבי אהרוני שליט"א
בני ברק
ר' אמנון לוי שליט"א
מלמד בת"ת "אור המאיר"
אלעד
ר' שמואל גד זרקא שליט"א
ירושלים
ר' שגב ורדי שליט"א
מלמד בת"ת "אהלי יעקב"
אלעד

ברכת מזלא טבא וגדיא יאה

נשגר לכבוד ידידנו הנעלה
חבר המערכת

רבי אלעד עשוש שליט"א

נתיבות

מלמד בת"ת אהל משה
לרגל הולדת הבת ת"מ

יה"ר שיזכה לגדלה לתורה ולחופה ולמעש"ט, מתוך
נחת ושלוה וכל טוב אכ"ר.

בחסות: מאיה שירותי נקיון

נדפס בסיוע

האחים המבורכים: **שימו, צבי, ינון וכמוס עמאר**
ומשפחותיהם הי"ו. להצלחתם ובריאותם.

ולעילוי נשמת אמם מרת **כנפיטה עמאר ע"ה**.

וכן האחים המבורכים: **מכלוף, יום טוב, אשר וזאן**
ומשפחותיהם הי"ו. להצלחתם ובריאותם.
ולחיי אמם מרת **מזיאנה מב"ת**.

הגליון מוקדש

לעילוי נשמת המנוח הנכבד והיקר
אוהב תורה ולומדיה, אהב את הבריות, איש אמת,
בעל צדקות אשר זכה להיות מבוני הארץ ומיישביה
שאל בר דוד ושושנה לבית עשוש ז"ל תנצב"ה
הוקדש ע"י אשתו בניו ובנותיו

יה"ר שיתמלאו כל משאלות לבם לטובה, ובכל אשר יפנו ישכילו, וכל
אשר יעשו יצליחו, ויזכו לעושר ואושר וכבוד, בריאות איתנה ונהורא
מעליא, אורך ימים ושנות חיים. **אמן**